

Liikaturismin vaikutukset Venetsian asukkaiden hyvinvointiin ennen Covid-19-pandemiaa ja sen aikana

Anni Ikävalko

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Amk-opinnäytetyö

2022

Matkailun koulutusohjelma

Tiivistelmä

Tekijä(t)

Anni Ikävalko

Tutkinto

Restonomi

Raportin/Opinnäytetyön nimi

Liikaturismin vaikutukset Venetsian asukkaiden hyvinvointiin ennen Covid-19-pandemiaa ja sen aikana

Sivu- ja liitesivumäärä

69 + 3

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää liikamatkailun aiheuttamia vaikutuksia ja mahdollisia ongelmia, jotka kohdistuvat erityisesti liikamatkailusta kärsivän kohteen asukkaisiin ja heidän elämäänsä. Tutkimuksen kohteeksi valikoitui Venetsia ja sen paikalliset asukkaat. Tutkimuksessa haluttiin selvittää heidän kokemuksiaan ja mielipiteitään siitä, miten ja millä tavoin liikamatkailun eri vaikutukset ilmenevät heidän arjessaan. Lisäksi tutkimuksessa haluttiin perehtyä COVID-19-pandemiaan ja sen tuomiin vaikutuksiin ja muutoksiin pohdittaessa liikamatkailuilmioita kohdistuen Venetsian asukkaisiin.

Liikamatkailu on globaali ilmiö, jossa liian suuri määrä ihmisiä vierailee tietyssä matkakohdeessa niin, että alueen kantokyky ja kapasiteetti ylittyvät. Liikamatkailun aiheuttamat ongelmat ovat laaja-alaisia. Venetsia on hyvä esimerkki kaupungista, jossa tutkimukset osoittavat liikamatkailun vaikutusten ilmenevän paikallisten asukkaiden elämässä, niin monina sosiaalisina, taloudellisina ja infrastruktuurillisina muutoksina.

Covid-19-pandemialla, vuonna 2019 Kiinasta lähtöisin olevalla virusinfektiolla, on ollut ennennäkemättömät vaikutukset koko maailmaan. Tämä globaali pandemia ja sen myötä tulleet rajoitustoimet ovat vaikuttaneet suuresti matkailuun ja erityisesti kansainväliseen matkustamiseen. Tämä matkailuteollisuuden hiipuminen näkyy suuresti juuri matkakohdeissa, jotka ovat riippuvaisia turismista elinkeinona.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu kolmesta luvusta. Teoriaosuuden ensimmäisessä osassa perehdytään Venetsiaan, sen perustietoihin, historiaan ja vetovoimatekijöihin kaupunkina sekä matkakohteena. Toinen luku käsittelee liikamatkailua käsitteenä, sen syntyyn liittyviä tekijöitä ja liikamatkailun ilmenemistä työn tutkimuskohteessa Venetsiassa. Kolmas luku käsittelee Covid-19-pandemiaa ja sen vaikutusta matkailuun sekä pandemian ilmenemistä ja vaikutuksia Venetsiassa.

Opinnäytetyön empiirinen osio toteutettiin laadullisena tutkimuksena, jonka aineistonkeruumenetelmänä toimi teemahaastattelu. Haastattelu toteutettiin neljälle Venetsian asukkaalle Marraskuussa 2021. Laadullisella haastattelulla haluttiin selvittää paikallisten aitoja tunteuksia ja kokemuksia liikamatkailun ilmenemisestä Venetsiassa. Saadun tiedon avulla oli mahdollista syventyä liikamatkailuun ja sen aikaansaamiin mahdollisiin vaikutuksiin ja muutoksiin.

Tutkimuksessa saatiin selville, että liikaturismilla on suuri vaikutus Venetsian asukkaiden elämän eri osa-alueisiin. Suurin vaikutus nähtiin liiallisilla turistimäärillä kaupungissa. Haastattelun tuloksista kävi myös ilmi liikaturismin ja turismin kehityksen aikaansaama paikallisten heikentynyt tarpeiden täytyminen, asunto- ja elinkustannusten nousu ja turismin valta-asema kaupungin työllisyysmarkkinoilla. Covid-19-pandemian aikana hellittänyt Venetsian liikaturismitilanne sai aikaan parannuksia haastateltavien hyvinvoinnissa.

Asiasanat

Matkailu, liikamatkailu, Venetsia, paikalliset, Covid-19

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Venetsia	3
2.1	Perustietoja Venetsiasta	3
2.2	Historia	4
2.3	Venetsian vetovoimatekijät.....	5
3	Liikamatkailu	8
3.1	Liikamatkailu käsitteenä	8
3.2	Liikamatkailun synty	9
3.2.1	Suuremmat matkustajamäärät	9
3.2.2	Edullisempi matkustaminen.....	10
3.2.3	Muutokset matkustajaryhmissä ja uudet turistiryhmät	10
3.2.4	Kasvukeskeinen ajattelutapa.....	11
3.2.5	Media ja uudet teknologiat	11
4	Liikamatkailun ilmeneminen Venetsiassa	13
4.1	Sosiokulttuuriset vaikutukset	13
4.2	Liialliset turistimäärät.....	13
4.3	Turistien ja paikallisten eriävät tarpeet	14
4.4	Muutokset infrastruktuuriin	14
4.5	Työllistymismahdollisuudet.....	15
4.6	Taloudelliset vaikutukset	16
4.7	Paikallisten asukkaiden poismuutto.....	18
4.8	Autenttisuus	18
5	Covid-19-pandemia	20
5.1	Covid-19-pandemian vaikutukset matkailuun	20
5.2	Covid-19-pandemian ilmeneminen Venetsiassa.....	22
5.3	Matkustusrajoitusten lieventyminen ja muutos parempaan	23
6	Tutkimuksen toteutus	26
6.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	26
6.2	Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä	27
6.3	Tutkimusprosessi	31
6.4	Tutkimuksen luotettavuus	31
7	Tutkimustulokset teemahaastatteluista.....	34
7.1	Taustakysymykset	34
7.2	Suurten turistimäärien vaikutus paikallisten elämään Venetsiassa.....	35
7.3	Paikallisten asukkaiden tarpeiden täyttyminen	38
7.4	Työllistymismahdollisuudet.....	42
7.5	Asumis- ja elinkustannukset.....	44

7.6 Paikallisten hyvinvoinnin parantuminen.....	47
8 Johtopäätökset.....	51
9 Opinnäytetyön ja oman oppimisen pohdinta.....	57
Lähteet	59
Liitteet.....	68
Liite 1. Teemahaastattelurunko	68

1 Johdanto

Nykypäivänä yhä useampi matkakohde ja kaupunki kohtaa monia liikaturismista aiheutu-
via negatiivisia vaikutuksia. Globaali matkailu on kokenut huiman muutoksen vuosien saa-
tossa, kansainvälisten turistivirtojen moninkertaistettua. Liikaturismin vaikutukset ovat hy-
vin laaja-alaisia, ja koskettavat monia eri osa-alueita matkustamisen parissa.

Liikamatkailusta johtuvat negatiiviset ympäristövaikutukset ovat saaneet paljon huomiota
ja olleet kehityskohteenä ympäri maailmaa. Negatiiviset ympäristövaikutukset voivat usein
viedä huomion toiselta hyvin mittavalta ongelmalta. Turistikohteet, usein niiden kaupalli-
suudesta huolimatta, ovat koteja paikallisille asukkaille. Nämä asukkaat pyrkivät elämään
jokapäiväistä arkeaan kohteissa, turisteista riippumatta. Isot turistimassat ja heille yhä
enemmän suunnatut kaupalliset turistipalvelut ja tuotteet muuttavat vääjäämättä näitä
kohteita, niiden infrastruktuuria sekä yleistä elämää paikallisten näkökulmasta.

Suuret mielenosoitukset ja ilmaukset Euroopan turistikaupungeissa kertovat paikallisten
asukkaiden tyytymättömyydestä ja tarpeesta saada äänensä kuuluviin, jotta liikamatkailu
ongelmaan saataisiin muutoksia. Tämän opinnäytetyön tutkimuskohteeksi valikoitui yksi
näistä kaupungeista, Venetsia, jonka asukkaat ovat jo kauan osoittaneet huolensa liika-
matkailun ongelmista kaupungissa.

Tämän tutkimuksen päätavoitteena on perehtyä liikamatkailun aiheuttamiin vaikutuksiin ja
mahdollisiin ongelmiin, jotka kohdistuvat Venetsian paikallisiin asukkaisiin. Opinnäyte-
työssä suoritettavassa tutkimuksessa halutaan selvittää paikallisten asukkaiden mielipi-
teitä siitä, miten ja millä tavoin liikamatkailun eri vaikutukset ja mahdolliset ongelmat ilme-
nevät heidän arjessaan. Tutkimuksessa suoritettavalla teemahaastattelulla halutaan sel-
vittää paikallisten syvällisiä ajatuksia ja tunteita liittyen liikaturismiteemaan. Teemat käsittelevät suurten turistimassojen vaikutuksia Venetsiassa, paikallisten tarpei-
den täyttymistä asukkaana, työllistymismahdollisuuksia, asuin- ja elinkustannusten muu-
toksia sekä keinoja parantaa paikallisten hyvinvointia kaupungissa.

Tutkimuksen tavoitteena on myös selvittää Covid-19 pandemian mukanaan tuomia muu-
toksia ja vaikutuksia aikaisemmin mainittuihin teemoihin liittyen. Covid-19 pandemialla on
ollut suuri vaikutus matkailuun ja suurten matkustajavirtojen heikkenemiseen kaikkialla
maailmassa. Venetsia ei ollut poikkeus, sillä vuosien 2020–2021 aikana kaupungissa on
ilmennyt ainutlaatuinen ajanjakso, jolloin turismi, yksi kaupungin pääelinkeinoista koki
huomattavaa laskua. Pandemia antaakin mahdollisuuden tutkia Venetsiaa aikana, jolloin
ilmiötä liikamatkailu ei kaupungissa juuri ilmennyt, vaan sitä asuttavat pääsääntöisesti pai-
kalliset asukkaat.

Tutkimuksen tutkimusongelmana toimii kysymys siitä kokevatko Venetsian paikalliset asukkaat hyvinvointinsa ja elämänsä paremmaksi ja helpommaksi aikana, jolloin liikamatkailua tai suuria turistimääriä ei ilmene kaupungissa. Pandemian hellittäessä pikkuhiljaa ja turistimäärien palatessa takaisin Venetsiaan ja muihin tunnettuihin kohteisiin, pahimmassa tapauksessa negatiiviset liikaturismin vaikutukset palaavat takaisin ennalleen. Tämä opinnäytetyön tavoitteena on tarjota ajankohtaista ja syvällistä tietoa paikallisten ajatuksista matkanjärjestäjille ja matkailualan ammattilaisille, jotta matkailua voidaan jatkossa toteuttaa mahdollisimman vastuullisesti, paikallisten tarpeita kunnioittaen.

Oma mielenkiintoni opinnäytetyön aihetta kohtaan muodostui Italiassa oleskellessani, kesällä Covid-19-pandemiaa. Vierailuni Venetsiassa kesällä 2020, herätti ajatuksia uudelta muutoksesta kohti kestävämpää matkailua, joka keskittyisi erityisesti paikallisten asukkaiden parantuneeseen hyvinvointiin. Venetsiassa tekemäni havainnot paikallisten uudeltaisista tavoista elää ja toteuttaa jokapäiväistä arkea, ilman turistien läsnäoloa kaupungissa, synnyttivät ajatuksen opinnäytetyöprosessille.

Opinnäytetyön rakenne koostuu teoreettisesta viitekehystä, jonka neljä eri lukua käsittelevät eri teemoja tutkimuksen pohjalta. Ensimmäinen luku tutkii liikamatkailua käsitteenä ja perehtyy syvemmin liikamatkailun syntymiseen sekä vaikutuksiin yleisesti. Toinen luku esittelee Venetsiaa kohteena, niin kulttuurillisesti, että turismin näkökulmasta. Liikamatkailun vaikutuksia ja kaupungin nykytilannetta tullaan käsittelemään myös tässä luvussa. Viimeisessä teoriaosuuden luvussa tutkitaan Covid-19-pandemiaa, sen vaikutuksia matkailuun sekä Venetsiaan matkakohteena. Teoriaosuuden jälkeen opinnäytetyö esittelee tutkimuksen toteutuksen, tutkimusmenetelmän sekä aineistonkeruumenetelmän. Tutkimuksen luotettavuutta tullaan havainnoimaan menetelmän ja aineistonkeruun yhteydessä. Tutkimus toteutui kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jossa tutkimusaineiston keruu tapahtui teemahaastattelujen avulla. Haastatteluun osallistui, neljä Venetsian asukasta. Opinnäytetyön viimeinen osio, esittelee aineistonkeruusta saatuja tuloksia jokaisen haastatteluteeman pohjalta. Kirjoittajan oma pohdinta opinnäytetyöprosessista kiteyttää opinnäytetyön lopun.

2 Venetsia

Venetsia, kulttuurin ja romantiikan kehto, joka on tunnettu lukuisista kanaaleistaan ja sokkeloisista kujistaan, lukeutuu yhdeksi maailman romanttisemmaksi kaupungiksi. Kaupungin ainutlaatuinen miljöö lukuisine saarineen yhdistettynä kaupungin arkkitehtuuriin ja italialaiseen kulttuuriin tekevät Venetsiasta kohteen, jonka monet haluavat kokea ainakin kerran elämässään. (Rantapallo 2016.) Tämä luku keskittyy Venetsiaan kaupunkina sekä matkakohteenä. Venetsiasta kerrotaan yleistietoa ja historiaa, myös kaupungin vetovoimatekijät tullaan käsittelemään tässä luvassa.

2.1 Perustietoja Venetsiasta

Venetsia on Koillis-Italiassa Veneton alueella sijaitseva merkittävä satama sekä pääkaupunki. Kaupunki on rakennettu aivan Adrianmeren rannalle, puolikuun muotoiseen laguuniin. Poikkeuksellinen sijainti laguunissa, on synnyttänyt kaupungin, joka koostuu 118 saaresta. Kuva 1. esittelee Venetsian laguunin kartan, johon lukeutuu Venetsian historiallinen kaupunki sekä sitä ympäröivät saaret (Kuva 1.) Näille lukuisille saarille rakennetun kaupungin yhdistää useiden kanavien ja siltojen verkosto. Venetsian historiallisen kaupungin suurin kanava Grand Canal, virtaa aivan kaupungin keskellä erottaen sen kahteen osaan. Kuvassa 2. näkyy ilmakuvaa Venetsian kaupungista sekä sen läpi virtaava Grand Canal (Kuva 2.) Tämän historiallisen kaupungin lisäksi, laguuniin lukeutuu myös monia muita suurempia saaria, joista tunnetuimpia ovat Lido, Murano ja Burano sekä San Michele. Näiden pitkien ja kapeiden saarten jono erottaa Venetsian avomerestä. (Matkailu-opas 2021; Visiting Venice 2021.)

Kuva 1. Venetsian laguunin kartta (Floodlist 2018), Kuva 2. Ilmakuva Venetsiasta (Columbo 2021)

Suurella 70,176.4 hehtaarin Venetsian laguunissa yhdistyy luonto ja ainutlaatuinen arkkitehtuuri. Haasteelliselle soiselle maaperälle ja sen hiekkadyneille rakennettu Venetsian kaupunki tarjoaa asuinpaikan 270, 884 vakituiselle asukkaalle. Kuitenkin vain osa Venetsian koko asukasluvusta asuu kaupungin historiallisen keskustan alueella. Vaikka pinta-alaltaan Venetsia on Italian yhdeksänneksitoista suurin kaupunki, on se yksi Italian eniten vierailuista kaupungeista. Venetsian kaupungin historiallinen keskusta jakautuu kuuteen hyvin erilaiseen osaan, joita kutsutaan italiaksi "sestieri". Nämä kuusi aluetta, Cannaregio, Castello, Dorsoduro, San Marco, San Polo ja Santa Croce, omaavat kaikki oman historiansa sekä käyttötarkoituksensa kaupunkikuvassa. Lähellä sijaitsevat Cannaregio sekä Santa Croce lukeutuvat paikallisten asuinalueeksi ja kaupungin julkisen liikenteen solmukohtiksi. Dorsoduro, on toinen paikallisten, erityisesti opiskelijoiden asuttama alue Venetsiassa. Suurin Venetsian alueista sekä Venetsian yksi historiallisesti merkittävin alue, jonka historia ulottuu kaupungin satama toimintaan, on Castello. Viimeiset kaksi aluetta San Polo sekä San Marco ovat Venetsian tärkeimpiä turistialueita, joissa myös kaupungin kuuluisimmat turistinähtävyydet sijaitsevat. (World population review 2021; Unesco 2021; Understanding Italy 2021.)

2.2 Historia

Venetsian kaupungin synty ja sen rakentaminen ulottuvat hyvin kauas historiaan. Lähteet kaupungin syntyajoista sijoittuvat vuoteen 500 JKr, Rooman valtakunnan tuhon jälkeiseen aikaan. Venetsian ensimmäiset asukkaat olivat kalastajia, jotka hyötyivät alueesta käymällä kauppaa kalalla ja suolalla. Venetsian vakiintuneempi kansa saapui myöhemmin Venetsiaan, Euroopassa käytyjen valtataisteluiden johdosta. Venetsia tarjosi tuona aikana syrjäisän turvapaikan Pohjois-Italian asukkaille. Ajan saatossa nämä väliaikaiset asutukset muuttuivat vakituisiksi ja laguunin maalle alkoi kasvaa uusi yhdyskunta. Venetsian veden ympäröimä sijainti mahdollisti kaupungin kasvun sekä irrottautumisen 800-luvulla Byzantin valtakunnasta. Kaupunki oli vaikeasti valloitettava ja alueen läpi kulki useita tärkeitä kauppareittejä. Venetsiasta tuli pian yksi keskiajan suurimmista pääkaupungeista ja sen rikastuminen kaupankäynnillä jatkui. Venetsiasta tuli yhä itsenäisempi tasavalta, jonka ansiosta sen oli mahdollista luoda poikkeuksellisen moderni hallintotyyppi, joka lähenteli modernia demokratian käsitettä. (Britannica 2021a; Caforio 2021; Unesco 2021.)

Venetsian tasavallan loisto heijastui vahvasti kaupungin ylevään sekä edistykselliseen arkkitehtuuriin. Korkean teknillisen ja arkkitehtuurisen osaamisen sekä luovan taiteen toteuttaminen kaupungissa, synnyttivät ainutlaatuisen saavutuksen, Venetsian kaupungin. Venetsialla on ollut suuri vaikutus arkkitehtuurin sekä taiteen kehitykseen Euroopassa sekä Vähä-Aasiassa. Kaupankäynnillä saavutetut rikkaudet mahdollistivat myös uljaiden

palatsien, kirkkojen ja lukuisten muistomerkkien rakentamisen kaupunkiin. Venetsian ainutlaatuisuus inspiroi aikansa kuuluisimpia taiteilijoita toteuttamaan luomuksiaan kaupunkiin. (Unesco 2021; Caforio 2021; National gallery of art 2021.)

Venetsian voittoisa kehitys koki hiipumista Euroopan kasvaessa yhä suuremmaksi ja voimakkaammaksi. Tärkeiden kauppayhteyksien menettäminen sekä uusien kauppareittien löytyminen vapautti Euroopan riippuvuuden venetsialaisista kauppiasta. Venetsian tasavallan talouskriisi syveni ja Venetsian tasavallan loppu koettiin Ranskan vallankumouksen puhkeamisen jälkeen 1797, kun tasavalta menetti itsenäisyytensä 1100 vuoden jälkeen. Tämän jälkeen Venetsia ehti olla vielä Itävallan alaisena, kunnes vuoden 1866 jälkeen se siirtyi osaksi Italian yhdistynyttä kuningaskuntaa. (Britannica 2021a; Italy on this day 2018.)

2.3 Venetsian vetovoimatekijät

Matkailun vetovoimatekijät luokitellaan asioiksi tai ominaisuuksiksi, joista kohteen matkailullinen vetovoimaisuus muodostuu. Jokaiselle kohteelle muodostuvat omanalaisensa vetovoimatekijät, mutta usein ne ovat yhteydessä kulttuuriin, historiaan, luontoon tai tietynlaisiin harrastamahdollisuuksiin. (Järviluoma 2006.) Venetsia lukeutuu yhdeksi maailman vanhimmaksi matkailu- ja kulttuurikeskukseksi, jossa vieraillee suuri määrä turisteja vuosittain. UNESCON:n perintölistalla jo vuodesta 1987 asti ollut kaupunki houkuttelee matkailijoita ainutlaatuisuudellaan ja monipuolisuudellaan. (Italia 2021b; Britannica 2021a.)

Venetsian arkkitehtuuri ja ympäristö lukeutuvat Venetsian tärkeimmiksi vetovoimatekijöiksi. Suurimmaksi osaksi veden päälle rakennettu kaupunki, sen lukuisat kanavat ja sillat on monelle vierailijalle ainutlaatuinen ja erilainen kokemus, jota harva muu kaupunki pystyy tarjoamaan. Venetsiassa matkailijalla on mahdollisuus tutustua kaupunkiin meren läheisyydessä, joka tapahtuu historiallisen keskustan ja laguunin saarien välillä kulkevien vesibussien, taksien sekä gondolien avulla. Yhdeksi Venetsian tavaramerkiksikin tulleet gondoliveneet ohjaajineen tarjoavat usein romanttisia kanava-ajeluita pareille, kuten myös muille matkailijoille. Kuvat 3 ja 4 esittelevät Venetsian perinteisen vesibussin sekä gondolipalveluita Venetsian kanaalissa. (Venezia Unica 2021; Engineering Venice 2021; Venetsia 2021.)

(Kuva 3. Vesibussi Venetsian Grand Canalessa, Kuva 4. Gondolipalveluita Venetsian kanaalissa (Anni Ikävalko 2021)

Venetsian tunnetuimmat nähtävyydet ovat suuria vetovoimatekijöitä kaupungille. Tunnettu Grand Canal, suurin kaupungin kanaaleista sekä sen ylittävä Venetsian kuuluisin silta Rialto kuten myös Pyhän Markuksen aukio ja Pyhän Markuksen kirkko lukeutuvat Venetsian päänähtävyyksiin. Dogen ja Ca d'Oro-palatsit sekä kaupungin lukuisat museot ja muistomerkit ovat turistien eniten vierailemia paikkoja Venetsiassa. (Britannica 2021b; Tripadvisor 2021.)

Kuva 5. Rialton silta, Kuva 6. Pyhän Markuksen tuomiokirkko (Anni Ikävalko 2020)

Saaret Murano ja Burano sijaitsevat vain lyhyen venematkan päässä Venetsian historiallisesta keskustasta. Burano on värikkäistä taloistaan, kalastuksesta sekä pitsinvalmistuksesta tunnettu pieni saari. Kuva 7 esittelee perinteisen katukuvan Buranon saarelta.

Muranon saari taas tunnetaan pitkistä perinteistä lasinvalmistuksessa. Kuvassa 8 on esillä lasitaidetta Ferro & Lazzarini lasitehtaalla Muranon saarella. Molemmat saaret tuovat esiin Venetsian monipuolisuuden historiassa ja arkkitehtuurissa sekä tarjoavat rauhallisemman ja luonnonläheisemmän kohteen matkailijoille. Venetsiassa, Lidon saarella on mahdollista kokea myös rantaloma, joka tuo vastapainoa kulttuurintäyteiselle kohteelle. (Venezia Unica 2021; Veneto EU 2019.)

Kuva 7. Buranon saaren värikkäitä taloja, Kuva 8. Lasitaidetta Muranon Ferro & Lazzarini lasitehtaassa (Anni Ikävalko 2021)

Venetsian pitkälle ulottava historia ja taide heijastuvat kaupungin nähtävyyksiin ja arkkitehtuuriin. Historian, taiteen ja kulttuurin janoisille Venetsiassa riittää koettavaa. Kaupungissa sijaitsee mittaamattoman suuri määrä taiteen mestariteoksia ja arkeologisia saavutuksia menneiltä ajoilta. Loputtomat eurooppalaisen huipputaiteen kokoelmat ovat nähtävissä useissa museoissa ja nähtävyyksissä. Myös nykytaide ja monet muut taiteenlajit kuostavat kaupungissa. Venetsian kulttuuritapahtumat houkuttelevat vierailijoita kaupunkiin. Maailmankuulut Venetsian kansainväliset elokuvafestivaalit, karnevaalit sekä bienaali nykytaiteen foorumi ovat kaupungin tunnetuimpia kulttuuritapahtumia. (Turismo Venezia 2021; Comune Venezia 2021; Matkalla Maailmalla 2021; Venice Welcome 2021.)

Italian kulttuuri ja siihen vahvasti liittyvä ruoka sekä viinikulttuuri ovat vetovoimatekijöitä myös Venetsiaan matkustettaessa. Kaupungissa klassinen italialainen ruoka yhdistyy paikallisiin erikoisuuksiin, jotka meren läheisyydessä sijaitsevassa Venetsiassa valmistetaan usein kalasta sekä äyriäisistä. (Italia 2021c; Tourism review news 2019; Eataly 2021.)

3 Liikamatkailu

Matkailu on nähty kautta aikojen toimintana, jolla on laajoja vaikutuksia niin sosioekonomiseen kehitykseen, työllisyyteen, infrastruktuuriin sekä kulttuurilliseen kehitykseen. Turismin mittavat vaikutukset ilmenevät globaalilla ja paikallisella tasolla. Esimerkiksi monissa suosituissa matkakohteissa, talouden kehittyminen on hyvin riippuvaista turismin tuomasta vauraudesta. Vielä nykypäivänäkin matkailu lukeutuu yhteen harvoista talouden aloista, joka kasvaa kaikkialla maailmassa. (UNWTO 2018.)

Matkailu ja sen tuomat mahdollisuudet on nähty pääsääntöisesti positiivisena voimana yhdistää kulttuureita ja aikaansaada ainutlaatuisia kokemuksia. Liikaturismi- ilmiö ja sen yleistyminen on kuitenkin tuonut oman muutoksensa tilanteeseen. Juuri matkailun mittava ja nopea kasvu on synnyttänyt hallitsemattoman ja lopulta kestäättömän tilanteen, jossa negatiiviset matkailun vaikutukset korostuvat. (Butler & Dodds 2019.)

3.1 Liikamatkailu käsitteenä

Ilmiötä liikamatkailu on ilmennyt monissa maailman osissa jo pitkän aikaa, mutta sen tarkka määritelmä on muotoutunut vasta hieman myöhemmin vuosien 2016–2017 välillä. Liikamatkailun yksinkertaisessa määritelmässä kiinnitetään huomiota erityisesti matkailijoiden kapasiteetin ylittymiseen. Liikamatkailulla tarkoitetaan tällöin liian suurta määrää matkailijoita, jotka matkustavat ja vierailevat tietyssä matkakohteessa. Tämän kapasiteetin ylittyessä, matkakohteen kantokyky liittyen turistikvirtoihin on kestäätön. (Responsible Travel 2021.)

Tutkijat Goodwin ja Dredge (2017) loivat määritelmän liikaturismista, joka syventyi enemmän paikallisten asukkaiden hyvinvointiin. Liikaturismista puhuttaessa, toisen termin ”turismifobian” käyttö alkoi myös yleistymään. Heidän teoriassaan liikaturismi tarkoittaa matkailijoiden liiallista kasvua, joka johtaa ruuhkautumiseen kohteissa. Erityisesti tilapäisten ja kausiluontoisten turismipiikkien ilmeneminen matkakohteissa aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia ja kärsimystä paikallisten asukkaiden elämässä. Nämä ongelmat näkyvät asukkaiden elämäntavoissa ja yleisessä hyvinvoinnissa elämänlaadun heikkenemisenä. Goodwin ja Dredgen teoriassa mainitaan useita liikaturismin ulkoisvaikutuksia. Esimerkkejä ulkoisvaikutuksista ovat liiallinen määrä turisteja samassa paikassa sekä väkijoukot, infrastruktuurin rasitus, aitouden ja mukavuuden menetys sekä antagonismi eli ristiriidat asukkaiden ja turistien välillä (Butler & Dodds 2019.)

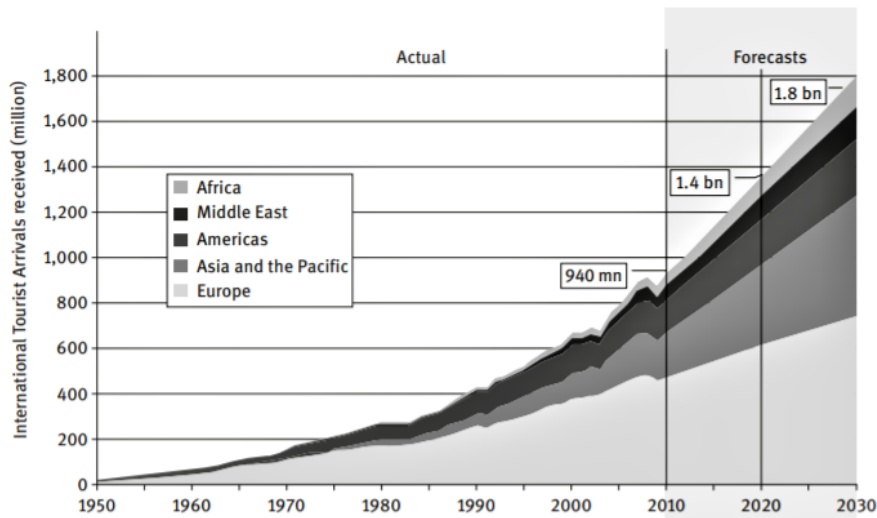
Goodwin ja Dredgen teorian lisäksi myös UNWTO, maailman turismiorganisaatio keskittyy paikallisten hyvinvointiin määritellään liikaturismin käsitettä. Se korostaa matkailun asianmukaista hallintaa, jonka tulisi toimia paikallisten asukkaiden eduksi ja vasta sitten vastata vasta vierailijoiden eli turistien tarpeisiin. He määrittävät myös kapasiteetin eli enimmäismäärän turisteja, jotka voivat vierailla kohteessa aiheuttamatta negatiivisia vaikutuksia fyysiseen, taloudelliseen ja sosiokulttuuriseen ympäristöön. Tämän oikeanlaisen kapasiteetin määrittäminen on olennainen osa liikaturismin torjuntaa. Käsite matkakohteiden joustavuudesta, on liitetty hiljattain mukaan liikamatkailun teorioihin. Joustavuudella kuvataan kohteiden kykyä kestää erilaisia iskuja ja häiriöitä ja niistä toipumista. Kohteen häiriöt liittyvät kykyyn sopeutua muuttuviin olosuhteisiin sekä sietää epävarmuutta. Kohteen joustavuutta mittaamalla, on mahdollista määrittää mittari liikaturismille ja toteuttaa turismia kohteen ja sen asukkaiden joustavuuden rajoissa. (UNWTO 2018.)

3.2 Liikamatkailun synty

Liikamatkailun käsitteen ymmärtämiseksi on olennaista tunnistaa liikamatkailun tärkeimmät syyt. On varmaa, että ilmiö liikamatkailu ei ole syntynyt hetkessä, vaan se on muotoutunut kehityksen saatossa. Jo 1980-luvun alkupuolella maailman turismiorganisaatio ilmaisi huolensa liiallisen matkailun vaikutuksista turistikohteissa. Nyt turismi on saavuttanut pisteen, jossa liikamatkailun eri tekijöiden vaikutukset ovat lisääntyneet huomattavasti. Tämä on luonut yhä suuremman ongelman, johon on mahdotonta olla puuttumatta. (Butler & Dodds 2019; Milano & Novelli 2019.)

3.2.1 Suuremmat matkustajamäärät

Matkailijoita on nykyään enemmän kuin koskaan. Vuosikymmenien ajan kasvaneet kansainväliset turistimäärät lukeutuvat yhdeksi suurimmaksi syyksi liikamatkailun ilmenemiselle. Matkailijoiden eksponentiaalinen kasvu, joka on alkanut 1950-luvulta lähtien on saavuttanut pisteen, jossa yli miljardi ihmistä matkustaa ympäri maailmaa vuosittain. Luku on arvoitu yleisesti kasvavan 3,3 prosenttia vuosittain, ja jopa 4,9 prosenttia Aasian ja Tyynenmeren alueella eikä kasvulle ole näkyvissä loppua. Kuvio 1. kuvastaa UNWTO:n tilastoja kansainvälisen matkailun kehityksestä vuosina 1950–2010 sekä ennusteita vuoteen 2030 asti. Tilastot on eritelty viiden eri alueen mukaan; Afrikka, Lähi-Itä, Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Aasia ja Tyynenmeren alue sekä Eurooppa. Näillä kaikilla alueilla turismin määrän kasvu on ollut hyvin nousujohteista. Kuten taulukon ennustuksista ilmenee, turismin määrän kasvun oli ennustettu kasvavan rajusti 2010 vuodesta lähtien, mikä on ollut myös hyvin paikkaansa pitävää. (Butler & Dodds 2019.)

Kuvio 1. Kansainvälisten turistien kehitys vuosina 1950–2030 (Butler & Dodds 2019)

3.2.2 Edullisempi matkustaminen

Matkailun eksponentiaalisen kasvun ovat mahdollistaneet monet seikat. Yksi näistä syistä on se, että yhä suuremmalla ihmismäärällä on mahdollisuus matkustaa. Erityisesti matkustamisen halpeneminen lentomatkustamisen vapautuessa ja yleistyessä on lisännyt matkustajamääriä huomattavasti. Myös kilpailun lisääntyessä turismisektorilla ja suurten halpalentoyhtiöiden tultua markkinoille hinnat ovat alentuneet. Kun lippujen hinnat ovat halvemmat kynnys lähteä useammin lomalle pienenee. Matkustamisen kustannusten pieneminen ei ilmene ainoastaan lentomatkustamisessa. Esimerkiksi myös risteilylomien ja majoitusten kustannukset ovat laskeneet huomattavasti. Majoituspalveluiden halpenemiseen syynä ovat kasvanut kilpailu sekä uudenlaiset trendit alalla, jotka tarjoavat yhä vapaampia ja halvempia majoituspalveluita. Hyvänä esimerkkinä vuonna 2008 perustettu yhdysvaltalainen yritys Airbnb. (Butler & Dodds 2019; OECD 2018.)

3.2.3 Muutokset matkustajaryhmissä ja uudet turistiryhmät

Kolmas seikka, joka tunnetaan myös yhtenä matkailun megatrendeistä, on muutos matkustajaryhmissä. OECD 2018 mukaan matkailijoiden rakenne ja käyttäytyminen vaikuttavat osaltaan matkustamismääriin. Koulutustason nousu kehittyvissä maissa ja keskiluokan kasvu ovat saaneet aikaan vaurastumista nyt ja tulevaisuudessa. Keskiluokaisen väestön ikääntyminen, vaurauden ja koulutuksen lisääntyminen ovat myös yhteydessä suurempiin mahdollisuuksiin matkustaa. Uusien matkustajasegmenttien syntyminen on myös yhteydessä lisääntyneisiin matkustajamääriin. Yhä vapaampi viisumipolitiikka ja rajoitukset ovat vaikuttaneet suuresti Aasiasta ja erityisesti Kiinasta matkaaviin turisteihin. Pelkästään kiinalaisten turistien tekevien ulkomaan matkojen on arvioitu lisääntyvän 400 miljoonaa, vuoteen 2030 mennessä. (Butler & Dodds 2019; OECD 2018.)

3.2.4 Kasvukeskeinen ajattelutapa

Kaupallistuminen sekä kasvukeskeinen ajattelutapa ovat suuri syy liikamatkailun lisääntymiseen. Erilaiset toimijat matkailusektorin ympärillä, erilaiset yritykset, hallitukset, markkinoitiorganisaatiot suosivat usein kasvujohteista mallia toiminnassaan ja ajatusmallissaan. (Butler & Dodds 2019; European Parliament 2018.) Matkailu on ala, jolla on suuri vaikutus laaja-alaisesti työllistymiseen, parantuneeseen vaurauteen, köyhyyden helpottamiseen ja kehittymiseen taloudellisesti, joten usein matkailun haittavaikutukset jäävät taka-alalle kaupallisten etujen noustessa tärkeimmiksi. Vuonna 2016 tehdyn tutkimuksen mukaan 9,6 prosenttia maailmanlaajuisesta työvoimasta koostui matkailusta ja matkailun osuus maailmantaloudesta oli huimat 7,6 biljoonaa dollaria. Ongelma on myös, että kehitys matkailualalla on yleisesti keskittynyt lyhyen aikavälin tavoitteisiin, joissa keskitytään luomaan kysyntä ja tarjonta tavalla, jossa matkustajamäärät saadaan pidettyä korkeina ja kasvavina ajankohdasta riippumatta. Pitkän aikavälin kehitysnäkymiä ei ole arvioitu usein tarpeeksi huolellisesti, sillä ratkaisukeskeisyys on nopeaa ja sitä määrittää kannattavuus. (Butler & Dodds 2019.)

3.2.5 Media ja uudet teknologiat

Medialla ja sen laajenevalla käytöllä on suuri vaikutus ihmisten matkailutottumuksiin ja päätöksentekoon. Viime vuodet ovat antaneet hyviä esimerkkejä siitä, miten elokuva ja TV media ovat huomiollaan tuoneet esiin monia eri kohteita ja lisänneet niiden kiinnostusta matkailumielessä. Elokuva *The Beach* on yksi varoittavista esimerkeistä, jossa median tuoma näkyvyys on johtanut suuriin yleisöryntäyksiin kohteessa ja aiheuttanut mittavia ympäristövaikutuksia alueen luonnolle sekä negatiivisia vaikutuksia alueen yhteisöille. (Butler & Dodds 2019; BBC 2019a.)

Tapa, jolla ihmiset hankkivat tietoa matkailusta erilaisista kohteista on muuttunut merkittävästi. Internet mahdollistaa ihmisille suuren määrän tiedonhakua ja tiedon vastaanottamista matkailuun liittyen. Matkailualan tarjonnan kasvaessa sekä matkailumarkkinoinnin yleistyessä ihmiset altistuvat paljon arjessaan matkailun mahdollisuuksille. Tutkimusten mukaan jo 87 prosenttia Y-sukupolvesta (1980-luvun alun ja 1990-luvun puolivälin välillä syntynyt sukupolvi) käyttää sosiaalista mediaa matkailututkimuksen yhteydessä. Sosiaalisen median alustat kuten Tripadvisor, Facebook, Twitter ja Instagram ovat yhä suosittuja välineitä tiedonhaussa. Sosiaalinen media tuottaa myös suuren määrän matkailuun pohjautuvaa sisältöä. Erilaiset matkablogit, matkailuun kohdistuvat Instagram tilit ja käyttäjät saavat ihmisten mielenkiinnon heräämään erilaisista kohteista ja matkavaihtoehdoista ja luovat ihmisille ns. matkailubuumin eli tarpeen kokea samankaltaisia matkoja ja elämyksiä. Mitä tulee päätöksentekoon ja matkailukäyttäytymiseen, nykypäivän ihmiset pitävät

muiden ihmisten kokemuksia ja mielipiteitä arvokkaina. Juuri siksi myös sosiaalisella medialla on saatu luotua monia trendikohteita, joihin virtaa usein liiallinen määrä turisteja lyhyellä aikavälillä. Tällaisiin trendikohteisiin lukeutuu muun muassa viime vuosina suuren suosion saavuttanut Bali Indonesiassa. (Butler & Dodds 2019; Apollo Agency 2019.)

Uudet teknologiat matkailualla ovat tehneet matkustamisen yhä helpommaksi. Uudenlaiset digitaaliset alustat ja työkalut helpottavat matkojen varaamista itsenäisesti sekä lisäävät majoitus- ja matkailu vaihtoehtoja. Jakamistalouden erilaiset vaihtoehdot ovat mahdollistuneet teknologian kehittymisen myötä. Erilaiset applikaatiot liittyen liikenne- ja majoitusvaihtoehtoihin, kuten Uber, Airbnb sekä HomeAway ovat tulleet yhä suosittuimmiksi matkailijoiden keskuudessa. Nämä teknologiat mahdollistavat myös halvemman hinnoittelun erilaisille matkailupalveluille ja tuovat matkailijat lähemmäksi paikallisia asukkaita. (OECD 2018; European Parliament 2018.)

4 Liikamatkailun ilmeneminen Venetsiassa

Suurilla turistivirroilla on laaja-alainen vaikutus venetsialaisten elämään ja hyvinvointiin sekä kaupungin sosiaaliseen ja kulttuurilliseen ympäristöön. Tässä luvussa esitellään opinnäytetyön pääteeman liikamatkailun ilmenemistä tutkimuskohteessa Venetsiassa. Ilmiö liikamatkailu tullaan käsittelemään paikallisten näkökulmasta, liittyen heidän kohtamiinsa vaikutuksiin ja muutoksiin. Tämä katsaus keskittyy Venetsian ajankohtaiseen liikaturismitilanteeseen ja toimii kirjallisuuskatsauksena tukien myöhemmin toteutettavaa teemahaastattelua. Luvun loppuun liitetty taulukko 1. kokoaa yhteen kaikki käsitellyt liikamatkailun vaikutukset Venetsiassa.

4.1 Sosiokulttuuriset vaikutukset

Vuosien saatossa kehittynyt matkailuteollisuus on saanut aikaan sen ilmiön, että Venetsia on muuttunut enemmän matkakohteeksi kuin paikallisten asuttamaksi kaupungiksi. Liikamatkailun paineen kohdistuminen paikallisten asukkaiden jokapäiväiseen arkeen ilmenee paikallisten elämäntapamuutoksina sekä erilaisina negatiivisena vaikutuksina heidän hyvinvoinnissaan. Jotta vastuullinen matkailu ja paikallisten yhteisöjen hyvinvointi toteutuvat, on välttämätöntä löytää tasapaino turistien ja paikallisten asukkaiden välillä. Venetsia on hyvä esimerkki turistien sekä asukkaiden ongelmallisesta suhteesta, jossa liikamatkailu on synnyttänyt yhä kasvavan konfliktin näiden kahden osapuolten välille. (Bertocchi & Visentin 2019; UNWTO 2019.)

4.2 Liialliset turistimäärät

Turistien liiallinen läsnäolo Venetsiassa on yksi isoista paikallisten hyvinvointia heikentävistä seikoista. Suurien ihmismäärien hallitsemattomuus sekä turistimassojen läsnäolo kaupungissa ovat arkipäivää Venetsiassa. Vuosittain kaupungissa vierailevat 20 miljoonaa turistia takaavat sen, että Venetsian jokapäiväinen arki pyörii paljon näiden lukuisten turistien ympärillä ja ehdoilla. Erityisesti kesäkaudet Venetsiassa muuttuvat usein kaottisiksi suurien turistimäärien takia. Vuonna 2018 koettu erityisen kiireinen kesäsesonki toimi hyvänä esimerkkinä, kuinka paikallisten asukkaiden hyvinvointi ja turvallisuus voivat heiketä liiallisen turistimäärän vaikutuksesta. Tuona kesänä Venetsian kaupunki joutui ottamaan käyttöönsä väliaikaisen toimenpiteen hallita massiivisia turistimääriä. Turistien liikkumista rajoitettiin kääntöporttien avulla ja ihmismassat pyrittiin saamaan parempaan hallintaan kaupungissa, jotta paikallisilla oli mahdollisuus vapaampaan liikkumiseen kaupungissa. (DW 2018; Culture trip 2017; World population review 2021.)

Liikaturismin fyysinen olemus eli liiallinen väenpaljous yhdistyy usein näiden turistiryhmien synnyttämiin muihin haittoihin kuten meluun, kaaokseen sekä mahdolliseen häiriökäyttäytymiseen. Konkreettiseksi ongelmaksi ja elämänlaatua heikentäväksi seikoiksi Venetsian paikalliset asukkaat ovat kuvailleet liikkumisen kaupungissa ja julkisissa kulkuvälineissä kuten vesibusseissa sekä kaupungin eri palveluiden käytön, joka on muuttunut haasteelliseksi väenpaljouden takia. (Responsible travel 2021; Francis 2018; Venezia Autentica 2021.)

4.3 Turistien ja paikallisten eriävät tarpeet

Venetsian liikamatkailun kehittyminen ja sen kaupallisuus ovat muovanneet Venetsiasta kaupungin, jossa matkailijoiden tarpeet menevät usein paikallisten asukkaiden edelle. Matkailijoiden tarpeet sekä toiminnot eriävät usein paikallisten jokapäiväisestä arjesta, joka synnyttää yhä isomman kuilun näiden kahden osapuolen välille. (Responsible travel 2021.)

Kaupungilla ja sen piirissä toimivilla yrityksillä on suuri vastuu ja vaikutus kaupungin ilmapiiiriin sekä sen luonteeseen. Kaupungin ja asuinpaikan tulee tukea paikallisten asukkaiden hyvinvointia ja parantaa heidän elämänlaatuaan. Venetsiassa turismin luoma taloudellinen kannustin on saanut aikaan muutoksen, jossa suurin osa kaupungin yrityksistä pyrkii palvelemaan ja muuntamaan tuotteitaan siten, että ne palvelevat yhä paremmin turisteja ja heidän tarpeitaan. Paikalliset asukkaat eivät usein hyödy näistä palveluista tai tuotteista, joka taas heikentää heidän suhdettaan kaupunkiin ja sen tarjoamiin palveluihin ja mahdollisuuksiin. Konkreettisesti tämä ilmenee siten, että paikallisten jokapäiväisessä arjessa osana olevat tärkeät palvelut muuttuvat palvelemaan enemmän turisteja. Esimerkiksi aiemmin paikallisten asukkaiden käytössä olevat leipomot ja apteekit ovat muuttaneet turisteille tarkoitetuiksi matkamuistomyymälöiksi. Nämä turismin synnyttämät vaikutukset saavat vääjäämättä aikaan muutoksia ihmisten jokapäiväisessä käyttäytymisessä. Näin ollen paikallisten on löydettävä uudenlaisia keinoja toteuttaa arkeaan kaupungissa, joka pahimmassa tapauksessa luo pysyviä muutoksia heidän käyttäytymiseensä. (Francis 2018, Responsible travel 2021; Bertocchi & Visentin 2019.)

4.4 Muutokset infrastruktuuriin

Samanaikaisesti, kun matkailuyritykset vievät yhä enemmän tilaa Venetsian kaupungin alkuperäisiltä yrityksiltä ja toimialoilta, ne myös muuttavat huomattavasti Venetsian kaupunkirakennetta. Maantieteellisen sijaintinsa ja ainutlaatuisen kaupunkirakenteensa takia, Venetsian laajenemismahdollisuudet kaupunkina ovat hyvin rajalliset. Kaupunki on nyt siinä pisteessä, että sen fyysisten tilojen kapasiteetti on enemmän matkailijoiden kuin paikallis-

ten asukkaiden käytettävissä. Kaupunkirakenteellisia muutoksia on havaittavissa suuressa osassa Venetsian historiallisen keskustan alueista. Suurimman muutoksen ovat kokeneet San Marcon sekä San Paolon alueet, jotka kattavat Venetsian tärkeimmät nähtävyydet. Nämä alueet ovat muuttuneet turistien asuttamiksi alueiksi, jossa hotellitoiminta ja matkamuiستomyynti kukoistavat. Matkailijoiden paine kasaantuu myös erityisesti Venetsian luoteisosaan, joka on sijaintinsa vuoksi muuttunut suureksi matkailijoille suunnitelluksi liikennekeskukseksi. Matkailun kehitys on saanut aikaan sen, että Venetsiassa on enää muutama alue jäljessä, jossa tasapaino matkailun ja asumisen välillä toteutuu. (Bertocchi & Visentin 2019.)

Erityisesti Venetsian majoitussektori ja sen kehittäminen on luonut rakenteellisia ongelmia kaupungissa. Jakamistaloudelliset toiminnot ja lyhytaikaiset majoitusvaihtoehdot ovat lisääntyneet suuresti kaupungissa. Venetsian alueet ja niillä sijaitseva rajallinen määrä asuntoja muuttuvat matkailijoiden väliaikaismajoituksiksi. Joulukuussa 2019 tehdyn Airbnb:n listauksiin keskittyvän tutkimuksen mukaan Venetsiassa on 8735 aktiivista Airbnb huoneistoa, jotka on kohdistettu turistien lyhytmajoituksille. Tämä lukumäärä tarkoittaa tilannetta, jossa Venetsian historiallisessa keskustassa on 12 Airbnb listausta 100 paikallista asukasta kohden. Kun mukaan luetaan lukuisat muut majoitustoiminnan alustat ja tarjoajat määrä nousee entisestään. (Inside Airbnb 2019; Boigenzahn, Loftin, Roncati, Yuzvik 2016; Bertocchi & Visentin 2019.)

Matkailuteollisuuden kasvu näkyy myös ravitsemusliikkeiden lisääntymisenä Venetsian historiallisessa keskustassa. (Bertocchi & Visentin 2019.) Statistan 2021c toteuttaman tutkimuksen mukaan vuosien 2008–2020 välillä ravintoloiden määrässä on ollut selvää kasvua vuosittain. Viimeisimmän vuonna 2020 tehdyn listauksen perusteella baarien ja ravintoloiden määrä Venetsiassa oli 1910. Monet kaupunkiin tulleet uudet ravintolat ja baarit ovat suunnattu usein turisteille ja ne ovat sijoitettu alueille, jotka palvelevat parhaiten asiakkaidensa tarpeita. Ravintoloiden kokonaismäärässä on havaittu eniten kasvua San Marco ja San Paolon turistialueilla sekä Santa Crocen alueella, joka toimii Venetsian porttina matkustamiselle. Näillä alueilla ravintoloiden kokonaismäärä on kasvanut jopa 10 prosenttia vuodessa. Ongelmaa lisää se, että näiden alueiden kuten myös useimpien muiden turistien suosimien alueiden infrastruktuurillinen kapasiteetti on jo majoitustoiminnan ja muiden turistipalveluiden takia ääriarjoilla.

4.5 Työllistymismahdollisuudet

Vuosikymmeniä kestäneen matkailuteollisuuden kehityksen seurauksena suuri osa Venetsian taloudesta on tullut riippuvaiseksi matkailusta. Matkailun saavuttama avainasema

kaupungissa on puolestaan heikentänyt kaupungin muita tuotantosektoreita huomattavasti. Venetsian kaupungin kehittyminen matkailuteollisuuden ympärillä on luonut muutoksia kaupunkiin ja sen asukkaisiin. Ennen Venetsian matkailun kukoistamista 1950-luvulla, kaupungin taloutta tukivat lasinpuhallus, laivanrakennus, kankaiden tuotanto ja kauppa. Nyt nämä kaupungin alkuperäiset tuotantosektorit sekä niitä toteuttavat ammattilaiset ovat vuosien saatossa kadonneet kaupungista. Nykyään näistä tuotantoaloista on tullut enemmän matkailua tukevia historiallisia vetovoimatekijöitä, kuten esimerkiksi lasitaide Venetsian suositulla Muranon saarella. Myös monet muut toimialojen yritykset, jotka ovat palvelleet paikallisia asukkaita ja tarjonneet monelle paikalliselle työpaikan ovat joutuneet sulkemaan ovensa ja samalla vähentämään ja irtisanomaan työntekijöitään. (Carabillo et al. 2016; Britannica 2021a.)

Suurin osa Venetsian nykypäivän asukkaiden työpaikoista liittyvät matkailualaan, joko suorasti tai epäsuorasti. Monet kaupungin työpaikat ovat palvelualalla, liittyen majoitus- ja ravitsemustoimintaan. Yhä useammat kaupunkiin perustetut uudet yritykset pyrkivät kohdistamaan toimintansa turismiin sen kannattavuuden takia. Koska saatavilla olevat työpaikat eivät jakaudu enää tasapuolisesti eri tuotantosektoreiden välille, työllistymisvaihtoehdot ovat käyneet heikoiksi monille paikallisille asukkaille. Työpaikat matkailualan ulkopuolella ovat vähissä. Työpaikkojen puute erityisesti koulutetuille venetsialaisille on ongelma, joka vaikeuttaa monien paikallisten asukkaiden jokapäiväistä elämää. (Carabillo et al. 2016.)

Liiallinen luottaminen yhteen toimialaan, Venetsian tapauksessa turismiin, voi koitua pitkällä aikavälillä vaaraksi kaupungin kulttuuriselle ja sosiaaliselle monimuotoisuudelle. Tällä kehityksellä voi olla seurauksia yksilöiden luovuuteen, kasvuun ja hyvinvointiin. Eri-alaisten tuotantosektoreiden tukeminen Venetsiassa on elintärkeää, jotta paikallisille asukkaille on mahdollista taata heidän elantonsa. (Carabillo et al. 2016.)

4.6 Taloudelliset vaikutukset

Liikaturismilla ja sen myötä kehittyvällä hotelli- ja majoitustoiminnalla on muuttuvan kaupunkiinfrastruktuurin lisäksi vaikutusta myös hinnoitteluun. Ongelmat ilmenevät erityisesti asuntomarkkinoilla, jotka ovat muuttuneet haastaviksi paikallisille asukkaille. Kuten jo aiemmassa luvussa totesimme, turisteille suunnattu hotelli- ja majoitustoiminta sekä erilaiset lyhytaikaismajoitukset vievät suuren osan kaupungin kiinteistökapasiteetista. Ongelmaksi nousee myös trendi, jossa matkailualan majoitustoiminnan tuottoisuus muuttaa yksityisiä asuntomarkkinoita. Useat Venetsian historiallisen keskustan kiinteistöt ovat yksityisten kiinteistönomistajien omistuksessa, jolloin omistajilla on vapaa mahdollisuus valita säilyttävätkö he kiinteistönsä kohtuuhintaisina paikallisille asukkaille vai hyötyvätkö he

vuokraamalla niitä matkailijoille suuremmilla tuotoilla. Iso osa kaupungin asunnonomistajista haluaakin muuttaa omistamansa kiinteistöt turisteille suunnatuiksi lyhytaikaismajoitukseksi. Turistien nopea vaihtuvuus kohteissa tuo merkittävästi enemmän rahaa omistajilleen, kuin kohteen vuokraaminen kuukausihinnalla paikalliselle asukkaalle. (The Guardian 2017; Borgen project 2021; González 2018.)

Kiinteistö- ja asuntomarkkinoiden pienentynyt tarjonta yhdistettynä kiinteistöjen kasvaneeseen kysyntään markkinoilla on johtanut kiinteistöjen omaisuus kustannusten sekä vuokrakustannusten nousuun. Venetsian kiinteistöjen hinnoissa on nähty jatkuvaa kasvua viimeisten 20 vuoden aikana. Statista 2021 julkaistujen tilastojen mukaan Venetsia kuuluu Italian kalleimpiin asuinkiinteistöjä vuokraaviin kaupunkeihin, toisena heti Milanon jälkeen. Vuokratasoltaan kalleimmiksi ja samalla kaupungin suosituimmiksi alueiksi lukeutuivat San Marco sekä Rialto. (Statista 2021b Engel & Völkers 2021.)

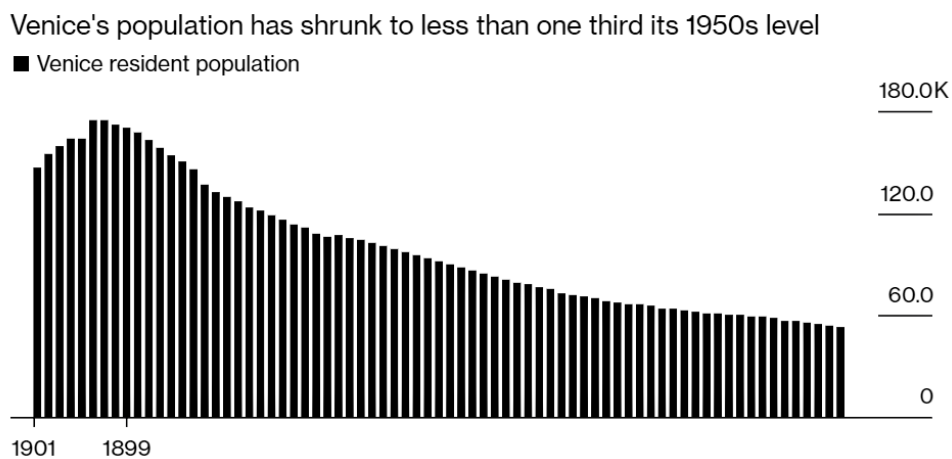
Tilanne Venetsiassa on tullut siihen pisteeseen, että monilla paikallisilla venetsialaisilla ei ole enää mahdollisuuksia vastata Venetsian kiinteistöjen ja vuokra-asuntojen korkeisiin hintoihin. Erityisesti nuorilla ei ole usein mahdollisuutta maksaa suuria hintoja vuokraamiseen asunnoista kaupungissa. Samalla kun kansainvälisten ostajien osuus Venetsian asuntomarkkinoilla kasvaa, yhä useamman paikallisen elinkustannukset nousevat entisestään. (Palmer 2021; Engel & Völkers 2021; The Guardian 2018.)

Hintojen nousua on myös nähtävissä kaupungin paikallisten elinkustannuksissa. Venetsiassa iso osa kaupungin palveluista ja tuotteista on turismin verukkein hinnoiteltu korkeiksi. Kuitenkin monet paikalliset asukkaat käyttävät näitä palveluita ja tuotteita arjessaan. Vielä jäljellä olevat kaupungin paikallisille suunnatut alueet pyrkivät tuomaan helpotusta elinkustannuksiin tarjoamalla kohtuuhintaisempia palveluja ja tuotteita. (Responsible travel 2021; Bloomberg 2019; González 2018.)

Venetsian vaikeaan asuntotilanteeseen on yritetty löytää helpotusta uudelta sosiaalisesta asuntopolitiikasta, jossa paikallisten asukkaiden olisi mahdollista saada halvempia asuntoja yhä helpommin. Kuitenkin kaupungin rajallinen kiinteistökapasiteetti sekä turismin ylivalta vaikeuttavat paikallisten auttamista. Paikallisten huonontunut asumistilanne on synnyttänyt myös aktiivisia ryhmiä, jotka pyrkivät ajamaan paikallisten oikeuksia. Esimerkkinä ASC eli assemblea sociale per la casassa, paikallisten asukkaiden yhdistys, auttaa vastaamaan kaupungin kohtuuhintaisten asuntojen tarpeeseen muuttamalla tyhjiä asuntoja asuinkelvollisiksi. (The art newspaper 2021; Bloomberg 2019; Design for living world 2018.)

4.7 Paikallisten asukkaiden poismuutto

Tilastolliset tutkimukset osoittavat Venetsian muuttuneen eläväisestä asuinpaikasta miljoonien turistien vierailemaksi matkakohteeksi. Kaupungissa vierailevia turisteja alkaa olemaan enemmän kuin paikallisia venetsialaisia. Vielä 1500-luvulla Venetsia oli Italian niemimaan tiheimmin asuttu kaupunki. Paikallisten asukkaiden inflaatio näkyy erityisesti Venetsian historiallisen keskustan alueella. Venetsian historiallisen keskustan väkiluku oli 150,000 vielä 1950-luvulla, jonka jälkeen keskusta on menettänyt yli kolmanneksen väestöstään. Kuvio 2. havainnollistaa Venetsian väkiluvun kehityksen 1900-luvulta lähtien vuoteen 2018. Kaupungin väestö pieneni 53,000 asukkaaseen vuonna 2018. Kehityksessä ei ole huomattavissa muutosta, vaan joka vuosi yhä harvemmat ihmiset valitsevat Venetsian jokapäiväiseksi asuinpaikakseen. (All about venice 2021; Bloomberg 2019.)

Kuvio 2. Venetsian väestön kehitys vuodesta 1901 vuoteen 2018 (Bloomberg 2019)

Liikamatkailu ja sen vaikutukset paikallisten hyvinvointiin tulevat esiin tutkittaessa Venetsian inflaatiokriisiä. Liikamatkailun synnyttämät ongelma heikentävät ja hankaloittavat paikallisten elämää ja pahimmassa tapauksessa tekevät heidän siitä mahdotonta. Aikaisemmin mainitut suuret turistivirrat ja ruuhkat, turisteille kohdennetut palvelut ja tuotteet, jotka eivät palvele heidän tarpeitaan, kallistuneet kustannukset liittyen asumiseen ja elämiseen kaupungissa yhdistettynä vaikeaan työllistymistilanteeseen saavat aikaan tilanteen, jossa kaikilla venetsialaisilla ei ole mahdollisuutta jäädä kaupunkiin. (Venezia Autentica 2021b.)

4.8 Autenttisuus

Historia, kulttuuriperintö sekä paikallisten asukkaiden perinteet ovat asioita, jotka liitetään usein termiin autenttisuus. Näiden asioiden vaaliminen ja säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta Venetsian pitkät perinteet taiteen, käsityön ja kulttuurin parissa on mahdollista säilyttää. Kaupungin asukkaat tekevät kaupungista elävän ja parhaimmillaan jatkavat

alueen sekä kaupungin perintöä sukupolvilta toisille. Kuitenkin Venetsiassa huoleksi on noussut koko ajan vähenevä paikallinen populaatio. Huolensa Venetsian autenttisuuden menettämisestä on ilmaissut Venetsian taiteen ja arkkitehtuurin säilyttämiseen erikoistuneen järjestön puheenjohtaja Jonathan Keates, jonka mukaan kaupungin väkiluvun tippuessa alle 40,000, Venetsia ei ole enää elävä ja elinkelpoinen kaupunki. Tilastojen mukaan aika, jolloin Venetsian väkiluku saavuttaa tämän rajan, ei ole kaukana. Venetsian kulttuuri-perintöä 32 vuotta vaalinut UNESCO, on myös herännyt huoleen heikentyneestä matkailun hallinnasta. Mechtild Rössler, Unescon maailmanperintökeskuksen johtaja, painottaa sanoissaan, ettemme halua Venetsian muuttuvan museokaupungiksi vaan sen täytyy pysyä elävänä kaupunkina, missä on mahdollisuus oikeasti elää. (Unesco 2021; Wood 2020; Responsible Travel 2021; DW 2019.)

Matkailun kehityksen mukana tulleet muut negatiiviset muutokset Venetsian kaupunkirakenteeseen ja paikallisten asukkaiden elämään eivät tuo helpotusta tilanteeseen. Pienyritykset ja käsityöläisten käsityöliikkeet, jotka edustavat Venetsian kulttuurillisia perinteitä on korvattu matkamuistoköjuilla ja pikaruokaravintoloilla, jotka palvelevat suuresti turisteja. Turisteille suunnattu majoitustoiminta taas vie asuintilaa paikallisilta asukkailta, jotka tukevat Venetsiaa ja sen paikallista perinteitä. Monien paikallisten asukkaiden sanojen mukaan Venetsia on menettämässä tunnusomaisuutensa yhtenä ainutlaatuisimmista kaupungeista maailmassa. (The local 2019; Crowded out 2018; DW 2019.)

Taulukko 1. Liikamatkailun aiheuttamia vaikutuksia ja muutoksia Venetsiassa

1.	Liiallisten turismimäärien vaikutukset
2.	Turistien ja paikallisten asukkaiden tarpeiden eriäminen
3.	Muutokset Venetsian infrastruktuuriin
4.	Työllistymismahdollisuudet matkailualalla ja sen ulkopuolella
5.	Taloudelliset muutokset asuin ja elinkustannuksissa
6.	Paikallisten asukkaiden inflaatio
7.	Autenttisuuden vähentyminen

5 Covid-19-pandemia

Joulukuussa vuonna 2019 raportoitiin ensimmäiset Covid -19- pandemian aiheuttamat sairastumiset. Yllättäen Kiinasta alkunsa saanut virus, zoonoosi eli eläinten ja ihmisten välillä tarttuva tauti muuttui pian globaaliksi pandemiaksi. Tammikuun 2020 alussa Maailman terveys järjestö (WHO) julkaisi ensimmäiset globaalit uutiset taudinpurkauksesta liittyen uuteen virukseen, jonka jälkeen raportoitiin pian myös ensimmäinen vahvistettu Covid-19-taudin aiheuttama kuolemantapaus. Pian tammikuun jälkeen vahvistettiin ensimmäiset Kiinan ulkopuoliset Covid-19 tapaukset, josta kevään myötä tauti alkoi levitä maailmanlaajuisesti. (WHO 2020a; BBC 2020; WHO 2021b.)

5.1 Covid-19-pandemian vaikutukset matkailuun

Kansainvälisen pandemian äkilliseen ilmenemiseen sekä leviämiseen reagoitiin nopeasti. WHO, maailman terveysjärjestö julkaisi tammikuussa 2020 listan keinoja, jolla Covid-19-virusta pystyttiin havaitsemaan, testaamaan sekä hallitsemaan. Viruksen hallintakeinot otettiin käyttöön alueellisesti, hätätila-alueilla. Covid-19- viruksen leviäminen Eurooppaan alkaen Italiasta, johti valtakunnallisiin lukituksiin ja rajoituksiin taudinpurkausta vastaan. (BBC 2020b; WHO 2020b.)

Koronapandemia ja sen leviämistä estävät rajoitustoimet kohdistuivat erityisesti liikkumisrajoituksiin, jotka ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat yhä suuresti matkailuun. Maahantulo-säädökset, jotka sisältävät erilaisia rajoituksia ja kieltoja maahantuloon sekä matkustamiseen otettiin laajalti käyttöön Euroopassa ja maailmanlaajuisesti. Rajoitustoimiin liitetyt karanteenimääräykset ja testaustoimenpiteet ovat olleet myös laajasti käytettyjä toimia osana sekä kansainvälistä että kotimaan matkustamista. Nämä säädökset ovat olleet Covid-19-pandemian leviämisen estämisen lisäksi keinoja mahdollistaa turvallisempi matkustaminen. (BBC 2020.)

Matkailuun ja yleiseen liikkumiseen kohdistuvat rajoitukset ovat vaihdelleet suuresti Covid-19 - pandemian aikana. Tautitilanteen kehittymisellä eri alueittain on ollut paljon vaikutusta siihen, miten rajoituksia on säädetty sekä mahdollisesti helpotettu. Tautitilannetta on pyritty seuraamaan maailmanlaajuisesti käytössä olevien mittareiden avulla. Koronatapausten ilmaantuvuusluku on yksi käytetyimmistä mittareista. Tämän mittarin avulla on ollut mahdollista säädellä maahantulo rajoituksia eri maista, koronapandemian tartuntariskin mukaan. (Euroopan komissio 2021.)

Kansainväliset rajoitustoimet Korona pandemian aikana näkyvät kansainvälisten ja kotimaan matkailijoiden merkittävänä vähenemisenä. Matkailuala on yksi aloista, joka on kärsinyt eniten kysynnän voimakkaasta laskusta Covid-19-pandemian ja siihen liittyvien rajoitusten vuoksi. Maailman matkailujärjestön UNWTO:n mukaan kansainvälisten matkailijoiden määrä Covid-19-pandemian alkuvaiheessa tammi-lokakuussa 2020, väheni yli 72 prosenttia. Tämä prosenttimäärän lasku tarkoittaa, näinä kymmenenä kuukautena yli 900 miljoonaa ulkomaalaista turistia vähemmän kuin samana ajanjaksona vuonna 2019. Kuvio 3. selventää ulkomaalaisten vierailijoiden vähenemistä, tänä tietynä ajanjaksona, eri maanosittain. Tilastoista käy hyvin ilmi se kuinka vaikutukset kansainvälisten turistivirtojen vähenemisessä ovat olleet laaja-alaiset kaikkialla maailmassa. (UNWTO 2020; CCSA 2020.)

Kuvio 3. Kansainvälisten turistien saapumiset tammi-lokakuussa 2020 (UNWTO 2020)

Matkailuala edustaa merkittävää osaa maailman bruttokansantuotteesta. Vuonna 2019 matkailun suora osuus maailman bruttokansantuotteesta (BKT) oli 10,4 prosenttia. Matkailun alueellinen vaikutus on myös suuri ja monille maille matkailu edustaa vieläkin isompaa osaa taloudesta. On selvää, että matkailun hiipuminen on johtanut mittaviin taloudellisiin menetyksiin globaalisti, mikä ilmenee myös matkailun laskeneessa osuudessa maailman bruttokansantuotteesta. Vuonna 2020 matkailuala menetti lähes 4,5 biljoonaa dollaria ja sen osuus maailman BKT:sta laski vuoden 2019 tilastoista 49,1 prosenttia. Näin ollen vuonna 2020 matkailualan osuus maailman BKT:sta oli laskenut 5,5 prosenttiin. (CCSA 2020; WTTC 2021.)

Matkailun työllisyysvaikutukset globaalilla ja paikallisella tasolla ovat hyvin suuret. Matkailuala on merkittävät työllistäjä, sillä matkailun mahdollistamiseen osallistuu suuri joukko eri alojen ammattilaisia. WTTC:n maailman matkailuneuvoston tilastojen mukaan maailmanlaajuisesti matkailuala tarjoaa yli 330 miljoonaa työpaikkaa. Ainostaan EU:ssa perinteisiä

matkan järjestäjiä ja matkailualan tarjoavia yrityksiä toimii 2,3 miljoonaa. Nämä kyseiset yritykset työllistävät arviolta 12,3 miljoonaa ihmistä. Kun lukuihin otetaan huomioon muut toimijat, jotka liittyvät vahvasti matkailuun, luvut ovat vielä huomattavasti suuremmat. WTTC:n uuden taloudellisen vaikutuksen raportin mukaan Covid-19-pandemian aikana tapahtuneet menetykset matkailualan työpaikoissa ovat mittavia. Maailmanlaajuisesti yli 62 miljoonaa työpaikkaa menetettiin sekä yli sata miljoonaa työpaikkaa on vaarassa. Eri-tyisesti pienet matkailuyritykset ovat kärsineet maailmanlaajuisen terveyskriisin vaikutuksista. (UNWTO 2021; WTTC 2021; Euroopan parlamentti 2021; Forbes 2021.)

5.2 Covid-19-pandemian ilmeneminen Venetsiassa

Italia on yksi Covid-19 - pandemian eniten vahingoittamista maista Euroopassa ja erityisesti Pohjois- Italia lukeutuu yhdeksi koronaviruksen kohdealueeksi. Covid-19-pandemian alussa, Veneton maakunnassa, johon Venetsian kaupunki lukeutuu, vahvistettiin yksi isoimmista taudinpurkauksista Italiassa ja koko Euroopassa. Pohjois-Italian nopeasti kehittynyt pandemiatilanne johti Italian terveysministerin ja päättäjien yhteistyöhön koronatoimista. Säädetty koronatoimet kohdistuivat pääsääntöisesti eristäytymiseen, jonka avulla pyrittiin hillitsemään taudinpurkaus Venetossa sekä muualla Italiassa. Näihin toimenpiteisiin lukeutuivat lukuisat liikkumisrajoitukset ja sulkutoimet, jotka kohdistuivat erityisesti tapahtumiin ja aloitteisiin. Julkiset ja yksityiset kokoontumiset, olivatpa ne sitten kulttuurillisia, virkistys-, urheilu- tai uskonnollisia, peruttiin. Venetsiassa tämä tarkoitti esimerkiksi jokavuotisten Venetsian karnevaalien perumista. Myös Pyhän Markuksen aukio, yksi Venetsian tärkeimmistä kokoontumispaikoista, suljettiin. (La Repubblica 2020; Garda world 2020.)

Helmikuussa 2020 alkaneet koko Italian kattavat tiukat rajoitustoimet jatkuivat Veneton ja Venetsian alueella pitkään. Maaliskuussa 2020 voimaan tullut kielto kaikesta ei-välttämättömästä liikkumisesta Italian alueella sekä paikallisesti kaupungeissa, sulki alueen asukkaat koteihinsa. Laajoilla ja tiukoilla koronatoimenpiteillä ja erityisesti Veneton alueen toimivalla testauskapasiteetilla oli mahdollista rajoittaa osittain tautitapauksia. Näin ollen kesällä 2020 Italiassa nähtiin jo pieniä valonpilkahduksia, sillä elämä rajoitusten keskellä helpotti ja mahdollisuus liikkua ja matkustaa vapaammin palasi maahan. Italian sisäinen matkustaminen sekä Euroopan parantunut Covid-19- tilanne toivat kesällä 2020 hieman helpotusta Venetsian matkailuun. Kuitenkin kaupunki, joka täyttyi kesäisin lukuisista turistiryhmästä, oli vielä hyvin tyhjä. Erityisesti kauempaa saapuvien ulkomaalaisten matkailijoiden puuttuminen näkyi kaupungissa. Parantuneeseen pandemiatilanteeseen tuli kuitenkin käänne syksyllä 2020, sillä Covid-19 - pandemian toinen aalto toi lukuisia rajoituksia takaisin alueelle. (The New York times 2020; The economist 2020; DW 2020.)

Yli vuoden kestäneillä korona rajoituksilla on ollut suuri vaikutus Venetsiaan, yhteen maailman suosituimmista matkakohteista. Vielä vuonna 2019 kaupunkiin saapui ennätysmäärä turisteja, noin 5,5 miljoonaa. Kansainvälisen ja paikallisen matkailun väheneminen Covid-19 - pandemian aikana näkyy mittavana laskuna tilastoissa. Vuonna 2020 Venetsiaan saapui 75,1 % vähemmän turisteja verraten aikaisempaan vuoteen 2019. (Statista 2021a.) Matkailijoiden määrän vähenemisellä on ollut suora vaikutus alueen eri toimijoihin, sillä matkailu edustaa Venetsian suurinta teollisuuden sektoria. Covid-19-pandemian aikana säädetyt rajoitukset kohdistuivat suuresti kaupungin majoitus- ja ravitsemuspalveluihin ja kulttuuritoimintaan. Nämä toimialat, kuten myös lukuisat muut toimijat joutuivat sulkemaan pandemian ajaksi, tai ainakin rajoittamaan toimintaansa. Liikkumisrajoitukset rajoittivat pääsyä Venetsiaan, näin ollen monet alueen toimijat tulivat hyvin riippuvaiseksi paikallisista asukkaista. (Forbes 2019; The Local 2020; La Repubblica 2020.)

5.3 Matkustusrajoitusten lieventyminen ja muutos parempaan

Matkailualan elpyminen on tullut mahdolliseksi maailmanlaajuisen Covid-19 - pandemian pikkuhiljaa heiketessä. Maailmalajaajusten rokotusten käyttöönotto on mahdollistunut matkustusrajoitusten keventämisen useissa maissa sekä matkailupalveluiden kuten majoitus- ja ravitsemustoiminnan uudelleen avaamisen. Pandemian aiheuttamia haasteita ennustetaan ilmenevän kuitenkin vielä lähivuosina. (OECD 2020.)

UNWTO:n lausunnon mukaan kansainvälisen matkailun ennustetaan palaavan vuoden 2019 tasolle vuonna 2024 tai sitä myöhemmin. Vaikka kotimaan matkailun käynnistyminen on tuonut helpotusta matkailualalle, sen todellinen elpyminen on kuitenkin riippuvaista kansainvälisen matkailun palaamisesta. Kysyntää kansainväliselle matkailulle on havaittavissa, mutta vielä voimassa olevilla säädöksillä ja eri alueittain muuttuvalla koronavirustilanteella on vielä vaikutusta matkustuspäätöksiin. Myös rokotuskattavuuden suuret vaihtuudet eri maittain sekä yleisen turvattomuuden heikkeneminen ovat nähtävissä ihmisten halussa ja luottamuksessa matkustaa. (Schengen visa info 2021; OECD 2020.)

Euroopan sisäiseen matkustamiseen on saatu helpotusta Euroopan unionin laajuisella passilla, joka sisältää joko todistuksen koronarokotuksesta, sairastetusta taudista tai tuoreesta negatiivisesta testituloksesta. Passin avulla on mahdollista selkeyttää maahantulo säännöksiä ja helpottaa mahdollisia koronarajoituksia passin omaaville henkilöille. Moni EU-maa on ottanut käyttöönsä jo kesällä 2021 viranomaisten myöntämän koronapassin ja esimerkiksi 1. syyskuuta 2021 Italia alkoi vaatia koronatodistusta kaikilta EU- ja Schengen- maista saapuvilta matkustajilta. (Finland abroad 2021; Ministero Delle Salute 2021; Yle 2021.)

Matkailun elpyminen takaisin ennalleen herättää poikkeuksetta kysymyksen voitaisiinko matkailua toteuttaa tulevaisuudessa vastuullisemmin. Venetsiassa turistien väheneminen ja kaupungin muuttuminen hiljaiseksi antoi paikallisille mahdollisuuden pohtia konkreettisia ratkaisuja liikaturismiongelmaansa. Kansainvälisen pandemian aikana Italian hallinnon vuosikymmeniä suunnittelemaat suuret aloitteet pistettiin viimein vireille. Maaliskuussa 2021 kauan odotettu risteilylaivakielto tuli voimaan, joka kieltää suurten risteilyalusten pääsyn Venetsian laguuniin. Myös toinen ongelma liittyen lyhytaikaiseen vuokrausilmiöön, jolla on suora yhteys kaupungin asuntokriisiin, saatiin Venetsiassa vireille paikallisten aktivistiryhmien painostuksesta. Venetsian pormestari ilmoitti maaliskuussa 2021 työskentelevänsä ongelmaan liittyvän varausjärjestelmän parissa, jolloin olisi mahdollista luoda kiintiöt Venetsiaan saapuville turisteille. Vuonna 2018 voimaan tullut asetus päivävierailijoille kohdistetusta pääsymaksusta Venetsiassa koki viivästyksen Covid-19-pandemian aikana. Kuitenkin vuonna 2020 Venetsian kaupunginvaltuuston hyväksymällä päätöksellä maksu astuu voimaan vuonna 2022. (Caradonio 2021; Helsingin Sanomat 2021; Citta di Venezia 2021b.)

Monet toimijat työskentelevät Venetsian liikaturismiongelman parissa. Yksi esimerkki on Venetsian sosiaalisen verkoston sekä Venetsian ja Firenzen pormestarien esittelemä asiakirja *Il Decalogo*, joka on laadittu yhdistelemällä taloudellisia ja sosiaalisia ehdotuksia Venetsian liikaturismin parantamiseen. 2020 julkaistu painos ja sen sisältämät 10 edistystä liittyen Venetsian liikamatkailun torjumiseen kohdistettiin Italian hallitukselle ja matkailuministerille. Asiakirjan mukaan elvyttäminen tapahtuisi edistämällä matkailua, ympäristöä, kulttuuria, palveluja ja teknologiaa. Asiakirjassa laaditut uudelleenkäynnistysehdotukset kohdistuvat taloudelliseen tukeen työntekijöille ja yrityksille kohti kestävämpää matkailua, tiukempiin säännöksiin matkailupalvelun tuottajille sekä heidän ammattitaitonsa takaamiseen, julkisen turistiliikenteen kehittämiseen, lyhytaikaisen vuokrauksen säädöksiin, turisteille suunnattujen kaupallisten toimintojen rajoittamiseen sekä kaupunkiympäristön suojeluun ja turvallisuuteen liittyviin toimiin. (Venessia 2021; The Local 2021; Citta di Venezia 2021a.)

Tämä historiallinen muutos Venetsian matkailussa antaa mahdollisuuden muuttaa matkailun rakennetta enemmän paikallisia yhteisöjä tukevaksi. Pandemia osoitti selvästi Venetsian miltei täydellisen riippuvuuden matkailusta. Liikamatkailun uhasta paikalliselle väestölle, kulttuurille ja identiteetille on päästävä eroon. Joukkopako-ongelman selvittäminen, yhä autenttisemman kaupungin luominen sekä paikallisten yhteisöjen tukeminen ovat päätavoitteita, joita monet yksityiset yritykset pyrkivät edistämään. Yksi näistä toimijoista on 2015 perustettu Venezia Autentica. Yritys tarjoaa nettisivuillaan kestävän oppaan, joka auttaa matkailijoita suosimaan paikallisia toimijoita, sertifioituja matkaoppaita sekä opastaa heille tuntemattomampia ja aidompia paikkoja vierailta ja kokea Venetsia. (Forbes

2019; Caradino 2021; Venezia Autentica 2021a.) Venetsian kestävän matkailun parissa työskentelevät toimijat painottavat muutoksen kestoja pitkällä aikavälillä. Muutos parempaan ei tapahdu hetkessä, sillä ongelman ratkaisu on monen asian ja toimijan summa. Heidän arvionsa mukaan voi mennä kymmeniäkin vuosia, että Venetsia muuttuu kaupungiksi, jossa kestävä matkailu ja kaupunkiympäristö toteutuvat. (Caradino 2021.)

6 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena on selvittää liikamatkailun vaikutuksia ja mahdollisia muutoksia Venetsian paikallisten elämään kaupungissa, viiden eri teeman pohjalta. Se miten ja millä tavoin paikalliset kokevat liikamatkailun tuomat vaikutukset arjessaan on olennainen osa tutkimusta. Tutkimuksella halutaan myös selvittää, onko Covid-19- pandemia ja sen myötä kaupungin vähentynyt turismi tuonut muutoksia paikallisten elämään ja mahdollisiin liikaturismin tuomiin negatiivisiin vaikutuksiin.

Tässä luvussa keskitytään tutkimuksen tavoitteen ja tutkimusongelman käsittelyyn osana opinnäytetyön tutkimusprosessia. Tutkimukseen valikoitunut tutkimusmenetelmä ja perustelut sen käytölle tullaan käsittelemään luvun alussa, jonka järkeen perehdytään tutkimuksessa käytettävään aineistonkeruumenetelmään. Valittu aineistonkeruumenetelmä, teemahaastattelu sekä sen sisältö, tullaan esittelemään yksityiskohtaisesti. Luvun lopussa esitellään tutkimusprosessi, miten tutkimuksen toteutus on tapahtunut vaihe vaiheelta. Lopuksi pohditaan tutkimuksen luotettavuutta.

6.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen yksi menetelmäsuuntaus. Tutkimuksellista opinnäytetyötä toteuttaessa voidaan valita kahdesta eri lähestymistavasta, jotka ovat laadullinen eli kvalitatiivinen sekä määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä. Näitä kahta tutkimustyyppiä on mahdotonta erottaa tarkkarajaisesti toisistaan, eroavaisuuksia näiden menetelmien väliltä on kuitenkin löydettävissä. Kvantitatiivinen tutkimus pyrkii enemmän yleistettävyyteen, ennustettavuuteen ja syy-seuraussuhteiden selittämiseen. Kvalitatiivinen tutkimus perustuu enemmän tulkintoihin, merkityksiin sekä toimijoiden näkökulmien ymmärtämiseen. Kvalitatiivinen menetelmäsuuntaus yhdistetään usein humanistisiin tieteisiin, mutta sen käyttö on yleistynyt monilla tieteenaloilla. (Hirsjärvi & Hurme 2000.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä. Opinnäytetyön alussa määritelty tutkimusongelma ja kysymykset vaikuttivat suuresti menetelmän valintaan. Kuten Puusa & Juuti (2020) sekä Hirsjärvi & Hurme (2000) kirjoittavat, kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän käyttö on sopivaa tutkimuksessa, jossa pyritään ymmärtämään tutkittavan kohteen laatua, ominaisuuksia, eri merkityksiä sekä esiintymisympäristöä. Myös mitä lähemmäksi tutkittavaa yksilöä tai vuorovaikutusta tutkimuksessa halutaan, on kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä toimiva. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään myös tarkastelemaan tutkittavaa ilmiötä tutkimuksen kohteena olevien

henkilöiden näkökulmasta. Laadullisen tutkimusmenetelmän käyttöä tukee se, että opinäytetyön tarkoituksena ja lähestymistapana on tutkia liikamatkailua ilmiönä, paikallisten asukkaiden näkökulmasta. Tutkimuksessa halutaan saada selville ja ymmärtää paikallisten asukkaiden näkökulmia ja tulkintoja. Kuten laadullisessa tutkimuksessa myös opinäytetyössä halutaan tuottaa rikasta ja yksityiskohtaista tietoa, joka on mahdollista hankkia ihmisiltä heidän luonnollisessa ympäristössään. Tutkimuksessa halutaan myös korostaa ihmisläheisyyttä, johon laadullinen tutkimus sopii hyvin. Pääseminen läheiseen ja avoimeen vuorovaikutukseen tutkittavien henkilöiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää selvittäessä tutkittavia seikkoja, sillä liikaturismin synnyttäviä vaikutuksia halutaan tutkia jokaisen haastateltavan henkilökohtaisen kokemuksen pohjalta. Tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita tutkittavien henkilöiden kokemuksista, ajatuksista ja tuntemuksista. Laadullinen tutkimus antaa mahdollisuuden tutkia näitä seikkoja kokemusmaailmasta yksityiskohtaisesti.

Aineistolähtöisyys liitetään vahvasti laadulliseen tutkimusmenetelmään. Vahva teorianäytetyö sekä aineisto ovat yhteydessä laadulliseen tutkimukseen ja toimivat apuvälineenä tutkimukselle. Tutkimusta tukevan kirjallisuuskatsauksen tiimoilta on hyvä löytää aiheita, jotka tukevat tutkittavaa hypoteesia sekä niin sanottuja tutkimusaukkoja, joita tutkimuksessa halutaan selventää entisestään uuden tiedon avulla. (Puusa & Juuti 2020; Hirsjärvi & Hurme 2000.) Opinäytetyön teoria osuudessa perehdytään liikamatkailuun ilmiönä sekä jo Venetsiassa ilmeneviin ongelmiin. Kirjallisuuskatsaus itsessään luo hypoteeseja tutkittavalle ilmiölle. Kuitenkin tuoreen tiedon hankkiminen Covid-19-pandemian ajalta mahdollistaa mahdollisen uuden, odottamattoman ja erilaisen tiedon hankkimisen.

Kvalitatiivinen tutkimusote pitää sisällään lukuisia aineistonkeruu- ja analysointimenetelmiä, joista tavanomaisimmat ovat yksilö- ja ryhmähaastattelut, havainnoinnin eri muodot sekä dokumenttiaineistot. Näiden aineistonkeruumenetelmien yhdistely on myös yleistä. (Puusa & Juuti 2020; Hirsjärvi & Hurme 2000.)

6.2 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä

Kvalitatiivisen tutkimusmetodin valinta määritteli myös aineistonkeruumenetelmän opinäytetyölle. Hirsjärvi & Hurmeen 2000 mukaan haastattelu lukeutuu yhdeksi tiedonhankinnan perusmuodoksi kuten myös kvalitatiivisen metodin yhdeksi yleisimmistä ja käytetyimmistä tiedonkeruumenetelmistä. Joustavuuden ansiosta haastatteluja on mahdollista toteuttaa monissa erilaisissa tutkimuksissa, monista eri lähtökohdista. Haastattelun etuja ovat vapaa mahdollisuus haastateltavalle tuoda esille itseään koskevia asioita ja mahdollisesti kertoa myös arkoja ja vaikeitakin teemoja. Haastattelua he luonnehtivat ihmisten väliseksi viestinnäksi, jossa kielellisen valmiuden ja käytön merkitys korostuvat. Myös tul-

kinta on iso osa kommunikaatiota haastattelun aikana. Haastattelun etuna on haastateltavien parempi ja joustavampi huomioiminen, epäselvyyksien välttäminen sekä parempi varmuus valikoiduista haastateltavista. Haastattelu vaatii kuitenkin taitoa ja kokemusta haastattelijalta. Haastatteluun voi sisältyä myös monia virhelähteitä, jotka ovat haastattelijasta ja haastateltavasta riippuvaisia. Vapaamuotoinen analysointi, tulkinta ja raportointi voivat tehdä haastattelusta myös haastavaa.

Kaikista haastattelulajeista opinnäytetyölle valikoitui teemahaastattelu eli puolistrukturoitu haastattelu. Tässä puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muoto on vapaampi kuin tavanomaisessa lomakehaastattelussa, jossa haastattelukysymykset on muotoiltu tarkoin. Puolistrukturoidussa haastattelussa haastateltavien vastauksia ei ole sidottu tiettyyn vastausvaihtoehtoihin, vaan haastateltavalla on mahdollisuus vastata vapaasti omin sanoin. Haastattelutilanteesta pyritään luomaan enemmän vuorovaikutteinen keskustelu, jota ohjaavat tietyt valitut teemat. Nimensä mukaan teemahaastatteluun valitaan tutkittavat teemat, joiden mukaan vapaamuotoiset haastattelukysymykset pyritään luomaan ja joiden tiimoilta haastattelu etenee. Eri teemoihin nojaaminen antaa haastateltavien äänen tulla paremmin kuuluviin ja keskustelua on mahdollista viedä eteenpäin vapaasti ja soveltaen. (Hirsjärvi & Hurme 2000.)

Opinnäytetyöhön laadittiin teemahaastattelurunko, joka sisälsi viisi käsiteltävää teemaa. Nämä teemat valikoituivat opinnäytetyön teoriaosuuden perusteella, jossa käsiteltiin liikaturismin ilmenemistä Venetsian asukkaiden arjessa. Jokaisen teeman avulla haluttiin selvittää jo kerättyjä tietoja liikamatkailun ongelmista sekä kerätä paikallisten kokemuksia ja ajatuksia näihin teemoihin liittyen. Tutkimuksessa oli tärkeää kerätä tietoa siitä, miten ja millä tavoin haastattelun paikalliset Venetsian asukkaat kokevat nämä liikamatkailun eri vaikutukset jokapäiväisessä arjessaan. Jokainen näistä teemoista käsitteli osaltaan myös Covid-19-pandemian tuomia muutoksia ja vaikutuksia. Haastateltavien asumisesta Venetsiassa Covid-19-pandemian aikana haluttiin kerätä tietoa. Tutkimuksessa haluttiin saada selvyys, onko Covid-19 pandemia ja sen myötä vähentynyt matkailu kaupungissa tuonut muutoksia tai mahdollisia helpotuksia liikamatkailun negatiivisiin vaikutuksiin, jota paikalliset asukkaat mahdollisesti kokevat asumisessaan.

Teemahaastattelun alkuun luotiin saatekirje, jossa ilmeni opinnäytetyön tarkoitus, tietoa aineiston keruusta ja sen käyttötarkoituksesta sekä tietoa tutkimuksen toteuttajasta. Haastattelun luottamuksellisuudesta ja anonyymiudesta sekä julkaisutavasta kerrottiin myös haastateltavalle. Haastattelun sisältöä ja käytännön asioita selvennettiin myös tässä kirjeessä. Saatekirjeellä haluttiin esitellä tutkimus ja sen toteutus selkeästi haastateltaville, jotta heillä on tervetullut ja selkeä kuva haastatteluun osallistumisesta.

Teemahaastattelun ensimmäinen osio käsitteli haastateltavan taustatietoja, joilla pyrittiin kartoittamaan haastateltavien suhde tai syy Venetsiassa asumiseen, kuinka kauan haastateltava on asunut Venetsiassa sekä mahdollinen ala, jolla haastateltava työskentelee. Näistä tiedoista oli apua Venetsian työllisyystilanteen sekä haastattelun kokonaiskuvan tulkittamisessa. Tieto siitä kuinka pitkään haastateltava oli asunut Venetsiassa, antoi mahdollisuuden soveltaa haastattelua ja tutkia muutoksia ja vaikutuksia pitemmällä aikavälillä.

Haastattelun viisi teemaa oli otsikoitu niin, että ilmiö tuli hyvin esiin ja haastateltava sai alkuun käsityksen käsiteltävästä teemasta. Jokaiselle teemalle oli luotu kysymykset, jotka vievät keskustelua eteenpäin. Usein ensimmäisellä kysymyksellä haluttiin saada haastateltava pohtimaan ilmiötä, kokeeko hän teeman mukaisia vaikutuksia arjessaan. Jos näin ilmeni, seuraava kysymys johdatteli haastateltavan miettimään konkreettisia vaikutuksia ja seikkoja, joita hän on mahdollisesti kokenut tai havainnoinut asumisensa aikana Venetsiassa. Jokaisen teeman lopussa haastateltavalle esitettiin kysymys, jossa hän sai pohtia kyseistä ilmiötä Covid-19-pandemian aikana. Esimerkiksi oliko jokin seikka muuttunut tai toiminut toisin Covid-19-pandemian aikana ja millä tavalla tämä ilmeni haastateltavien kokemuksen perusteella.

Haastattelun ensimmäinen teema liittyi suurien turistimäärien vaikutukseen. Tässä teemassa haluttiin saada tietoa ilmiöstä, jossa suuret turistimäärät sekä heidän käyttäytymisensä Venetsiassa ovat useiden tutkimusten mukaan tuoneet negatiivisia vaikutuksia paikallisten elämään. Teeman ensimmäinen kysymys tutustutti haastateltavan aiheeseen kysymällä, kokeeko hän, että Venetsiassa vieraillee suuri määrä turisteja ja miten tämä ilmenee konkreettisesti. Vastauksesta riippuen haastattelukysymykset jatkuivat. Seuraava kysymys halusi selvittää kokeeko haastateltava väenpaljouden negatiivisena tai elämänlaatua heikentävänä seikkana. Jos näin oli, millaisia konkreettisia negatiivisia vaikutuksia on ilmennyt. Myös Covid-19-pandemian muutoksia ja vaikutuksia arvioitiin, esimerkiksi onko tilanne tuonut helpotusta elämään ja millä tavoin.

Toinen teema käsitteli Venetsian asukkaiden tarpeiden täyttymistä heidän arjessaan. Tällä kysymyksellä haluttiin saada tietoa ilmiöstä, jossa matkailun kehitys on saanut Venetsiassa aikaan tilanteen, jossa turistien tarpeet menevät usein paikallisen asukkaiden edelle. Paikallisilta asukkailta haluttiin saada tietoa, kokevatko he, että Venetsiassa järjestetyt palvelut ovat juuri heille paikallisina suunnattuja vai näkykö turismin kaupallisuus heidän käyttämässään palveluissa. Esimerkkeinä haastattelussa käytettiin esimerkiksi julkista liikennettä, terveydenhuoltoa, asioimista kaupungissa, kuten kaupoissa, ravintoloissa ja kulttuuripalveluissa. Kuten jokaisessa teemassa, myös tässä haluttiin kysyä Covid-19-

pandemian vaikutuksista paikallisten tarpeiden täyttymisessä. Esimerkkinä seikka, ko-keeko paikallinen, että kaupungin palvelut olivat tai ovat paremmin paikallisille suunnattuja Covid-19- pandemian aikana.

Kolmas teema käsitteli Venetsian työllistymismahdollisuuksia. Liikamatkailun aiheutta-maan ilmiöön, jossa Venetsian työllisyysmahdollisuudet ovat käyneet hankaliksi, erityisesti matkailualan ulkopuolella, haluttiin saada selvennystä ja vastauksia. Haastateltavalta ky-syttiin aluksi yleisesti siitä, millaiseksi hän kokee työllistymismahdollisuutensa Venetsi-assa. Toisessa kysymyksessä haluttiin kiinnittää huomiota enemmän matkailualan työ-paikkoihin, kysymällä onko haastateltava mahdollisesti havainnut vaikeuksia matkailualan ulkopuolisten työpaikkojen haussa. Jos vaikeuksia ilmeni, lisäkysymys selvitti millaisia vai-keuksia. Viimeisenä kysyttiin Covid-19-tuomista mahdollisista muutoksista Venetsian työl-listymistilanteeseen.

Teema neljä syventyi asumis- ja elinkustannusten määrään ja mahdolliseen nousuun Ve-netsiassa. Tämä teema käsitteli Venetsian hankaloitunutta asumistilannetta liikamatkailun vaikutuksesta sekä hintojen kallistumista elin- ja asuinkustannuksissa. Mahdollisista vai-keuksista löytää asuntoa haluttiin myös saada tietoa. Ensimmäinen kysymys keskittyi haastateltavan mielipiteeseen Venetsian asuinkustannusten suuruudesta. Myös kysymys onko haastateltava kokenut mahdollisia muutoksia asuinkustannuksissa ja mistä hän ar-vioi mahdollisten muutosten johtuvan, oli osa teemaa. Venetsian elinkustannuksiin liittyen kysyttiin identtiset kysymykset. Lopuksi haluttiin selvittää, onko haastateltava kokenut Co-vid -19-pandemian tuoneen muutoksia Venetsian asumis- tai elinkustannuksiin.

Näiden neljän teeman jälkeen esitettiin vielä lisäkysymys, joka antoi mahdollisuuden haastateltavalle lisätä vielä jotain aiempiin teemoihin liittyen tai mahdollisesti kertoa tee-mojen ulkopuolelta muita asioita, joita hän on kohdannut Venetsiassa asuessaan.

Viides ja haastattelun viimeinen teema käsitteli Venetsian paikallisten asukkaiden hyvin-voinnin parantumisesta tulevaisuudessa. Tämä teema antoi haastateltavalle vapaan mah-dollisuuden kertoa asioita ja seikkoja arjestaan tai elämästään Venetsiassa ja asioita, joi-hon hän toivoisi muutosta tai parannusta. Liikaturismin hillitsemisen keinoista haluttiin saada myös paikallisen mielipide. Turistimäärien rajoittamisesta ja sen toimivuudesta Ve-netsiassa sekä pian Venetsian käyttöön otettavasta päivittäisestä turismiverosta kysyttiin haastateltavien mielipidettä.

Haastattelun lopetti viimeinen kysymys, jossa kysyttiin syytä tai seikkaa, mikä saa paikalli-set asumaan Venetsiassa, vaikka heidän haastattelussaan tulisikin ilmi mahdollisia nega-tiivisia vaikutuksia. Tämä kysymys kiteytti koko haastattelun yhteen ja antoi haastattelijalle

enemmän ymmärrystä paikallisten arjesta Venetsiassa. Haastattelusta pyrittiin luomaan avoin keskustelu, jonka aikana haastateltavilla oli mahdollisuus kertoa helposti omista kokemuksistaan. Eri teemat ja kysymykset toimivat johdattavina elementteinä viemään keskustelua eteenpäin haluttuun suuntaan. Haastateltavalle annettiin vapaat kädet kertoa kokemuksistaan ja haastattelija pyrki tarpeen tullen esittämään lisäkysymyksiä, joilla saatiin tarkennettua asioita ja mahdollisesti saamaan lisää tarvittavaa tietoa. Esimerkkien käyttö haastattelun aikana helpotti asioiden ymmärtämistä ja kysymyksien peilaamista haastateltavien omiin kokemuksiin.

6.3 Tutkimusprosessi

Opinnäytetyön teoriapohjan luominen keskittyi liikamatkailuun ilmiönä, sen ilmenemiseen Venetsiassa sekä tuoreeseen tietoon Covid-19- pandemiasta ja sen vaikutuksista matkailuun globaalilla tasolla sekä itse tutkimuskohteessa Venetsiassa. Nämä tiedot johtivat teemahaastattelun eri teemojen sekä kysymysten luomiseen. Luotu haastattelurunko suunniteltiin ensin suomen kielelle, jonka jälkeen se käännettiin myös englanniksi.

Sopivien haastateltavien etsiminen aloitettiin jo hyvissä ajoin opinnäytetyön alkuvaiheessa, jolloin työn teoriaosuutta työstettiin. Haastateltavien löytämisessä toimi apuna Facebook-ryhmä nimeltä suomalaiset Italiassa. Ryhmään luodun postauksen avulla oli mahdollista hakea vapaaehtoisia haastateltavia, jotka sopivat oikeaan otokseen. Apuna käytettiin myös opinnäytetyöntekijän omia kontakteja Venetsiaan ja erityisesti kaupungin yliopisto-opiskelijoihin. Yhteensä neljä, Venetsiassa asuvaa tai oleskelevaa haastateltavaa valikoitui prosessiin. Kolme haastattelua toteutettiin suomeksi ja yksi englannin kielellä. Yhteydenpito ja haastatteluajankohdan sopiminen tapahtui henkilökohtaisesti jokaisen haastateltavan kanssa, heidän aikataulujensa mukaisesti. Haastattelujen toteutus sijoittui aikavälille 13.11- 25.11.2021. Jokaisen haastateltavan kohdalla pyrittiin löytämään yhdessä toimivin tapa toteuttaa haastattelu. Lopputulemana kaksi haastatteluista toteutettiin puhelussa Zoom- sovelluksen välityksellä. Tämä mahdollisti videoyhteyden haastateltaviin sekä haastattelun nauhoittamisen sovelluksen avulla. Loput kaksi haastattelua toteutettiin tapaamisella Venetsiassa, jossa äänittäminen toteutettiin puhelimella.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuus ja sen arviointi on tärkeä osa onnistunutta tutkimusta. Tutkimuksessa yleisesti käytetyt reliabiliteetin sekä validiteetin käsitteet liitetään ajatukseen objektiivisesta todellisuudesta sekä totuudesta. Termejä käytetään myös mittaamisesta puhuttaessa. Toisin kuin kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä, johon reliabiliteetti sekä validiteetti liittyvät vahvasti, laadullisessa tutkimuksessa luotettavuus ei ole ilmaistavissa objektiivisen tai määrällisen mittarin avulla. Tämä johtuu siitä, että laadullisessa tutkimuksessa pyritään

saamaan tarkempia ja yksityiskohtaisempia vastauksia, joiden ei usein voida olettaa antavan vastauksia, jotka toistuvat jokaisessa tutkimustilanteessa. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta pohditaan tutkimusprosessin ja menetelmän puitteissa. (Puusa & Juuti 2020; Hirsjärvi & Hurme 2000.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuus ilmenee erilaisena tutkimuksen eri vaiheissa. Tutkimuksen alussa luotettavuuteen vaikuttaa tutkijan kyky luoda toimiva ja hyvin rajattu tutkimusasetelma ja sen perusteella valittava tutkimuksen kohdejoukko. Tietoisuus siitä, että tutkijan ennakkotiedoilla ja oletuksilla on vaikutusta tutkimuksen kulkuun, on tärkeää. Tutkijalla pitää olla myös kyky käsitellä kriittisesti omia esitietojaan ja käyttää niitä oikein, jotta liian suurelta reflektiivisyydeltä vältytään. Tutkimukseen valittujen metodien soveltuvuus, lähteiden ja tutkimukseen valittavien tutkittavien luotettavuus on olennainen osa tutkimuksen luotettavuutta. Haastattelutilanteessa kerätyn aineiston luotettavuus riippuu paljon sen laadusta. Tulkinnallisten virheiden minimointi haastattelun aikana sekä haastattelun onnistuminen ja sen tallentaminen ovat huomionarvoisia käytännön seikkoja luotettavuutta tarkasteltaessa. Laadullisessa tutkimuksessa tulee huomioida kerätyn teoreettisen aineiston riittävyys. Laadullisen tutkimuksen viimeinen vaihe analysointi, edellyttää tulosten tarkkaa kuvailemista ja perusteluja. Saatuja tuloksia on tärkeä käsitellä teoreettisesti, teoriaan nojaten. (Puusa & Juuti 2020; Hirsjärvi & Hurme 2000.)

Toteutetun tutkimuksen tarkalla otoksen valinnalla pyrittiin lisäämään tutkimuksen luotettavuutta. Haastatteluun valikoitui joukko paikallisia Venetsian asukkaita, jotka kaikki omasivat läheisen suhteen Venetsiaan. Tutkimuksen kannalta oli olennaista saada vastauksia, jotka kertovat jotain uutta ja yksityiskohtaista haastateltavien omista kokemuksista. Jokainen haastateltava omasi omanalaisensa kokemuksen Venetsiasta paikallisena ja jokaisen tarina ja suhde Venetsiaan oli ainutlaatuinen ja erilainen. Tutkimuksen luotettavuutta ja saatujen tulosten kattavuutta lisäsi jokaisen haastateltavan pitkä kokemus Venetsiassa asumisesta. Tämän avulla havaintoja sekä liikamatkailun muutoksia oli mahdollista analysoida myös pitkällä aikavälillä. Jokainen haastateltavalla oli tai on kokemuksia matkailualalla työskentelystä Venetsiassa, joka toi myös ammattimaisen aspektin liikamatkailuilmion tutkimiselle. Jokainen haastateltava oli myös kokenut asumisen tai oleskelun Venetsiassa Covid-19-pandemian aikana, jonka avulla saatiin tärkeää tietoa mahdollisista muutoksista. Tutkimuksen luotettavuutta olisi voinut lisätä haastatteluun valikoituneiden vielä monipuolisempi ikähaarukka sekä sukupuolijakauma. Tämä olisi voinut lisätä myös tutkimustulosten kattavuutta vielä entisestään.

Jokainen haastattelutilanne osoittautui onnistuneeksi ja omanlaisekseen. Haastattelutilanteen onnistumisen varmistamiseksi haluttiin järjestää tilanne ja ympäristö, jossa haastatel-

tavalla ja haastattelijalla oli mahdollisimman rauhallinen hetki keskustella tutkimuksen teemoista. Häiriötekijöiltä vältyttiin jokaisessa haastattelussa. Haastatteluun osallistujille ilmoitettiin etukäteen suuntaa antava haastattelu-aika, jossa oli joustoa. Haastateltaville annettiin oma aikansa kertoa kokemuksiansa, mikä onnistui hyvin vapaasti jokaisen tutkimuksen aikana. Kommunikaatio oli toimivaa ja keskustelu sujuvaa jokaisessa haastattelutilanteessa. Keskustelu haastattelujen aikana oli vapaata ja keskustelujen aiheet hyppivät usein eri teemojen välillä. Haastattelija varmisti kuitenkin jokaisen teeman aiheen tarkan käsittelyn, haastattelun vapaamuotoisesta keskustelusta huolimatta. Haastattelun aikana esitetyt tarkentavat kysymykset mahdollistivat vielä tarkempia havaintoja jokaisesta teemasta. Toteutettu haastattelutilanne mahdollisti jokaisen kysymyksen oikeinymmärtämisen sekä tarvittavat korjaukset ja lisäkysymykset. Kysymyksien tai teemojen väärinymmärryksiä ei syntynyt haastattelujen aikana. Haastateltava varmisti myös jokaisen haastattelun aikana, ettei liiallista johdattelua vastauksiin tapahtunut vaan kysymykset esitettiin alkuperäisessä muodossaan, jotta haastateltavalla oli mahdollisuus vastata täysin omien mielipiteittensä ja ajatuksiensa mukaisesti. Haastattelutilanteiden tallentaminen oli onnistunut ja saatujen vastauksien ja keskustelun laatu myöhemmin analysoitavissa äänitteissä oli hyvä ja selkeä.

Jokaisen haastateltavan hyvin erilainen elämäntilanne sekä suhde Venetsiaan toivat vaikutuksensa vastausten kattavuuteen ja laajuuteen. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta haastatteluista onnistuttiin keräämään kattava määrä vastauksia, jokaista haastatteluteemaa kohden. Vastaukset liikamatkailun vaikutuksista olivat yksityiskohtaisia ja esimerkein esitetty. Jokaisen omakohtaiset kokemukset pääsivät hyvin esiin haastattelussa. Muutaman teeman vastauksien keruussa ilmeni kuitenkin haasteita. Esimerkiksi Venetsian asumis- sekä elinkustannusten muutokset osoittautuivat teemaksi, johon vastaukset jäivät hieman keskivertoa vähäisemmiksi. Syynä tähän oli haastateltavien erilaiset asumismuodot sekä kustannusten vertailun vaikeus. Myös koronapandemian vaikutuksien arviointi osoittautui osittain haastavaksi hinnoittelua ja paikallisten tarpeiden täyttymistä tutkivassa teemassa.

Tutkimustulosten analysointi toteutettiin prosessina, jossa jokaisesta haastattelusta saadut tulokset litteroitiin, eli äänitallenteet kirjoitettiin puhtaaksi. Litterointi tehtiin tarkasti, jolla varmistettiin kaiken materiaalin huomioiminen. Litteroinnista saadut kirjoitukset toimivat analyysin pohjana, josta valikoitui myös tutkimustulososion suorat lainaukset. Haastattelun tulkintaa ja tutkimustulosten myöhempää esittelyä helpotti haastateltavien nimeäminen, joka mahdollisti haastateltavien vastauksien tarkan vertailun, arvioinnin ja esittelyn. Tuloksien esittelykohdassa varmistettiin, että jokaisen haastateltavan vastaukset esiteltiin sanatarkasti tai mahdollisimman pienillä sana- tai lausemuutoksilla.

7 Tutkimustulokset teemahaastatteluista

Tutkimukseen liittyvät haastattelut toteutettiin 13.–25.11.2021 välisenä aikana, neljälle opinnäytetyöhön valikoidulle haastateltavalle. Vapaaehtoisia tutkimukseen osallistuvia haasteltavia haettiin Facebook postauksella, jonka opinnäytetyön tekijä julkaisi 13.9.2021. Facebook ryhmään luodun postauksen avulla tutkimukseen osallistui 3 haastateltavaa ja viimeinen neljäs haastateltava valikoitui opinnäytetyön kirjoittajan omien kontaktien kautta Venetsian yliopistosta. Haastatteluista kaksi toteutettiin etänä Zoom- videopuhelun välityksellä ja loput kaksi haastattelua suoritettiin tapaamisella tutkimuskohteessa Venetsiassa. Haastattelujen kesto vaihteli neljästäkymmenestä minuutista puoleentoista tuntiin ja haastattelukielenä toimivat suomi ja englanti.

Tässä luvussa käydään läpi haastatteluista saatuja tuloksia. Tulosten esittely on jaettu kuuteen eri osioon, jotka käsittelevät teemahaastattelun jokaisen teeman yksityiskohtaisesti. Ensimmäisessä luvussa avataan haastatteluista saatuja taustatietoja ja loput luvut käsittelevät viittä liikaturismiteemaa. Suoria lainauksia käytetään jokaisessa teemassa tarkentamaan haastateltavien mietteitä ja havaintoja.

Tutkimukseen osallistuvat haastateltavat on nimetty aakkoskirjainten A, B, C ja D mukaan. Haastateltavat, heidän työkokemuksensa Venetsiassa sekä aika, jonka he ovat viettäneet kaupungissa ilmenevät taulukosta 2. Jokaiseen näistä haastateltavista tullaan viittaamaan kunkin teemaosion tutkimustulosten esittelyssä.

Taulukko 2. Haastateltavien esittely

Haastateltava A	Opiskelu sekä opastyöskentely, Venetsiassa 15 vuotta
Haastateltava B	Työskentely Muranon lasitehtaalla, Venetsiassa 30 vuotta
Haastateltava C	Opiskelu sekä työskentely Venetsian kestäväää matkailua tukevassa start-upissa, Venetsiassa 4 vuotta
Haastateltava D	Asunnon omistaja sekä matkailualan koulutus, Venetsiassa 8 vuotta

7.1 Taustakysymykset

Haastattelun alussa kerätyillä taustakysymyksillä haluttiin selvittää haastateltavien suhdetta Venetsiaan. Taustakysymykset keskittyivät haastateltavien syihin ja motiiveihin asua tai oleskella Venetsiassa. Taustakysymyksillä selvitettiin myös tietoa haastateltavien asuin- tai oleskeluajasta sekä koulutus- ja työllisyysalasta Venetsiassa.

Jokaisen henkilökohtainen tarina sekä suhde Venetsiaan korostuivat saaduissa vastauksissa. Työskentely tai työpaikka Venetsiassa tulivat tutkimuksessa esiin yhtenä tärkeimmistä motiiveista Venetsiassa asumiseen ja oleskeluun. Opiskelu Venetsiassa tuli myös esiin kahden haastateltavan vastauksissa. Oleskeluajasta kysyttäessä, kaikki haastateltavat kertoivat omaavansa vuosien kokemuksen Venetsiassa asumisesta. Kahden haastateltavan, A ja B:n kohdalla puhuttiin hyvin monen vuoden, 15 ja jopa 20 vuoden mittaisesta suhteesta Venetsiaan paikallisena sekä työssäkävynä. Haastateltavien C ja D asumis- sekä oleskeluaika Venetsiassa sijoittuivat 4–8 vuoden välille. Osa haastateltavista asui vakituisesti Venetsian alueella ja osa vieraili ja asui toistuvasti alueella. Koulutukseen ja työllistymiseen liittyen, jokainen haastateltava omasi kokemusta matkailualalla toimimisesta Venetsiassa ja kolme haastateltavista oli haastatteluajankohtana matkailuun liittyvässä työsuhteessa.

7.2 Suurten turistimäärien vaikutus paikallisten elämään Venetsiassa

Taustatietojen selvittämisen jälkeen keskityttiin haastattelun ensimmäiseen teemaan, joka käsitteli Venetsian suurten turistimäärien vaikutusta paikallisten asukkaiden elämään. Haastattelun alussa haastateltavilta haluttiin selvittää heidän suhtautumisensa ilmiöön, jossa suuri määrä turisteja vierailee heidän asuinkaupungissaan Venetsiassa. Yksinkertainen kysymys siitä, kokevatko haastateltavat arjessaan, että Venetsiassa vierailee suuri määrä turisteja, pyrki saamaan esiin tietoa millaiseksi he kokevat tilanteen yleisesti kaupungissa. Tarkennuksena esitettiin myös kysymys, miten suuret turistimäärät konkreettisesti ilmenevät Venetsiassa. Ilmiön kuvailun jälkeen selvitettiin haastateltavien mielipiteitä kokevatko he mahdolliset suuret turistimäärät elämänlaatuansa heikentävänä tai jollain tavoin vaikeuttavana asiana. Jos näin ilmeni, pyydettiin heitä kuvailemaan millaisia vaikutuksia suuret turistimäärät tuovat heidän arkeensa. Teeman lopussa haastateltavilta kysyttiin, esiintyykö liiallisia turistijoukkoja erityisesti joillain tietyillä alueilla kaupungissa.

Haastattelun tulokset osoittivat jokaisen haastateltavan tunnistavan suurten ja jopa liiallisten turistimäärien läsnäolon Venetsiassa. Suuria turistimääriä kuvailtiin jopa kaupungin symboliksi, joita ilman Venetsiaa on mahdotonta nähdä nykypäivänä. Jokaisen haastateltavan kanssa ilmiöstä keskusteltaessa, kävi ilmi turistimäärien laaja-alaiset negatiiviset vaikutukset haastateltavien päivittäiseen arkeen. Haastateltava B kuvaili kokemaansa tilannetta näin:

” 20 miljoonaa vierailijaa Venetsiassa vuosittain näkyy niin hirveästi katukuvassa. Mä oon asunut 20 vuotta Venetsiassa, ja mä en missään nimessä halunnut asua tai tulla Venetsiaan (historialliseen keskustaän), koska kaikki

se mikä oli kaunista Venetsiassa tuntu, että se oli hävinnyt, just sen takia, että oli niin hirveästi turisteja”

Haastateltavien kuvaillessa liiallisten turistimäärien negatiivisia vaikutuksia, muutamat tärkeät seikat toistivat itseään. Erityisesti liikkumisen ja kaupungissa asioimisen vaikeutuminen suurten ihmismassojen takia mainittiin useasti. Venetsian kapeilla kujilla liikkumista kuvailtiin haastavaksi ja jopa sietämättömäksi. Liikkumisen vaikeutumisen kerrottiin aiheuttavan myöhästymisiä, sillä siirtyminen paikasta toiseen vei usein paljon aikaa julkisissa kulkuvälineissä ja kaduilla olevien ruuhkien takia. Esimerkkeinä mainittiin täydet liikennevälineet, erityisesti vesibussit, joihin pääsy ja matkustaminen oli osoittautunut ajoittain haasteelliseksi. Suurien turistimäärien aiheuttama roskaaminen sekä väärissä paikoissa oleilu, esimerkiksi syöminen mainittiin myös haastattelujen yhteydessä.

Alueiksi, joissa suurten turistimassojen negatiiviset vaikutukset eniten mainittiin San Marcon ja San Paolon alueet, Rialto, asema sekä suosittujen turistinähtävyyksien ja museoiden läheisyys. Ilmiön kuvailtiin olevan myös kausiluonteinen ongelma, sillä sen kerrottiin pahenevan kesäsesongin aikana ja esimerkiksi tammikuussa pidettyjen kulttuuritapahtumien aikana.

Kaksi haastateltavaa kertoivat ruuhkien vaikuttavan omaan sekä kaupungin asukkaiden mielentilaan. He kertoivat aistivansa paikallisten asukkaiden yleisen turhautumisen suuriin turistimääriin. Haastateltava C kuvaili liikkumistaan työpaikalleen Rialtolle miltei mahdottomana ja antoi esimerkin, joka kuvasi hyvin hänen omaansa ja kokemaansa paikallisten tunnelmaa. Näin hän kuvaili tilannetta:

” You are actually in rush and they (tourists) are trying to look and take photos, you don't like it as a local”

Haastateltavien vastauksissa tuli esiin myös liiallisten turistimäärien synnyttämät muutokset, jotka ovat saaneet paikalliset löytämään uudenlaisia keinoja ja tapoja tehdä arjestaan sujuvampaa. Haastateltava A, pitkän matkaopaskokemuksen omaava henkilö, toi haastattelujen yhteydessä esiin seikan, jossa hän painotti joustavuutta ja vaihtoehtojen löytämistä osana päivittäistä arkea. Venetsiaa hän kuvaili kaupungiksi, jossa eläminen jo itsessään on tietyllä tapaa haastavampaa ja erilaisempaa kuin muissa kaupungeissa. Hän kertoi kokemuksistaan näin:

”Siihen tottuu elämään, se ihmismassa tulee vaan ja menee, ja sä vaan menet siinä mukana. Tottakai siinä oli kaikkee tämmöstä, että jos sä menit keskustaan tai sinne Piazza San Marcon alueelle, niin sä tiesit, että jos sä lähet

kävelemään pitkin jotain Mercerie:ä (yksi Venetsian tärkeimmistä kauppakaaduista) pitkin siinä voi mennä hyvin kaksi tuntia, niin sä et mennyt vaan sä puikkelehdit niiltä kapeilta kaduilta. Niin se vaatii joustavuutta ja vaihtoehtojen löytämistä, sitä se kaupunki vaatii”

Paikallisten oma kekseliäisyys ja omien tapojen löytäminen liittyen liikkumiseen ja asumiseen kaupungissa korostuivat kaikkien haastateltavien kokemuksissa. He mainitsivat muun muassa paikallisten tietämät ja käytössä olevat syrjäisemmät kujat mahdollistajina väljemmälle ja vapaammalle liikkumiselle, ilman suuria turistiryhmiä. Myös paikallisten hyvä tietämys välttää ruuhkaisimpia turistialueita, niin asumisessa ja arjen asioimissa, koettiin tärkeänä pakokeinona turistien tuomilta ruuhkilta ja yleiseltä levottomuudelta. Haastateltavat kuvailivat näitä enemmän paikallisten asuttamia alueita rauhallisimmiksi ja helpokulkuisemmiksi alueiksi, joihin kaikki turistit eivät eksy.

Teeman viimeisenä kysymyksenä haluttiin selvittää haastateltavien havaintoja ja tunteuksia koskien Covid-19-pandemiaa, jolloin turistimäärät vähenivät huomattavasti Venetsiassa. Jokainen haastateltava kertoi huomanneensa huomattavan muutoksen turistimäärien ilmenemisessä Covid-19- pandemian aikana. Vaikutuksen he kertoivat näkyvän jo pelkästään Venetsian katukuvassa. Kaupunkia he kuvailivat tyhjäksi turisteista, tilanne mitä he eivät olleet ennen kokeneet. Haastateltava C kertoi ikuistaneen ainutlaatuisen hetken ottamalla kuvia tyhjästä Venetsian nähtävyyksistä, sillä normaalisti niitä koristaa ainainen väenpaljous. Myös haastateltavat A ja B kuvailivat reaktioitaan ajasta, jolloin turismin synnyttämä väenpaljous ei ilmennyt Venetsiassa kuten ennen:

”Uskomaton ja ainutlaatuinen kokemus, sillä siellä ei ollut ketään. Vähän kun olisi elänyt jossain filmissä”

”kaupunkihan oli ihan fantastinen, venetsialaisista tuntui, että oisi mennyt menneisyyteen, koska kanaalissa alkoi vesi olemaan kirkasta ja Venetsian edustalla nähtiin jopa delfiinejä, kun risteilyalukset, laivat ja muut oli poissa”

Katukuvassa tapahtuneen turistimäärien vähenemisen lisäksi, haastateltavat kuvailivat Venetsian yleistä tunnelmaa rauhallisemmaksi kuin ennen. He kokivat myös liikkumisen ja asioimisen Venetsiassa muuttuneen helpommaksi, ilman turistiruuhkia kaupungissa. Haastateltava D kertoi myös oman stressitasonsa olevan alhaisempi suurten turistiruuhkien puuttuessa. Näiden positiivisten seikkojen ohella Covid-19- pandemia ja erityisesti Venetsian sulkutilan negatiiviset vaikutukset tulivat myös esiin haastatteluissa. Rajoitukset koskien liikkumista ja asioimista koettiin vaikeuttaneen suuresti elämää sekä rajoittaneen

paikallisten mahdollisuutta kokea kaupungin parhaimmat puolet sen ollessa tyhjä turisteista. Haastateltavat B ja D mainitsivat esimerkiksi monien julkisten kulkuvälineiden ja reittien olleen poissa käytössä pandemian pahimpana aikana.

7.3 Paikallisten asukkaiden tarpeiden täytyminen

Haastattelun toinen teema keskittyi haastateltavien arkielämän tarpeiden täyttymiseen Venetsiassa, jonka elämää turismi ohjaa suuresti. Teeman alussa haastateltavia pyydettiin pohtimaan arjessaan ja jokapäiväisessä elämässään käyttämiään ja tarvitsemiaan asioita Venetsiassa. Esimerkkejä kuten julkinen liikenne, kauppa-asioiminen, terveydenhuolto, ravintola ja muut kaupungin kulttuuripalvelut käytettiin pohtimisen apuna. Päivittäisten palveluiden ja tarpeiden pohdinnan jälkeen oli mahdollista esittää haastateltaville kysymyksiä. Haastateltavilta kysyttiin, miten palveluiden toteutuminen onnistuu kaupungissa ja ovatko he sitä mieltä, että nämä palvelut suuntautuvat heille hyvin paikallisina. Kysymyksillä haluttiin saada selville myös konkreettisia esimerkkejä, miten heidän tarpeensa paikallisena täyttyvät ja kokivatko he mahdollisia puutteita.

Venetsian matkailun vaikutus ja sen tuomat muutokset paikallisten moneen elämän osa-alueeseen tulivat esiin jokaisen haastateltavan sanoissa, vaikka eriväisyyksiäkin ilmeni. Haastateltavien vastaukset tarpeiden täyttymisestä kohdistuivat yleiseen asioimiseen kaupungissa, kauppapalveluihin, ravintola sekä kulttuuripalveluihin sekä heidän kokemaansa yleiseen ilmapiiriin ja yhteisöllisyyteen Venetsiassa.

Kauppa-asioimisesta puhuttaessa osana venetsialaisten arkea, tuli esiin seikka, joka selittää hyvin italialaista kauppa- ja asioimiskulttuuria. Italiassa kuten myös Venetsiassa haastateltavien mukaan on tapana ostaa tuoretuotteet suoraan paikallisilta tuottajilta, toreilta tai pienistä putiikeista. Tämä paikallinen tapa itsessään voi olla usein aikaa vievä ja haasteellisempi, mutta tärkeä osa paikallista kulttuuria. Haastateltava A kuvaili Italiassa ja Venetsiassa asioimiseen yleisesti liittyvän paljon jonottamista sekä eri paikkoihin liikkumista, joka vaatii samalla paljon järjestelyä. Hän kuvaili esimerkiksi asiointia postitoimistossa usein ruuhkaiseksi, mutta kertoi kuitenkin saavansa asioida siellä paikallisena ilman turistimassoja. Haastateltavat A ja D kuvailivat asioimista Venetsiassa hyvin samankaltaisesti. He kertoivat omien paikallisten tapojensa ja tarpeidensa täyttyvän sekä saavansa tarvittavat tuotteet elämiseensä, ilman turismin suurta vaikutusta. Haastateltava D kuvaili kokemuksiinsa näin:

” Yleisesti ottaen italialaiset ostavat tuotteet jostain pienestä kaupasta elikkä käydään erikseen hakemassa lihat jostakin ja kalat jostakin, ja siellähän on sellainen iso kalatori, joka turisteille on ehkä niin kuin nähtyys, mutta se on

paikalliselle just se, että he ostavat sieltä ja kokkaavat itse. Ruokakaupat Venetsiassa, on ihan sama kuten Suomessa joku K kauppa, että saattaa olla että löytyy jotain mistä turisti ajattelee että wow, mutta emmä koe mitenkään, että tuotteet siellä olisi mitenkään erikseen suunnittu turisteille”

Haastateltavien B ja C vastauksen erosivat osaltaan haastateltavien A ja D vastauksista. Haastateltavat B ja C kokivat kauppa-asioimisen vaikeutuneen Venetsiassa niin, että he eivät koe saavansa kaupungin historiallisesta keskustasta tarvitsemiaan palveluita riittävästi. He mainitsivat kauppa-asioimisensa siirtyneen mantereen puolelle, esimerkiksi Mestreen, joka on heille ja useille muille venetsialaisille hyvin yleistä. Mantereelta he kertoivat löytävänsä helpommin ja paremmin tuotteita. Molemmat haastateltavat B ja C kokivat matkailualan muuttaneen merkkinoita ja kysyntää suuresti Venetsiassa. He kertoivat sen ilmenevän esimerkiksi siinä, että monet kaupat ovat muuttaneet tuotteitaan ja palvelujaan niin, että ne palvelevat enemmän turisteja kuin paikallisia asukkaita. Haastateltava C kuvaili kokemaansa tilannetta näin:

“In centre there is a problem that it’s difficult to find food for daily products, supermarkets or markets, and there is less things u can buy in general. Services in historical centre are not enough for people who live here”

Haasteltava B kertoi myös kokemuksistaan kauppa-asioimisesta pohtien siihen tulleita muutoksia vuosien verralla. Hän kuvaili tilannetta näin:

” Perus italialainen ostoskulttuuri, varsinkin tällaisessa kaupungissa kun Venetsia, kun kävellään asioimaan, niin se oli sellaista, että lähikaupasta ostettiin kaikki oikeistaan. Oli vihanneskauppiaat, oli kalakauppiaat, jonne mentiin Rialtolle, ja lihakauppiaat ja muut. Ne on niinkun kuolleet jo kymmeniä vuosia sitten. Supermercatoja on onneksi. Mutta se niinku, että ne kaikki esimerkiksi salumeria (paikallinen lihakauppa) ja tällaiset on kadonnut ja niihin tilalle on tullut joku kiinalainen matkamuiستomyymälä ”

Haastateltavat B ja C kertoivat myös kulttuuripalveluiden toimivuudesta osana heidän jokapäiväistä arkeaan. Toisin kuin kauppa-asioiminen, kulttuuripalveluiden he kertoivat kukoistavat Venetsian kaltaisessa historiallisessa kaupungissa oikein hyvin. Molemmat mainitsivat, että he kokevat paikallisena voivansa käyttää erilaisia kulttuuripalveluita sujuvasti ja kertoivat Venetsian kaupungin tukevan paikallisten pääsyä kulttuuripalveluihin erilaisilla alennuksilla ja ilmaisvierailuilla. Haastateltava B mainitsi myös perinteiset venetsialaiset

tapahtumat ja juhlat, jotka tukevat paikallisten kulttuurielämyksiä. Hän kuitenkin mainitsi liiallisen väenpaljouden varjostavan kulttuuritapahtumia.

Venetsian ravintolapalveluista keskusteltaessa ilmeni suuri eroavaisuus turistialueiden sekä paikallisille suunnattujen alueiden välillä. Haastateltavat korostivat suurempaa tarpeidensa täyttymistä juuri ravintolapalveluissa, jotka sijaitsevat alueilla, joissa turistit eivät vieraile. Haastateltavat C ja D mainitsivat esimerkin lähikuppiloista ja ravintoloista paikallisten suosimilla alueilla, jotka ovat usein täynnä paikallisia, ja joista turisteja on usein jopa vaikea löytää. He kertoivat myös näiden paikallisten kuppiloiden omistajien olevan usein alkuperäisiä venetsialaisia. Vaikka haastateltavat mainitsivat näiden paikallisten ravintoloiden ja kuppiloiden palvelevan heitä paikallisina, matkailutuotannon tuomat muutokset huomioitiin myös osassa vastauksissa. Haastateltavat B ja C mainitsivat Venetsian ravintoloiden kehityksen yhä enemmän turismia tukevaksi toiminnaksi. Haastateltava B kertoi yhä enemmän turisteille suunnatuista standardisoiduista ravintolapalveluista ja ruoista. Hän myös mainitsi, että kaupungin ravintoloissa on yhä vähemmän paikallisia venetsialaisia tai italialaisia kokkeja, jotka laittavat aitoa paikallista ruokaa. Hän ei koe, että tämä muutos palvelee häntä tai muita paikallisia asukkaita.

Vastaukset tarpeiden täyttymisestä koskien Venetsian julkista liikennettä ja terveystalvuita jäivät muita käsiteltäviä tarpeita vähäisimmiksi. Kuitenkin jo ensimmäisessä teemassa, keskusteltaessa suurista turistimääristä, haastateltavien vastauksissa tuli yksimielisesti ilmi liikennevälineiden jakaminen turistien kanssa, mikä koettiin usein ongelmalliseksi. Haastateltava C mainitsi vastauksissaan kuitenkin positiivisen seikan liittyen julkiseen liikenteeseen, joka liittyi paikallisille suunnattuihin alennuksiin koskien matkalippuja.

Haastateltava B:n kanssa keskusteltaessa nousi esiin tärkeä seikka liittyen paikallisten kokemaan ilmapiiriin ja yhteisöllisyyteen, jolla on myös suuri vaikutus hänen tarpeidensa täyttymiseen. Hän mainitsi matkailualan tuomat muutokset Venetsian kaupunkirakenteeseen, palveluihin ja samalla alkuperäisiin paikallisiin asukkaisiin. Näillä asioilla on suuri vaikutus Venetsian paikallisten yhteisöllisyyteen. Hän kokee paikallisena tämän muutoksen heikentäneen hyvinvointiaan kaupungissa. Näin hän kuvailee muutosta:

”Vielä kymmenen vuotta sitten mä kävelin Rialtosta San Marcolle, niin sehän on semmonen kymmenen minuuttia, niin mulla meni siinä minimi tunti, sillä mä näin siinä matkalla paljon ihmisiä, kauppiaita ja kaikkii semmosii ketä mä tunsin. Niin nykyään ei siellä oikeen oo enään ketään. Silloin suunnistettiinkin aina Venetsiassa tiettyjen liikkeiden ja kauppohen avulla, kun Venetsiassa ei oikein ole katuja. Silloin sanottiin, että nähdään sen ja sen liikkeen kulmalla, nyt nekin on kokonaan muuttunut ”

Haastateltava B mainitsee myös toisen seikan, jonka hän on huomionnut haittaavan Venetsian paikallisten sosiaalisten tarpeiden täyttymistä. Hän kertoo paikallisista venetsialaisista, jotka ovat aikoinaan ostaneet asuntoja kaupungin palatseista. Kuitenkin matkailualan myötä lisääntynyt lyhytmajoitusten tarve on saanut aikaan ilmiön, jossa kaikki asunnot näiden paikallisten omistamien asuntojen ympärillä on usein vuokrattu turisteille. Hän kertoo näiden turistien vaihtuvuuden ja yötä päivää liikkumisen heikentävän vakinaisten asukkaiden hyvinvointia. Hän kertoo tällä muutoksella olevan vaikutuksensa myös siihen, että monilla venetsialaisilla ei ole enää mahdollisuuksia asua lähellä toisiaan ja rakentaa tiivistä asuinyhteisöä alueella.

Haastateltaville esitettiin myös kysymys Covid-19-pandemian tuomista mahdollisista vaikutuksista liittyen heidän päivittäisten tarpeidensa täyttymiseen. Pandemian vaikutusten pohtiminen osoittautui osittain haastavaksi pandemian tuomien negatiivisten vaikutusten ja pandemiatilanteen muuttuvuuden vuoksi. Haastateltavat kokivat yleisesti Covid-19-pandemian vaikeuttaneen paikallisten palveluiden käyttöä alkaen julkisista liikennevälineistä erilaisiin kauppa- ja kulttuuripalveluihin. Haastateltava B kertoi erityisesti pandemian tuomien rajoitusten, jotka koskivat esimerkiksi aukioloa, mullistaneen elämän Venetsiassa. Haastateltava D toi myös esiin tuotteiden saatavuuden häiriöt pandemian aikana, sillä suuri osa tuotteista tuodaan Venetsiaan vesiteitse.

Pandemian elämää vaikeuttavien seikkojen lisäksi haastateltavat A ja C kertoivat haastattelussa kokemuksistaan Venetsiasta aikana, jolloin kaupungin pitkä sulkutila oli päättynyt. He kokivat näiden muutosten vaikuttaneen positiivisesti heidän kokemuksiinsa ja tarpeidensa täyttymiseen paikallisina. Vaikka molemmat haastateltavat havaitsivat turistien poissaolon ja sen aiheuttamat haasteet Venetsiassa ja sen ihmisissä, he kuvailivat Venetsian ilmapiiriin kokeneen muutoksia ja muuttuneen paikallisten näkökulmasta miellyttävämmäksi kuin ennen Covid-19-pandemiaa. He kertoivat tämän ilmenevän selvästi siinä, että venetsialaiset ja erityisesti siellä toimivat yrittäjät ja työntekijät olivat pandemian aikana alkaneet ymmärtää paikallisten venetsialaisten arvon sekä oppineet samalla arvostamaan kaupungissa vierailevia ihmisiä paremmin.

Haastateltava A kertoi miellyttävistä ja häntä hämmästyttävistä kanssakäymistilanteista paikallisten kanssa. Hän koki pitkästä ajasta saavansa paikallisiin aidoon kontaktin, joka turismin aiheuttaman kiireen keskellä on usein ollut mahdotonta. Hän kertoi paikallisten tervehtineen häntä riemukkaasti ja museovierailulla saamaansa palvelua hän kuvaili erinomaiseksi ja hyvin huomioivaksi. Oleskelua Venetsiassa tuona aikana hän kuvaili yleisesti uskomattomaksi. Haastateltava C:n jakamat kokemukset Venetsiassa tuona samana ai-

kana ovat myös positiivisia. Hän koki vierailun kaupungin eri palveluissa miellyttävämmäksi sekä saaneensa niissä parempaa palvelua kuin ennen. Esimerkiksi ravintolassa asioidessa hänet huomioitiin paremmin paikallisena sekä asiakkaana, joka johti siihen, että hänen halunsa käyttää näitä palveluita kasvoi tämän muutoksen seurauksena.

7.4 Työllistymismahdollisuudet

Teemassa kolme haluttiin selvittää haastatteluun osallistujien kokemuksia omasta ja yleisestä työllistymistilanteesta Venetsiassa. Haastattelun alussa suoritettu taustakysymys haastateltavien työllistymisestä ja alasuuntautumisesta toimi ennakkotietona. Haastattelussa pyrittiin keräämään yleisesti tietoa millaiseksi haastateltavat kokevat työllistymistilanteensa Venetsiassa. Matkailualan sekä muiden alojen työllistymismahdollisuuksista sekä työnsaannin mahdollisista vaikeuksista matkailualan ulkopuolella haluttiin saada tietoa. Näiden tietojen avulla pyrittiin selvittämään Venetsian työllistymisen tasapainoa matkailuteollisuuden ja muiden työllisyysalojen välillä.

Kuten taustakysymysosioissa saatiin jo selville, jokainen haastatteluun osallistunut omasi kokemusta matkailualalta, joko koulutuksen tai työskentelyn muodossa. Jokainen haastateltava kuvaili Venetsian työllistymismahdollisuuksia vahvasti matkailualapainotteisiksi ja olivat sitä mieltä, että töitä matkailualalla löytyy niitä hakevalle. Vaikka matkailualan työllistymismahdollisuudet osoittautuivat haastattelujen perusteella yleisesti hyviksi, haastateltavat B, C ja D kertoivat trendistä, joka nähdään ongelmallisena ja työhakuun vaikuttavana. He kertoivat matkailualan töiden olevan usein kausiluontoisia, ja niihin liittyvän usein joustamattomia työaikoja ja matalaa palkkausta. He kertoivat myös työntekijöiden vaihtuvuuden olevan suurta Venetsian monissa matkailualan töissä. Tässä haastateltavien B ja D kuvailua Venetsian matkailualalla työllistymisen trendeistä:

”Jos puhut kieliä, Venetsiassa sä löydät töitä, aika ihmeellistä jos niin ei ole. Sanotaan, että Venetsiassa tai lähialueilla, tänä kesänäkin, mä olin kotona mä en ees mennyt sinne, olisi löytänyt töitä, jos olisi halunnut mennä töihin halvalla tai pienellä palkalla ja ilman yhtään vapaapäivää seitsemän päivää viikossa, työtä sä olisit löytänyt ihan hirveesti. Jotkut löysi, täältä Venetsiasta kanssa töitä pari kolmeksi kuukaudeksi”

”No varmaan jossain liikkeessä, jossa myydään jotain feikki Muranon lasia haetaan työntekijöitä, mutta se on sitten, että kellä niinkun on varaa, sillä tulosotalla varaa sitten asua Venetsiassa. Mä olin tämmöisessä hotellivirkaili-

jan koulutuksessa, tavallaan tällainen työllisyyttä edistävä koulutus niin kyllä hän mä silloin sain työpaikan suoraan, mutta se oli, että sulle maksettiin tyyliin niinku olik se nyt kolme euroa per tunti ja sit sä joudut hoitamaan itsesi sinne itsesi heti kaksvuorotyöhön. Se oli siis aivan jotain taas semmosta ryöstöä ja sit sut laitettiin pihalle kun tuli seuraava koulutusryhmä sisään. Elikkä tää on se trendi mikä jatkuu silleen, että mahdollisimman halvalla ja mahdollisimman lyhytaikaisia”

Haastateltava C kuvaili Venetsian työntekijöiden nopeaa vaihtuvuutta ilmiöksi, joka johtuu osittain verotusmallista, jossa työntekijän verotus nousee kolmen kuukauden työskentelyn jälkeen. Tämän takia hän kertoo, että yritykset pyrkivät usein välttämään verojenmaksun irtisanomisella tai lyhyillä työsuhteilla. Hän kertoi myös Venetsian työllistymismahdollisuuksien sopivan erityisesti opiskelijoille, jotka etsivät osa-aikatoita esimerkiksi kesäsesongin ajaksi. Talvella hän kuvaili töitä olevan huomattavasti vähemmän.

Vaikka suoranaiset vastaukset haastateltavien omien työllistymistilanteiden osalta jäivät osittain puutteellisiksi ja keskittyivät paljon yleisen työllistymistilanteen ja trendin kuvailuun, osassa haastateltavien kertomuksissa työllistymishistoriasta ja kokemuksista kävi ilmi heidän tyytyväisyytensä työskentelyyn Venetsiassa. Esimerkiksi haastateltava B kertoi työpaikkansa Muranon lasitehtaalla olevan yritys, joka arvostaa työntekijöitään ja haluavat pitää heidät yrityksessään. Myös haastateltava C:n kertomukset työllistymiskokemuksistaan matkailualan parissa Venetsiassa ovat monipuolisia ja sellaisia, jonka vuoksi hän on ollut valmis palaamaan Venetsiaan ja myös jäämään sinne. Pitkän matkailualan ja opaskokemuksen Venetsiassa omaava haastateltava A kuvaili työllistymismahdollisuuksiin omalla alallaan hyväksi ja kertoi, että turismin alalla töitä on mahdollista löytää Venetsiassa, jos vain haluaa. Hän ei ole kokenut omalla alallaan työllisyysongelmia, päinvastoin työtä on usein tarjottu jopa liikaa.

Haastateltavien kokemukset työhausta kohdistuivat suurilta osin matkailuun, joten heidän henkilökohtaiset kokemuksensa matkailualan ulkopuolella työskentelystä Venetsiassa olivat vähäisiä. He arvioivat kuitenkin työnsaannin matkailualan ulkopuolella monilla aloilla haasteelliseksi. Haastateltava B pohti tämän vaikuttavan myös ihmisten poismuuttoon Venetsiasta. Terveystieteiden, logistiikan ja tapahtumatuotannon hän mainitsi olevan vielä niitä aloja, joilla työtä Venetsiassa voisi vielä löytyä. Haastateltava A mainitsi haastattelussa myös korkeakoulutettujen haasteen löytää työtä Venetsian alueelta. Hän pohti erityisesti humanistisilla sekä tutkivilla tieteenaloilla työllistymisen olevan vaikeaa ja jopa mahdotonta Venetsiassa.

Keskusteltaessa Covid-19-pandemian vaikutuksesta Venetsian työllisyyteen kävi hyvin selväksi kriisi, jonka erityisesti kaupungin matkailuala on kokenut. Jokainen haastateltava kuvaili pandemian vaikeuttaneen työskentelyä ja työnsaantia Venetsiassa. Haastateltava C kertoi omakohtaisesta kokemuksestaan, jossa työt matkailualan parissa loppuivat pandemian aikana, sillä yrityksen resurssit hotellialalla loppuivat kuin seinään. Myös haastateltava B kertoi oman työllistymisensä olleen huonoa ja viettäneen suuren osan pandemia-ajasta kotona. Hän kuvailee tilannetta vieläkin hankalaksi ja arvioi yleisesti työllistymismahdollisuuksien ja erityisesti taloudellisen tilanteen palautumisen vievän ainakin pari vuotta. Hän uskoo, että Venetsian on mahdotonta saada takaisin pandemian aikana muutamassa vuodessa menetettyjä tuloja, mikä taas ajaa yritykset siihen pisteeseen, että tiettyistä kuluista on leikattava. Hän arvelee sen kohdistuvan juuri henkilökunnan palkkauksiin. Haastateltava A kertoi haastattelussa monien hyvien ja terveiden pienyritysten kaatuneen Covid-19-pandemian aikana. Hän arvioi kuitenkin, että Venetsiassa turismin sektorilla ei jatkossa tule olemaan ongelmia, jos ala elpyy pandemian jälkeen.

7.5 Asumis- ja elinkustannukset

Teemassa neljä syvennyttiin Venetsian asumis- ja elinkustannusten arviointiin ja muutoksiin. Haastateltavien kanssa keskustelu aloitettiin pohtimalla asumiskustannusten, kuten omistus- ja vuokrauskustannusten suuruutta ja sitä kokevatko haastateltavat näiden kustannusten olevan korkeita Venetsiassa. Haastateltavilta haluttiin selvittää myös mahdollisia havaintoja asumiskustannusten muutoksista sekä mahdollisista muutosten syistä. Venetsian elinkustannuksista keskusteltaessa haluttiin selvittää samoja asioita kuin asumiskustannuksista. Haastattelussa kävi ilmi, että asumis- ja elinkustannusten sekä niiden muutosten arviointi osoittautui osittain haastavaksi. Arviointia helpottamaan käytettiin hintojen vertailua esimerkiksi Suomen ja muun Italian ja Venetsian välillä.

Jokaisen haastateltavan asumistilanne ja asumismuoto vaikuttivat tämän teeman käsitteilyyn. Esimerkiksi haastateltavalla A oli enemmän kokemuksia hotellimajoituksesta opastyöhönsä kautta, kun taas haastateltava B omasi kokemusta vuokra-asumisesta ja asunonomistamisesta Venetsian historiallisessa keskustassa ennen muuttoaan Venetsian mannermaalle. Haastateltava D oli hankkinut asunnon Venetsiasta, kun taas opiskelija, haastateltava C oli asunut vuokralla Venetsian historiallisessa keskustassa kuten myös mannermaalla Mestren kaupungissa.

Haastateltavat arvioivat Venetsian elinkustannuksia omien, tuttaviansa sekä yleisen tiedon perusteella. Yleisesti elinkustannukset koettiin korkeiksi liittyen asuntojen vuokraukseen sekä omistamiseen. Haastateltava D, asunnon omistaja Venetsiassa, kuvaili hintoja

korkeiksi. Hän kertoi lämmityskustannusten nousevan huimiin summiin Venetsian vanhoissa taloissa, joissa kosteuden ja kylmyyden poissa pitäminen on haastavaa. Haastateltava A kertoi vältäneensä Venetsian vuokra-asuntojen korkeat hinnat työnsä tarjoaman hotellimajoituksen ansiosta, mutta kokee asunnon vuokraamisen ja ostamisen Venetsiasta hyvin mahdottomana ajatuksena, niin hintojen kuin sekavien asuntomarkkinoiden vuoksi. Kaupungin vuokrahintoja hän arvioi myös suuriksi ja trendin olevan sellainen, ettei pitkäaikaisia vuokralaisia asuntoihin Venetsiassa juuri haluta.

Venetsian asumiskustannusten muutoksesta puhuttaessa asunnonomistaja, haastateltava D mainitsi jatkuvasti kallistuvat kaasu- ja sähkökustannukset, joita asuntojen lämmittäminen Venetsiassa vaatii. Haastateltava B kertoi omasta kokemuksestaan, jossa hän on konkreettisesti huomannut asuntojen hintojen nousun asunnon ostamisen ja myymisen yhteydessä. Hän kertoi tapauksen, jossa hänen oli mahdollista myydä aikaisemmin hyvään hintaan ostettu asunto reilusti kalliimmalla myöhemmin. Kuitenkin hintojen yhä noustessa uuden asunnon ostaminen osoittautui mahdottomaksi Venetsian historiallisesta keskustasta. Tämä sai hänet muuttamaan Venetsian mannermaalle. Haastateltava C kertoi oman arvionsa erityisesti vuokrahintojen noususta, johon matkailun lyhytaikaismajoitus liittyy vahvasti. Hän kertoi Venetsian asunnonomistajien vapaudesta päättää asuntojen vuokraamisesta joko halvalla opiskelijoille ja työssäkäyville tai kalliimmalla hinnalla turisteille lyhytaikaismajoitukseen. Hän kertoi kuitenkin positiivisen asian verohelpotuksesta, jonka Venetsia antaa asunnonomistajille, jotka päättävät vuokrata asuntoja opiskelijoille. Tämän verohelpotuksen ansiosta hänen opiskelija-asuntonsa vuokra on myös pienempi.

Kalliiden elinkustannusten lisäksi haastatteluissa tuli ilmi Venetsian haasteelliset asumisolosuhteet. Haastateltava C kertoo erityisesti Venetsian vanhassa kaupungissa olevasta infrastruktuurin puutteesta. Hän kuvaili kaupunkirakenteen vaikuttavan suuresti asuntojen elinolosuhteisiin ja palveluihin sekä suuresti myös hintoihin. Ongelmia hän kertoi olevan vesi- ja lämmitysjärjestelmissä, jotka eivät usein toimineet maksamisesta huolimatta. Näin hän kuvailee tilannetta:

“Before I was living here in historical center of Venice and living services weren't so good, I moved to Mestre, which is in mainland and now I have my Wifi, television, and all conditions of flat are better. Why I was here, there was internet problem, sometimes there was no internet, I need it, sometimes there was aqua alta (flooding) and there was heating problems ”

Myös haastateltava A kuvailee Venetsian kaupungin ainutlaatuisen ja vanhan kaupunkirakenteen vaikeuttavan asuntojen olosuhteisiin, mutta olevan myös tietynlainen valinta jonka jokainen Venetsiassa asuva joutuu kohtaamaan. Näin hän ilmaisee mielipiteensä:

”Eihän tommoisessa kaupungissa mikään netti tai mikään toimi, seinät on niin paksut, että millä se vedät Venetsiassa jotain nettilinjoja, et sä pysty hyvin. Etkä oikein sitä voi edes vaatia. Siinä se ero on varmasti, jos sä valitset että sä meet asumaan sellaseen paikkaan kun Venetsia ja erityisesti vanhaan keskustaan, sun pitää pitää itsestään selvänä, että sä et saa niitä samoja palveluita kun muualla. Jo se että sinne tulee joku kaupungin kaasu, jo niihin palatseihin niin sehän on ihme.”

Kuten suorassa lainauksessa käy ilmi haastateltava C kokee elinolot ja palvelut paremmiksi mantereella Mestressä ja sen vaikuttavan suurelta osin myös hänen valintaansa olla asumatta historiallisessa keskustassa. Haastateltava B luonnehtii Venetsian elinoloja hyvin samankaltaisesti. Hän kuvailee asuntoja usein huonokuntoisiksi ja kertoo, että niissä asuvalla ei voi olla suuria vaatimuksia. Haastattelussa hän kertoo myös asuntojen kunnon ja esimerkiksi lämmitysjärjestelmän olevan yksi syy hänen muuttoonsa mantereelle, historiallisen keskustan ja laguunin saarien sijaan.

Venetsian elinkustannusten suuruudesta kysyttäessä vastaukset olivat osittain eriäviä ja vaihtelivat sen mukaan minkä Venetsian alueen hintoja arvioitiin. Hinnat vaihtelivat paikallisten suosimien asuinalueitten ja turistialueitten välillä. Haastateltava D kertoi tuotteiden hintojen muuttuvan hyvin suuresti, riippuen siitä ollaanko paikallisten alueella lähikuppilassa vai suositulla turistialueella kuten esimerkiksi San Marcossa. Hän kertoo paikallisten tuotteiden olevan edullisia Venetsiassa ja hintojen olevan alhaisemmat kuin esimerkiksi Suomessa.

Haastateltava A:n mukaan Venetsiassa on aina ollut kahdet hinnat, turistihinnat ja paikallisten hinnat. Hän kokee, että tämä ilmiö pätee vieläkin ja kertoo hinnan olevan usein eri paikallisen asioidessa omassa kantakahvilassaan tai ravintolassaan kuin turistin asioidessa samassa paikassa. Vaikka hän kertoo ilmiön olevan yleinen Venetsiassa, se ei ole kuitenkaan millään tavoin lakiin sidottu. Virallisesti hän kertoo paikallisten ja turistien kustannusten eron näkyvän turisteille suunnatuissa korkeammissa veroissa, jotka maksetaan monista kaupungin palveluista. Venetsian hintoja hän arvioi korkeammiksi kuin muualla Venetossa ja lähialueilla, mutta kertoo paikallisten tuotteiden olevan halpoja ja jopa halvempia kuin muualla, mikä on hyvin yleistä kaikkialla Italiassa.

Osa haastateltavista on huomannut vuosien asumisensa aikana Venetsian hintatasossa muutoksia. Haastateltavat B ja D kertovat tuotteiden kuljetuksen vesiteitse vaikuttavan

tuotteiden hintoihin korottavasti. Haastateltava B arvioi myös yleisen polttoaineiden hintojen nousun vaikuttavan entisestään kuljetusmaksuihin ja edelleen tuotteiden hintoihin. Haastateltava C kertoo havainneensa ilmiön, jossa yritykset haluavat nostaa hintoja korkeammiksi turisteille, mutta samalla sillä on myös vaikutusta paikallisten hintatasoon. Hän kertoo paikallisena asukkaana tarvitsevänsä enemmän rahaa elämiseen Venetsiassa. Hintojen nousua hän kertoi havainneensa esimerkiksi joidenkin elintarvikkeiden ja ravintoloiden hinnoissa. Hän myös kuvailee paikallisten ja turistien tarpeita hyvin erilaisiksi, mikä tulee ilmi myös hinnoittelussa. Näin haastateltava C kertoo kokemastaan:

“Fish markets for example, their owners are also thinking about tourist in their prices even though they are spending their time on hotels or luxury restaurants. Pricing is not stable or fair between locals and tourists. Your need is different than tourists, you don't need extra high price to show others that you are having holidays on social media. I don't need it I just need basic things. Even prices are going up, quality is not increasing same time, they (companies) are just rushing and responding to tourism demand”

Haastateltava C ja B mainitsevat myös Venezia Unica kortin sekä muut paikallisille suunnatut alennukset, jotka tarjoavat rahallista helpotusta esimerkiksi julkiseen liikenteeseen ja kulttuuripalveluihin.

Teeman lopussa haluttiin vielä kysyä Covid-19-pandemian mahdollisista vaikutuksista Venetsian asumis- ja elinkustannuksiin. Kuitenkin haastateltavien havainnot ja kokemukset asuntojen vuokra- tai omistushintojen muutoksista pandemian aikana jäivät vähäisiksi tai niitä ei ilmennyt. Yleisesti elinkustannuksia arvioitaessa haastateltavien A ja C:n vastauksissa tuli ilmi hintojen pienen lasku, joka oli nähtävissä yleisesti Italiassa, aikana jona pandemian suurimmat rajoitukset purettiin ja talous haluttiin saada elpymään. Haastateltava C kertoi taas joidenkin alennuksien vaikuttaneen Venetsian hintoihin alentavasti, mutta ei huomannut hinnoissa suuria muutoksia, kuten ei myöskään haastateltava D.

7.6 Paikallisten hyvinvoinnin parantuminen

Viides ja viimeinen teema keskittyy liikamatkailun torjumiseen tulevaisuudessa ja sen myötä Venetsian paikallisten asukkaiden hyvinvoinnin parantumiseen. Tämä teema haluttiin liittää Covid-19-pandemian jälkeiseen aikaan, jolloin matkailua olisi mahdollista toteuttaa kestävämmiin Venetsian paikallisten näkökulmasta. Haastattelun alussa esitettiin kysymys, jossa haluttiin selvittää, millaisia konkreettisia muutoksia haastateltavat toivoisivat arkeensa Venetsiassa. Haastateltavilta haluttiin kysyä myös mielipidettä ajankohtaisista

keinoista, joita on suunnitteilla Venetsiaan tuomaan apua liikamatkailuongelmaan. Opin näytetyön teoriaosuuden pohjalta keinoiksi valikoituivat turistimäärien rajoittaminen sekä kesällä 2022 Venetsiassa voimaan astuva turistivero päiväturisteille.

Keskusteltaessa hyvinvoinnista tulevaisuudessa haastateltavat kertoivat vapaasti toiveitaan ja asioita, joihin he haluaisivat muutoksia. Suurten turistimäärien hallitseminen ja rajoittaminen toistuvat vastauksissa asiana, jolla olisi suuri vaikutus haastateltavien hyvinvointiin Venetsiassa. Haastateltava D kertoi toiveen tilanteesta, jossa Venetsiaan olisi mahdollista päästä sellaiseen aikaan, jona kaupungin ihmismäärä olisi pienempi. Hän piti myös erityisen tärkeänä Venetsian korostamista enemmän elävänä kaupunkina. Hän toivoi, että turistit kokosivat Venetsian kaupunkina ja asuinpaikkana paikallisille asukkaille, teemapuiston sijaan. Turismin rajoittamisen välttämättömyys tuli vahvasti ilmi haastateltava B:n mielipiteessä. Hän kertoi turismin rajoittamisen olevan tarpeellista, jotta kaikkien, niin paikallisten kuin vierailijoidenkin hyvinvointia olisi mahdollista parantaa. Haastateltava C nosti toiveissaan esiin erityisesti rahalliset parannukset paikallisille esimerkiksi Venezia Unica kortin avulla.

Tulevaisuutta pohdittaessa haastateltavien B, C ja D vastauksissa kävi ilmi huoli matkailualan nopeasta elpymisestä Covid-19-pandemian jälkeen. He arvelivat pandemian jälkeisen tilanteen muuttuvan siten, että yritykset pyrkivät yhä enemmän toteuttamaan matkailualaa elinkeinonaan saadakseen menetetyt elantonsa takaisin. Haastateltava C kertoo havainnoineensa omassa työssään uusien matkailualan startupien lisääntyneen huomattavasti Venetsiassa sekä taloudellisen kehityksen kohdistuvan vahvasti matkailuun jatkokssakin. Haastateltava D uskoo myös Venetsian olevan innoissaan ottamaan turistit vastaan, mutta unohtavan siinä samalla paikallisten asukkaiden ja kaupungin kunnioittamisen. Tietyntyyppisen tasapainon, niin sanotun kultaisen keskitien löytyminen turismitilanteessa olisi haastateltavien mukaan toimivin vaihtoehto.

Teeman seuraavassa kysymyksessä oli mahdollista keskustella vielä syvällisemmin haastateltavien kanssa turismin rajoittamisesta ja sen keinoista. Turismin rajoittaminen nähtiin haastateltavien kaikissa vastauksissa keinona, josta oikein toteutettuna voitaisiin saada helpotusta Venetsian liikaturismiongelmaan. Rajoittamisesta keskusteltaessa tuli kuitenkin ilmi sen konkreettisen toteuttamisen vaikeus. Vastauksissa korostuivat seikat kuten, onko Venetsiaa mahdollista sulkea ja millä perusteilla ihmisiä voitaisiin rajoittaa kaupungissa. Haastateltava D koki muun muassa, että Venetsiaa ei voi sulkea turisteilta eikä myöskään ole mahdollista määrittellä kuka sinne voi tulla ja kuka ei. Haastateltava A koki rajoittamisen myös hankalaksi. Näin hän pohti tilannetta:

”Millä perusteella ja kuka päättää sen kuka voi tulla kaupunkiin. Kaikki puhuu koko ajan, että päiväturismi on huonoa, mutta kuka määrittelee sen, että joku tietty perhe ei voi tulla Venetsiaan päiväksi, mikä siinä on se raja? Älykkyys osamäärä, raha, juoksentelevat lapset? Mikä oikeus on rajata jonkun toisen ihmisen mahdollisuutta ja päästä näkemään jotain”

Haastateltava A:n mielestä sen sijaan, että rajoitettaisiin tiettyjä vierailijoita, turismin rajoittaminen voitaisiin nähdä enemmän eräänlaisena säännöstelemisenä, kuten sisäänkäyntinä museoon. Hän kertoo Covid-19-pandemian opettaneen ja tuoneen käyttöön valmiin mallin, jossa vuorot tulee varata etukäteen erilaisiin toimintoihin kaupungissa.

Haastatteluissa tuli ilmi, että suurten risteilyalusten kieltäminen niin Venetsian laguuniin ja sen lähialueille nähtiin toimivana keinona rajoittaa suuria turistimääriä ja niin sanottua päiväturismia. Laivojen koettiin aiheuttavan paljon harmia ja tuovan vain vähän tuloja Venetsialle. Haastateltava B kertoi risteilyturismin olevan ongelmallista Venetsiassa, sillä nämä laivat itsessään eivät tue tuotteillaan tai hankinnoillaan Venetsiaa. Konkreettisista rajoittamiskeinoista keskusteltaessa haastateltava C kertoi kokemuksestaan kesällä 2018, jolloin Venetsiassa otettiin käyttöön väliaikaisia liikkumisrajoituksia. Tällöin Venezia Unica kortin omaavat saivat liikkua vapaammin kaupungissa. Hän koki tämän kokeilun toimivaksi ja kertoi tämänkaltaisten keinojen helpottavan ruuhkia, jos niiden käyttöönotto olisi laajempaa Venetsiassa.

Kesällä 2022 voimaan tuleva päivittäinen turismivero herätti osittain eriäviä mielipiteitä haastateltavien keskuudessa. Haastateltavat B ja D kokivat, että turistiverosta ei olisi suurta apua Venetsian liikaturismitilanteen parantamiseen. Haastateltava D uskoi, ettei turistivero rajoittaisi saapuvia turisteja, sillä saapuessaan turistit ovat helposti valmiita maksamaan kymmenen euroa ekstraa päästäkseen Venetsiaan. Hän kertoi turistiveron tuovan muutoksen myös paikallisten arkeen Venetsiassa, sillä vaikka paikallisten ei tarvitse saapuessaan kaupunkiin maksaa tätä veroa, heidän tulee silti varata tämä saapuminen etukäteen. Haastateltava B oli hyvin epäileväinen, että veroista saadut tulot kohdistettaisiin oikeaan asiaan eli Venetsian elvyttämiseen, hän epäili rahojen menevän enemmän kaupungin poliittisiin toimiin. Haastateltava A ja C taas uskovat turistiveron toimivuuteen Venetsiassa. Haastateltava C kertoo tämän tuovan suuren helpotuksen rahallisesti kaupungille, päiväturistien määrän ollessa suuri Venetsiassa. Hänen mielestään liikaturismin keinoja tulee kohdistaa enemmän juuri tähän kaupungissa vierailevaan turistiryhmään.

Turistiverosta puhuttaessa nousi esiin keskustelu rahasta, ja siitä mihin esimerkiksi kesällä 2022 voimaan tulevasta verosta ja yleisesti turismista saadut tulot tulisi kohdistaa,

jotta parannuksia saataisiin aikaan. Haastateltava A kertoi Venetsian tarvitsevan investointeja ja paljon rahaa säilyäkseen. Haastateltava C kertoi myös työnsä puolesta tutkivansa liikaturismin vastaisiin toimiin kohdistuneita budjetteja ja kertoi niiden olevan huomattavan pieniä Venetsian suureen tarpeeseen verrattuna. Myös haastateltava B:n kriittisyyteen turistiveroa kohtaan vaikutti suuresti epäusko siitä, menisivätkö rahat juuri Venetsian avustamiseen. Hän kertoi Venetsian MOSE- projektin, liittyen kaupungin tulvien torjuntaan olleen esimerkki siitä, miten kaupungin rahoja ei kohdisteta oikein ongelmien hoitamiseen ja torjumiseen.

8 Johtopäätökset

Tutkimuksen johtopäätökset luvussa esitellään tutkimuksen tuloksista saatuja johtopäätöksiä. Saadut johtopäätökset on analysoitu teemahaastatteluun valikoituneiden haastatteluvastauksien perusteella. Haastateltavat edustavat tutkimuksen kohderyhmää eli Venetsiassa asuvia ja oleskelevia ihmisiä. Yhdessä teorian ja haastattelun pohjalta saadut johtopäätökset luovat kuvaa Venetsian liikamatkailuongelmasta ja sen vaikutuksesta Venetsian asukkaiden hyvinvointiin. Luvun lopussa esiintyvä kuvio 4. jäsentää tutkimuksesta saadut tulokset yhteen ajatuskartan muodossa.

Kuten tutkijat Goodwin ja Dredge (2021) totesivat teoriassaan, liikaturismiin saavan aikaan matkailijoiden liiallisen kasvun, joka johtaa kohteiden ruuhkautumiseen. Tutkimuksessa ilmeni selvästi näitten seikkojen toteutuminen myös Venetsiassa. Responsible travel (2021) kuvaili Venetsian liikamatkailutilannetta hyvin samanlaiseksi, mitä tutkimuksen tulokset osoittivat. Venetsian turistimääristä keskustelu sai aikaan haastateltavissa monenlaisia tuntemuksia. Haastateltavien tuntemukset yleisestä turhautumisesta ja jopa ahdistuneisuudesta kohdistuivat erityisesti liikkumiseen ja asioimisen vaikeutumiseen Venetsiassa. Tuloksista saatiin selville, että kolme neljästä haastateltavasta koki suuret turistimäärät ongelmallisena Venetsiassa. Näiden läsnäolo on myös saanut aikaan muutoksia paikallisten elämässä. Haastateltavien vastauksista ilmeni pyrkimys löytää mahdollisimman rauhallinen ja toimivat ympäristö asumiseen ja elämiseen sekä vaihtoehtoisia tapoja, jotka tuovat helpotusta. Asuminen ja asioiminen enemmän paikallisille suunnatuilla alueilla sekä omien toimivien kulkureittien löytäminen koettiin tärkeäksi ja jopa välttämättömäksi. Vaikka vastauksissa tuli esiin haastateltavien jokapäiväisen elämän sopeutuminen elämiseen kaupungin turistimäärien kanssa, suuri osa haastateltavista paikallisista näki turistimäärien rajoittamisen välttämättömänä toimenomalle ja muiden paikallisten hyvinvoinnille.

Kuten UNWTO (2018) totesi raportissaan, myös haastatteluista saaduista tuloksista ilmeni paikallisten asukkaiden tarpeiden täyttymisen tärkeys, jonka tulisi toimia aina ensin eduksi paikallisille asukkaille, jonka jälkeen vasta palvella vierailijoiden eli turistien tarpeita kohdeissa. Haastattelusta saadut tulokset tukivat myös Responsible Travelin (2021) tekemiä havaintoja, joissa kerrottiin Venetsiassa vuosien saatossa kasvaneen turismin synnyttäneen tilanteen, jossa paikallisten ja turistien tarpeiden täytyminen eivät ole tasapainossa.

Tutkimuksessa saatiin selville, kuinka tärkeä rooli paikallisille kohdennetuilla palveluilla on paikallisten asukkaiden hyvinvointiin, tarpeiden täyttymiseen ja toimivaan asuinyhteisöön. Turismin tuomat vaikutukset ja muutokset tulivat ilmi haastateltavien monissa arkisissa toiminnoissa. Haastateltavien kokemuksissa ilmeni kuitenkin myös eroja. Aikaisemminkin

mainitut uudet tavat toimia kaupungissa ja sopeutuminen kaupungin tapaan elää tuki tarpeiden parempaa täyttymistä ja hyvinvointia haastateltavien vastausten perusteella. Kaksi neljästä haastateltavasta kokikin tarpeidensa täytyvän yleisesti Venetsiassa. Kahden muun haastateltavan kohdalla tilanne oli päinvastainen, sillä he eivät kokeneet saavansa turisteille suunnatuilta alueilta Venetsiassa tarvitsemiaan palveluita. He kertoivat jokapäiväisten palveluiden ja tuotteiden olevan yhä enemmän kohdennettuja turisteille ja kokevansa eron paikallisten ja turistien tarpeiden välillä. Heidän kohdallaan puute tiettyjen tarpeiden täyttymisestä on johtanut muuttamiseen ja asioimiseen alueille, jossa heidän tarpeitaan paikallisena tuetaan paremmin.

Kuten ensimmäisen teeman kohdalla myös tarpeiden täyttymisestä keskusteltaessa, jokainen paikallinen toi esiin Venetsian paikallisille suunnatut alueet, tutut kohtaamispaikat, lähikuppilat ja ravintolat. Siellä paikalliset kokivat usein saavansa tarpeilleen vastinetta, ilman turistien läsnäoloa ja turismin liiallista kaupallisuutta.

Kuten Calabillo (2016) totesi teoriassaan, myös tutkimustulokset osoittivat Venetsian matkailualan ja turismin kehityksen vaikuttaneen suuresti kaupungin tuotantosektoreihin ja työllistymiseen. Tulokset osoittivat suuren osan kaupungin työllisyysaloista liittyvän suoraan tai epäsuoraan turismiin ja matkailualan kukoistavan hyvin Venetsian työmarkkinoilla. Jokainen haastatteluun osallistunut henkilö omasi kokemusta matkailualalla toimimisesta ja osa heistä työskenteli haastatteluajankohtana matkailualan yrityksessä. Haastateltavien mielipiteet Venetsian työllistymismahdollisuuksista matkailualalla olivat yhteneviä. Työtä matkailualan piirissä kerrottiin löytyvän työtä hakeville Venetsiassa. Hyvistä työllistymismahdollisuuksista huolimatta, kolme neljästä haastateltavasta koki matkailualan omaavan trendejä, jotka nähtiin myös osittain haasteellisina omalle ja yleiselle työllisyydelle Venetsiassa. Matkailualan töiden kausiluontoisuus, matalapalkkaisuus ja usein heikentyneet työolosuhteet pitkien työrupeamien vuoksi koettiin työllistymismahdollisuuksia heikentäviksi. Näistä seikoista johtuen monet matkailualan työt koettiin sopivan ennemminkin opiskelijoille ja nuoremmille työntekijöille.

Matkailualan lisääntyneillä työllistymismahdollisuuksilla Venetsiassa on kuitenkin toinen puoli. Carabillo (2016) teoria sekä saadut tutkimustulokset kertoivat kehityksestä, jossa matkailualan kasvu on vienyt vuosien saatossa yhä enemmän tilaa Venetsian eri tuotantosektoreilta ja on näin ollen heikentänyt muiden työllisyydenalojen työllistymismahdollisuuksia. Haastateltavat muun muassa kokivat työllistymismahdollisuudet matkailun ulkopuolisilla aloilla haastavaksi Venetsiassa. Vaikka haastateltavat eivät omanneet omakohtaista kokemusta, heidän arvionsa ja havaintonsa osoittivat työllistymismahdollisuudet vähäisiksi ja arvoivat muun muassa työtarjonnan olevan suppea korkeakoulutetuilla ihmisillä. Haastava työllisyystilanne mainittiin vastauksissa syyksi ihmisten poismuuttoon Venetsiasta.

Kuten Engel & Völkers (2021) totesivat teoriassaan, myös haasteltavat kertoivat Venetsian asumiskustannuksien liittyen kiinteistöjen omistus- ja vuokrauskustannuksiin kokeneen muutoksia vuosien saatossa. Venetsian turismilla ja siihen liittyvällä majoitustoiminnan kasvulla kerrottiin olevan iso rooli hintojen nousussa. The Guardian (2018) kertoi asuinkustannusten nousun kohdistuvan huolestuttavan rajusti Venetsian paikallisiin asukkaisiin, joka tuli esiin myös saaduissa vastauksissa. Haastateltavat kokivat Venetsian asuinkustannukset niin asunnon omistamisessa sekä vuokrauksessa korkeiksi ja hinnoissa kerrottiin tapahtuneen nousua. Asuntojen ylläpitämisen ja lämmityksen kustannukset kuvailtiin erityisen korkeiksi Venetsiassa. Korkeiden kustannusten lisäksi haastateltavat kertoivat Venetsian vanhasta infrastruktuurista, jonka kuvailtiin tuovan haasteita muun muassa nettiyhteyksien, lämmitysmahdollisuuksien ja vesiverkoston toimivuuteen. Kahden haastateltavan kohdalla asuinkustannusten kallistuminen ja asuntojen huonokuntoisuus ja vanha infrastruktuuri yhdessä vaikuttivat heidän valintaansa asumisalueesta. Heidän kohdallaan tämä osoittautui muutoksi Venetsian mannermaalle, Venetsian historiallisen keskustan sijaan.

Bloomberg (2021) kertoi turismin vaikutuksista Venetsian elinkustannuksiin, jotka huomioitiin osittain myös saaduissa vastauksissa. Haastattelun tuloksissa ei ilmennyt yhtenäistä kantaa Venetsian elinkustannusten nousuun. Venetsian eri alueilla hinnoittelu koettiin hyvin erilaiseksi. Erityisesti enemmän turisteille suunnatuilla alueilla hintoja kuvailtiin korkeammiksi kuin paikallisten suosimilla alueilla. Turisteilla ja paikallisilla kerrottiin olevan usein myös eri hinnoittelu. Näiden paikallisten alueiden ja asukkaille suunnattujen alennusten koettiin tuovan helpotusta elinkustannuksiin. Tästä huolimatta kaksi neljästä haastateltavasta oli havainnut Venetsian hinnoittelussa muutoksia korkeampaan ja arvioi osaltaan myös kallistumisen syitä. Turismin myötä tulleella korkeammalla hinnoittelulla koettiin olevan vaikutusta kaupungin hintatasoon.

Turistimäärien hallinta ja paikallisten asukkaiden huomioiminen tulivat esiin haastateltavien toiveissa. Moni haastateltava koki, että suurten turistimäärien oikeanlainen hallinta ja rajoittaminen olisi välttämätön keino heidän hyvinvointinsa tukemiseksi. Haastateltavat toivoivat myös, että Venetsia tiedostettaisiin enemmän elävänä ja asuttuna kaupunkina, suuren turistikohteen sijaan. Erityisesti paikallisten alueiden säilyttäminen, paikallisten omien tarpeiden, palveluiden varmistaminen ja vaaliminen koettiin hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukevinä asioina Venetsiassa.

Venetsian kaupunki on saanut vireille aloitteita, joilla on pyrkimys tuoda parannusta tulevaisuuden liikaturismiongelmaan. Haastateltavat olivat samaa mieltä uusien toimien tar-

peellisuudesta. Esimerkkinä 2018 kesällä kokeiluun otetut portit, jotka toimivat apuna kaupungin suurten ihmismassojen hallinnassa. Tämä toimi sai osalta haasteltavista positii- vista palautetta, ja he toivoivatkin rajoituskeinojen laajempaa käyttöönottoa Venetsiassa. Vaikka suurten turistimäärien rajoittaminen nousi vastauksissa välttämättömäksi keinoksi Venetsian liikaturismiongelman ratkaisuun, laajamittainen rajoittaminen sai aikaan pohdin- taa ja erilaisia mielipiteitä. Erityisesti rajoittamisen vaikeus ja oikeudenmukaisuus puhutti haastateltavia. Kesällä 2022 voimaan astuva verotus kohdistuen Venetsiassa usein on- gellmallisena nähtyyn päiväturismiin, sai vaihtelevan vastaanoton haastateltavilta. Veron toimivuutta sekä sen mahdollisia vaikutuksia paikallisten elämään pohdittiin, kun taas osassa vastauksia veron uskottiin rajoittavan päiväturismia ja tuovan rahallista helpotusta Venetsian liikaturismiongelmaan.

La Repubblica (2020) sekä saadut tutkimustulokset kertoivat Covid-19- pandemian laaja- alaisista vaikutuksista kohdistuen Venetsiaan ja sen asukkaiden elämään. Pandemian ai- kaansaamat muutokset ovat vaikuttaneet haastateltaviin niin positiivisesti kuin negatiivi- sestikin. Suurin haastateltavien keskuudessa havaittu muutos oli turistimäärien huomati- tava väheneminen kaupungissa, joka koettiin monilta osin positiivisena asiana. Tilanne oli paikallisten näkökulmasta jotain aivan uutta ja ainutlaatuista, mitä he eivät olleet kokeneet aikaisemmin. Venetsia oli kokenut huiman muutoksen, sillä kaupungin kuvailtiin olevan miltei tyhjillään. Turistien puuttuminen oli tuonut helpotusta liikkumiseen ja asioimiseen kaupungissa sekä koettu vaikuttaneen monen haastateltavan kohdalla heidän mielenti- laansa positiivisesti. Moni koki nauttivansa kaupungista aivan uudella tavalla ja kertoi kau- pungin yleisen tunnelman olevan rauhallisempi kuin ennen Covid-19-pandemiaa. Yhden haastateltavan kohdalla tilanne toi helpotusta hänen yleiseen stressitasoonsa, jonka ainai- set turistiruuhkat ovat saaneet usein korkeaksi. Haastateltavat toivoivat, että he olisivat voineet nauttia tästä ainutlaatuisesta ajankohdasta enemmän, mutta pandemian muka- naan tuomat rajoitukset vaikuttivat suuresti elämään Venetsiassa. Erityisesti rajoitukset liittyen liikkumiseen ja aukioloihin koettiin paikallisten näkökulmasta pandemian negatiivi- sina vaikutuksina.

Covid-19-pandemian vaikutukset paikallisten tarpeiden täyttymiseen nähtiin sekä positiivi- sessä että negatiivisessa valossa. Erityisesti pandemian rajoitusten kerrottiin tuoneen vai- keuksia paikallisten tarpeiden täyttymiselle ja yleiseen elämään kaupungissa. Elämän ko- ettiin mullistuneen siten, että monien arkisten palveluiden käyttö Venetsiassa vaikeutui ja jopa lakkasi pandemian aikana. Nämä seikat nähtiin negatiivisessa valossa. Vastauksissa tuli kuitenkin myös ilmi erilaisia tilanteita, joissa haastateltavat kokivat tarpeiden täyttymi- sensä parempana Covid-19-pandemian aikana kuin sitä ennen. Haastateltavat kertoivat kaupungin ilmapiirin muuttuneen miellyttävämmäksi paikallisille asukkaille, sillä he kokivat

pandemian muuttaneen koko kaupungin suhtautumista paikallisiin asukkaisiin sekä kaupungissa vieraileviin ihmisiin. Tämä näkyi ihmisten parempana huomioimisena ja vieraanvaraisuutena kaupungin eri palveluissa sekä ihmiskohtamisissa. Haastateltavat kokivat saavansa aidon kontaktin kaupungin asukkaisiin, mikä on ollut ennen pandemiaa haastavaa. Heidän mielestään pandemian aikana Venetsia ja sen asukkaat huomioivat ja ymmärsivät paremmin paikallisten asukkaiden tärkeyden kaupungissa, mikä on jäänyt usein taka-alalle turismin tuoman kiireen vuoksi. Haastateltavat kokivat myös palveluiden, kuten ravintola- ja kulttuuripalveluiden käytön miellyttävämmäksi kuin ennen Covid-19-pandemiaa, sillä he kertoivat saaneensa huomattavasti parempaa palvelua kuin ennen. Näillä positiivisilla muutoksilla oli vaikutuksensa siihen, että heidän halunsa käyttää kaupungin palveluita kasvoi.

Covid-19-pandemian vaikutukset kaupungin työllisyystilanteeseen olivat saatujen tulosten mukaan vääjäämättä negatiivisia ja hyvin laaja-alaisia. Venetsian työpaikkojen nojatessa suuresti matkailualaan, oli selvää, kuinka suuresti työllistymismahdollisuudet heikkenivät pandemian aikana. Kaksi neljästä haastateltavasta koki vaikeuksia työllistymisessään Covid-19-pandemian aikana, sillä he työskentelivät matkailualalla. He kuvailivat Venetsian yleistä työllistymistilannetta Covid-19-pandemian aikana vaikeaksi, mutta tilanteen parantuvan matkailun elvyttyä.

Venetsian asumis- ja elinkustannuksissa ei nähty mittavia muutoksia tai vaikutuksia Covid-19-pandemian aikana. Pandemian aiheuttaman talouden heikkenemisen arvioitiin tuoneen hintoihin pientä laskua, mutta muuten haastateltavat kertoivat pandemian kustannusvaikutusten olevan pieniä tai niitä ei juuri huomattu.

Kuten Forbes (2020) kertoi matkailun elpyvän lähivuosina, myös tutkimustuloksissa tuli ilmi haastateltavien tietoisuus pandemian hellittämisestä ja sen jälkeisestä ajasta. Tilanteen pohtiminen aiheutti haastateltavissa huolen siitä, palaisiko Venetsian liikaturismitilanne entiselleen. Haastateltavien ajatuksissa tulivat ilmi matkailun nopea ja tehokas elpyminen ennalleen, sillä Venetsian uskottiin jatkossakin investoivan yhä turismiin pääelinkeinoon. He kertoivat, että kaupungille olisi tärkeää saada pandemian aikana menetetyt tulot takaisin ja saada talous kukoistamaan, välittämättä paikallisten asukkaiden hyvinvoinnista.

Siitä huolimatta, että haastateltavat kertoivat monista epäkohdista Venetsiassa liittyen liikaturismiongelmiaan, suuri osa haastateltavista on valinnut Venetsian asuinpaikakseen. Monelle heistä Venetsia edustaa rakasta kotipaikkaa, jonne he ovat asettuneet jokainen omista motiiveistaan. Osa haastateltavista oli lähtenyt Venetsiasta ja päätyneet palaamaan ja vierailemaan siellä yhä uudestaan. Venetsian ainutlaatuisuutta ja tunnelmaa kuvailtiin yhdeksi syyksi, joka on hurmannut ja saanut osan haastateltavista kiintymään Venetsiaa.

Kuvio 4. Ajatuskartta tutkimuksen johtopäätöksistä

9 Opinnäytetyön ja oman oppimisen pohdinta

Opinnäytetyön suunnitteluprosessi alkoi kesällä 2021. Aiheen löytäminen, joka tuki omaa mielenkiintoani ja oppimistani oli yksi suurimmista tavoitteista koko opinnäytetyöprosessille. Opinnäytetyön aiheen valintaani vaikutti vaihto-opiskeluni keväällä 2020. Tuona keväänä lähdin Italiaan, aivan tietämättömänä siitä, että joutuisin keskelle Euroopan pahinta korona-alueita. Oleskeluni maassa ja alueella, jossa Covid-19- pandemian rajoitukset vaikuttivat huomattavasti ihmisten elämään, oli silmiä avaavaa. Asuinkaupunkini tuona aikana oli yksi Italian tunnetuista lomakohteista. Normaalisti tämän kaupungin rantakadut täyttyvät kesäisin italialaisista ja ulkomaalaisista turisteista. Kuitenkin tuona keväänä ja kesänä kaupunki loisti tyhjiyttään. Oli selvää, että tämä tilanne oli jotain mitä kaupunki tai Italia eivät olleet ennen kokeneet.

Italian matkustusrajoitusten hellittäessä matkustin Venetsiaan, joka toimi isoimpana inspiraationa opinnäytetyön aiheelle. Ensimmäistä kertaa vieraillessani kaupungissa, en voinut sivuuttaa ennako-oletuksiani ja tietoa liittyen liikaturismiongelmaan kaupungissa. Tuona kesänä kokemus oli kuitenkin jotain aivan muuta kuin suuria turistijoukkoja ja turistikohteen tunnelmaa. Koin, että minulla oli ainutlaatuinen mahdollisuus nauttia kaupungista erilaisena kuin se on yleensä. Sain luotua aidon yhteyden kaupunkiin ja sen asukkaisiin. Reissultani jäi mieleen keskustelut paikallisten venetsialaisten kanssa, joissa huokui yhtä aikaa huoli matkailun vähänemisestä heidän elinkeinonaan kuin myös aito helpotus siitä, miten miellyttäväksi heidän arkensa Venetsiassa on muuttunut.

Opinnäytetyölle halusin löytää aiheen, joka keskittyy vastuullisuuteen ja ihmisläheisyyteen. Ne ovat myös asioita, joiden parissa toivon työskenteleväni tulevaisuudessa. Teemojen pohjalta opinnäytetyön aiheeksi muotoutui liikaturismin vaikutukset Venetsian paikallisten asukkaiden hyvinvointiin ja elämään. Minulle oli myös tärkeää liittää opinnäytetyöhöni mukaan Covid-19-pandemian tuomat muutokset matkakohteisiin ja alueiden paikallisiin. Koen pandemian mahdollisuutena uusille ajatusmalleille ja pysyville muutoksille kohti kestävämpää matkailua.

Opinnäytetyön prosessissa juuri teoriaosuuden luominen oli yksi isoimmista ja haasteellisimmista asioista. Laajan tutkimusta tukevan teoriapohjan luominen oli työläs prosessi, joka oli myös eniten aikaa vievä osuus opinnäytetyössä. Haasteellisuuksiensa toi teoriaosuuden eri aiheiden rajaus, sillä esimerkiksi liikamatkailu ja sen vaikutukset ovat laaja käsite. Myös Covid-19-pandemiasta alati muuttava informaatio haastoi minua löytämään aina tuoreimmat tiedot tapahtumista.

Venetsian matkallani käytyjen keskustelun pohjalta syntyi idea laadullisesta tutkimusmenetelmästä, jonka avulla olisi mahdollista kerätä syvällistä tietoa haastatteluja käyttäen. Haastateltavien löytäminen ja valikoiminen osoittautui luultua yksinkertaisemmaksi prosessiksi, vaikka työn teoriaosuuden valmistuminen viivästytti hieman haastattelujen aikataulua, haastateltavien sitoutuminen prosessiin sekä heidän joustavuutensa auttoi paljon haastattelujen toteuttamisessa. Covid-19-pandemia toi myös oman haasteensa haastattelujen toteuttamiselle. Alun perin tutkimuksiin oli määrä osallistua viisi haastateltavaa, mutta yhden haastateltavan kohdalla virustartunta sai aikaan päätöksen, että haastattelua ei ollut mahdollista toteuttaa. Tämä tilanne osoitti taas jälleen pandemian arvaamattomuuden ja sen, kuinka hyvinvointi on tärkeää laittaa etusijalle.

Haastattelun käyttö tiedonkeruumenetelmänä oli minulle uusi asia, jossa sain haastaa itseäni. Vaikka koen olevani luonteeltani sosiaalinen ja sanavalmis uusissakin tilanteissa haastattelutilanteet saivat aikaan oman jännityksensä. Jokaisen haastattelun kohdalla opin yhä enemmän tilanteen lukemista ja sujuvampaa keskustelua aiheeseen liittyen. Jokainen haastattelutilanne osoittautui erilaiseksi ja omalla tavallaan ainutlaatuiseksi, jota myös kyseiseltä tutkimusmetodilta toivoin. Koen, että haastatteluun valikoitui ihmisiä, jotka toivat monien paikallisen näkökulman lisäksi haastatteluun myös matkailun ammatillisen puolen. Sain haastatteluista paljon energiaa opinnäytetyöprosessiini sekä inspiraatiota ja monia uusia ajatuksia ja näkökulmia kestävään matkailuun sekä ammatilliseen kehittymiseeni. Pidettyjen haastattelujen jälkeen oli palkitsevaa huomata, kuinka laajoja ja ainulaatuisia tuloksia olin saanut. Tämän jälkeen toteutettu tulosten litterointi ja yksityiskohtainen analysointi oli opinnäytetyön toinen eniten aikaa vievä osa. Tulosten esittelyosuudesta tuli lopulta laajempi kuin olin ajatellut, muuta koin tulosten olevan mielenkiintoisia ja tutkimuksen kannalta olennaisia.

Jos pohdin opinnäytetyötä ja siihen liittyvää pitkää kirjoittamisprosessia voin sanoa olevani tyytyväinen, miten sujuvasti ja luontevasti tekstin tuottaminen onnistui minulta. Siinä apuna oli opinnäytetyölle luomani rauhallinen ajankohta, jolloin minulla oli myös aikaa pitää pieniä taukoja kirjoittamisesta ja pohtia aihetta rauhassa. Poissaolo työelämästä ja oleskelu Italiassa sekä vierailu Venetsiassa, toi oman inspiraationsa ja hetken kirjoittamiselle. Kokonaisuudessaan koen, että sain toteuttaa opinnäytetyön minulle sopivalla tavalla ja olevani tyytyväinen opinnäytetyön kattavuuteen ja erityisesti tärkeisiin vastauksiin, joita tutkimuksessa sain selville. Prosessin aikana olen saanut kehittää omaa ammatillista osaamistani sekä tarkastella tulevaisuuteni mielenkiinnonkohteita ja suunnitelmia. Kiinnostukseni vastuullisuusuuteen ja yksilön ja yhteisön hyvinvointiin sekä sosiaalisiin suhteisiin vahvistui entisestään opinnäytetyöprosessin aikana.

Lähteet

All about Venice. 2021. Venice population. Luettavissa: <https://allaboutvenice.com/venice-population/>. Luettu: 5.11.2021.

Apollo Agency. 2019. How social media has transformed travel & tourism. Luettavissa: <https://theapolloagency.co.uk/blog/how-social-media-has-transformed-tourism/>. Luettu: 30.9.2021.

BBC. 2019. The beach nobody can touch. Luettavissa: https://www.bbc.co.uk/news/resources/idt-sh/the_beach_nobody_can_touch. Luettu: 30.9.2021.

BBC. 2020. Covid-19: Milestones of the global pandemic. Luettavissa: <https://www.bbc.com/news/world-54337098>. Luettu: 5.10.2021.

Bertocchi, D. & Visentin, F. 2019. The Overwhelmed City, Physical and Social Over-Capacities of Global Tourism in Venice. *Sustainability*. 11(24), 6937. Luettu: 5.11.2021.

Bloomberg. 2019. The long, slow death of Venice. Luettavissa: <https://www.bloomberg.com/news/features/2019-06-30/venice-is-dying-a-long-slow-death>. Luettu: 5.11.2021.

Boigenzahn, H.A, Loftin, S.A, Roncati, D.M, Yuzvik, A. 2016. WPI: Vacation rentals and residential housing in Venice. Luettavissa: https://digital.wpi.edu/concern/student_works/bn999737g?locale=en. Luettu: 6.11.2021.

Britannica. 2021a. Venice. Luettavissa: <https://www.britannica.com/place/Venice>. Luettu: 1.10.2021.

Britannica. 2021b. 6 Significant buildings to visit in Venice. Luettavissa: <https://www.britannica.com/list/6-significant-buildings-to-visit-in-venice>. Luettu: 2.10.2021.

Butler, R & Dodds, R. 2019. Overtourism. Luettu: 20.9.2021.

Caforio, N. 2021. The history of Venice. Luettavissa: <https://www.italyguides.it/en/veneto/venice/travel-guides/travel-tips/the-history-of-venice>. Luettu: 1.10.2021.

Caradonio, J. 2021. How Venice is retackling overtourism after a year without visitors. Luettavissa: <https://www.cntraveler.com/story/how-venice-is-retackling-overtourism-after-a-year-without-visitors>. Luettu: 7.10.2021.

Carabillo, N, Saucier, K, Shefferman, A, Sheils, E. 2016. WPI: Made in Venice. Past, present and future. Luettavissa: https://digital.wpi.edu/concern/student_works/vt150j81t?locale=en. Luettu: 6.11.2021.

CCSSA. 2020. How Covid-19 is changing the world. Luettavissa: <https://unstats.un.org/unsd/ccsa/documents/covid19-report-ccsa.pdf>. Luettu: 5.10.2021.

Citta di Venezia. 2021a. Turismo Firenze e Venezia presentano un decalogo di 10 proposte per il rilancio. Luettavissa: <https://live.comune.venezia.it/it/2021/03>. Luettu: 7.10.2021.

Citta di Venezia. 2021b. Contributo di accesso a Venezia: tutte le informazione utili. Luettavissa: <https://live.comune.venezia.it/it/contributo-accesso-venezia-informazioni-utili>. Luettu: 7.10.2021.

Colombo, M. 2021. Luettavissa: <https://pixels.com/featured/aerial-view-of-st-mark-square-venice-italy-matteo-colombo.html>. Luettu: 1.10.2021.

Comune di Fiuggi. 2020. Luettavissa: <https://comune.fiuggi.fr.it/notizie/298449/covid-19-italia-divisa-tre-aree-dpcm-3-novembre>. Luettu: 5.10.2021.

Comune Venezia. 2021. Citta di Venezia. Luettavissa: <https://www.comune.venezia.it/>. Luettu: 3.10.2021.

Culture trip. 2017. 13 things locals hate about Venice, Italy. Luettavissa: <https://theculturetrip.com/europe/italy/articles/13-things-locals-hate-about-venice-italy/>. Luettu: 15.11.2021.

Design for living world. 2018. Venice: participate on matters with ASC. Luettavissa: <https://designfortheivingworld.com/2018/05/20/venice-participation-matters-with-asc/>. Luettu: 4.11.2021.

DW. 2018. Venice installs turnstiles to limit massive tourist flow. Luettavissa: <https://www.dw.com/en/venice-installs-turnstiles-to-limit-massive-tourist-flow/a-43578659>. Luettu: 5.11.2021.

DW. 2019. After the floods: Could Venice lose its World heritage status. Luettavissa: <https://www.dw.com/en/after-the-floods-could-venice-lose-its-world-heritage-status/a-51271328>. Luettu: 5.11.2021.

DW. 2020. Venice in times of coronavirus. Luettavissa: <https://www.dw.com/en/venice-in-times-of-coronavirus-relaxed-and-unique/a-54772091>. Luettu: 5.10.2021.

Eataly. 2021. The food lover's guide to Veneto. Luettavissa: https://www.eataly.com/us_en/magazine/culture/food-guide-veneto/. Luettu: 3.10.2021.

Engineering Venice. 2021. Venice, Italy. Luettavissa: <https://sites.google.com/site/engineeringvenice/>. Luettu: 1.10.2021.

Engel & Völkers. 2021. Venice: residential property prices remain consistently high. Luettavissa: <https://www.engelvoelkers.com/en/blog/property-insights/market-trends/venice-residential-property-prices-remain-consistently-high/>. Luettu: 5.11.2021.

Euroopan Komissio. 2021. Yhteinen lähestymistapa EU:n sisäisiin matkustusrajoituksiin. Luettavissa: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/coronavirus-response/travel-during-coronavirus-pandemic/common-approach-travel-measures-eu_fi. Luettu: 12.11.2021.

European Parliament. 2018. Research for TRAN committee. Luettavissa: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU\(2018\)629184_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/629184/IPOL_STU(2018)629184_EN.pdf). Luettu 30.9.2021.

Euroopan parlamentti. 2021. Matkailu. Luettavissa: https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/fi/FTU_3.4.12.pdf. Luettu: 5.10.2021.

Finland Abroad. 2021a. Italy. Luettavissa: <https://finlandabroad.fi/web/ita/frontpage>. Luettu: 5.10.2021.

Finland Abroad. 2021b. Koronavirusuutiset Italiassa. Luettavissa: https://finlandabroad.fi/web/ita/ajankohtaista/-/asset_publisher/TV8iYvdcF3tq/content/pohjois-italiassa-esiintyy-koronavirustapauksia/384951. Luettu: 5.10.2021.

Floodlist. 2018. Luettavissa: <https://floodlist.com/europe/venice-flooding-mitigation-plan>. Luettu: 1.10.2021.

Forbes. 2019. This tourism company trying to save Venice from tourists. Luettavissa: <https://www.forbes.com/sites/lucysherriff/2019/05/20/this-tourism-company-trying-to-save-venice-from-tourists/?sh=7cd6312d60bb>. Luettu: 5.10.2021.

Forbes. 2021. WTTC report 62M Travel and tourism jobs lost globally in 2020. Luettavissa: <https://www.forbes.com/sites/alexledsom/2021/04/21/wttc-report-62m-travel-and-tourism-jobs-lost-globally-in-2020/?sh=4bd6f6e17fe0>. Luettu: 5.10.2021.

Francis, J. 2018. Crowded out: The story of overtourism. Documentary. Luettu: 5.11.2021.

Garda World. 2020. Luettavissa: <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/316696/italy-towns-in-lombardy-and-veneto-placed-on-lockdown-february-22-update-6>. Luettu: 5.10.2021.

González, A. T. 2018. Venice: The problem of overtourism and the impact of cruises. *Investigaciones regionales*, 42, 35-51. Luettu: 5.10.2021.

The Guardian. 2017. Imagine living with this crap: tempers in Venice boil over in tourist high season. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/world/2017/jul/23/venice-tempers-boil-over-tourist-high-season>. Luettu: 5.11.2021.

Helsingin Sanomat. 2021. Venetsia sai asukkaiden odottaman risteilylaivakiellon. Luettavissa: <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000007898083.html>. Luettu: 5.10.2021.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino. Luettu: 5.11.2021.

Inside Airbnb. 2021. Venice. Luettavissa: http://insideairbnb.com/venice/report_en.html. Luettu: 7.11.2021.

Italy on this day. 2018. The end of the Venetian republic. Luettavissa: <https://www.italyonthisday.com/2016/10/the-end-of-venetian-republic.html>. Luettu: 1.10.2021.

Italia. 2021a. Agenzia Nazionale turismo. Venezia. Luettavissa: <http://www.italia.it/it/idee-di-viaggio/citta-darte/venezia.html>. Luettu: 1.10.2021.

Italia. 2021b. Agenzia Nazionale turismo. Venice and its lagoon. Luettavissa: <http://www.italia.it/en/travel-ideas/unesco-world-heritage-sites/venice-and-its-lagoon.html>. Luettu: 3.10.2021.

Italia. 2021c. Agenzia Nazionale turismo. Gastronomy. Luettavissa: <http://www.italia.it/en/travel-ideas/gastronomy.html>. Luettu: 3.10.2021.

Järviluoma, J. 2016. Turistin luonto. Vetovoimatekijät. Luettu: 3.10.2021.

La Repubblica. 2020. Coronavirus. Luettavissa: https://www.repubblica.it/cronaca/2020/02/24/news/coronavirus_here_s_how_it_spread_in_italy-249506340/. Luettu: 5.10.2021.

Matkailu-opas. 2021. Geography of Venice. Luettavissa: <https://matkailu-opas.com/geography-of-venice.html>. Luettu: 1.10.2021.

Matkalla Maailmalla. 2021. Päivä Venetsiassa. Luettavissa: <http://www.matkallamaailma.fi/9.Venetsia.Venetsia.html>. Luettu: 3.10.2021.

Milano, C & Novelli, M. 2019. Overtourism and tourismphobia. Luettu: 30.9.2021.

Ministero della salute. 2021. Covid-19 travellers. Luettavissa: <https://www.salute.gov.it/portale/nuovocoronavirus/dettaglioContenutiNuovoCoronavirus.jsp?lingua=english&id=5412&area=nuovoCoronavirus&menu=vuoto>. Luettu: 5.10.2021.

National Gallery of Art. 2021. Venetian painting in the early renaissance. Luettavissa: <https://www.nga.gov/features/slideshows/venetian-painting-in-the-early-renaissance.html>. Luettu: 1.10.2021.

OECD. 2018. Megatrends shaping the future of tourism. Luettavissa: [https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/tour-2018-6-en.pdf?expires=1612725110&id=id&ac-cname=guest&checksum=452D0D45490DB19542E41EFA2EBE5C88#:~:text=It%20then%20identifies%20and%20analyses,%3B%20and%20iv\)%20travel%20mobility](https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/tour-2018-6-en.pdf?expires=1612725110&id=id&ac-cname=guest&checksum=452D0D45490DB19542E41EFA2EBE5C88#:~:text=It%20then%20identifies%20and%20analyses,%3B%20and%20iv)%20travel%20mobility). Luettu: 19.9.2021.

OECD. 2020. Rebuilding tourism for the future, Covid-19 policy responses and recovery. Luettavissa: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/rebuilding-tourism-for-the-future-covid-19-policy-responses-and-recovery-bced9859/#boxsection-d1e40>. Luettu: 5.10.2021.

Palmer, S. 2021. Overtourism in Venice means that locals can't buy homes. Luettavissa: <https://www.euronews.com/travel/2021/09/17/overtourism-in-venice-means-local-people-can-t-buy-homes>. Luettu: 5.11.2021.

Puusa, A. & Juuti, P. & Aaltio, I. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. Luettu: 6.11.2021.

Rantapallo. 2016. Venetsia vesireittien ja rakkauden kaupunki. Luettavissa: <https://www.rantapallo.fi/italia/venetsia/>. Luettu: 5.10.2021.

Responsible Travel. 2021. Overtourism. Luettavissa: <https://www.responsibletravel.com/copy/what-is-overtourism>. Luettu: 19.9.2021.

Schengen visa info. 2021. High Vaccination Rates & Reopening of Borders Help to Revive Int'l Tourism Sector. Luettavissa: <https://www.schengenvisainfo.com/news/high-vaccination-rates-reopening-of-borders-help-to-revive-intl-tourism-sector-unwto-report-shows/>. Luettu: 5.10.2021.

Statista. 2021a. Number of tourist arrivals in the Italian municipality of Venice from 2003 to 2020. Luettavissa: <https://www.statista.com/statistics/732406/overnight-tourist-arrivals-in-venice-italy/>. Luettu: 5.10.2021.

Statista. 2021b. Average rental price of residential properties in selected areas of Venice as of August 2021. Luettavissa: <https://www.statista.com/statistics/907733/average-rental-price-of-properties-in-venice-by-area-italy/>. Luettu: 7.11.2021.

Statista. 2021c. Number of hotels, bars, restaurants in the Italian municipality of Venice in selected years from 2008 to 2020. Luettavissa: <https://www.statista.com/statistics/1112392/hotels-bars-and-restaurants-in-venice/>. Luettu: 5.11.2021.

The art newspaper. 2021. The damnation of Venice. Luettavissa: <https://www.theartnewspaper.com/2021/06/22/the-damnation-of-venice-locals-are-being-systematically-driven-out-by-officials-who-are-selling-off-sites-for-tourism>. Luettu: 5.11.2021.

The borgen project. 2021. ASC addresses the housing crisis in Venice. Luettavissa: <https://borgenproject.org/housing-crisis-in-venice/>. Luettu: 5.11.2021.

The Economist. 2020. A second wave of covid-19 sends much of Europe back into lockdown. Luettavissa: <https://www.economist.com/europe/2020/10/22/a-second-wave-of-covid-19-sends-much-of-europe-back-into-lockdown>. Luettu: 5.10.2021.

The Guardian. 2018. Occupy Venice: We are the alternative to the death of the city. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/cities/2018/sep/13/occupy-venice-alternative-to-death-of-city-activists-tourism>. Luettu: 7.11.2021.

The Local. 2020. Without tourists Venice is a death city. Luettavissa: <https://www.thelocal.it/20200515/without-tourists-venice-is-a-dead-city-why-many-venetians-arent-glad-the-crowds-have-gone/>. Luettu: 5.10.2021.

The Local. 2021. New model, how Florence and Venice plan to rebuild tourism after the coronavirus crisis. Luettavissa: <https://www.thelocal.it/20210316/new-model-how-florence-and-venice-plan-to-rebuild-tourism-after-the-coronavirus-crisis/>. Luettu: 7.10.2021.

The New York Times. 2020. Italy's virus shutdown came too late. Luettavissa: <https://www.nytimes.com/interactive/2020/04/05/world/europe/italy-coronavirus-lockdown-reopen.html>. Luettu: 5.10.2021.

Tourism review news. 2019. Italian gastro. Luettavissa: <https://www.tourism-review.com/gastro-tourism-in-italy-still-very-attractive-news10928>. Luettu: 3.10.2021.

Tripadvisor. 2021. Things to do in city of Venice. Luettavissa: https://www.tripadvisor.com/Attractions-g1725258-Activities-City_of_Venice_Veneto.html. Luettu: 2.10.2021.

Turismo Venezia. 2021. Art & culture. Luettavissa: <http://en.turismovenezia.it/>. Luettu: 2.10.2021.

Understanding Italy. 2021. City of Venice, Veneto. Luettavissa: <https://www.understandingitaly.com/venice.html>. Luettu 1.10.2021.

UNESCO. 2021. Venice and its lagoon. Luettavissa: <https://whc.unesco.org/en/list/394/>. Luettu: 1.10.2021.

UNWTO. 2018. Overtourism executive summary. Luettavissa: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284420070>. Luettu: 20.9.2021.

UNWTO. 2019. Overtourism. Understanding and managing urban tourism growth beyond perceptions volume. Executive summary. Luettavissa: <https://www.unwto.org/global/publication/overtourism-understanding-and-managing-urban-tourism-growth-beyond-perceptions-volume>—0. Luettu: 7.10.2021.

UNWTO. 2020. Impact assessment of the Covid-19 outbreak on international tourism. Luettavissa: <https://www.unwto.org/impact-assessment-of-the-covid-19-outbreak-on-international-tourism>. Luettu: 5.10.2021.

UNWTO. 2021. Tourism and covid-19 unprecedented economic impacts. Luettavissa: <https://www.unwto.org/tourism-and-covid-19-unprecedented-economic-impacts>. Luettu: 5.10.2021.

Venice Welcome. 2021. Events of Venice. Luettavissa: https://www.venicewelcome.com/info/events_of_venice/. Luettu: 3.10.2021.

Veneto EU. 2019. Lido di Venezia. Luettavissa: https://www.veneto.eu/IT/Lido_di_Venezia/. Luettu: 2.10.2021.

Venessia. 2021. Il Decalogo. Luettavissa: <https://www.venessia.com/decalogo/>. Luettu: 7.10.2021.

Venetsia. 2021. Luettavissa: <https://venetsia.org/>. Luettu: 2.10.2021.

Venezia Autentica. 2021a. Luettavissa: <https://veneziaautentica.com/>. Luettu: 7.10.2021.

Venezia Autentica. 2021b. The current state of tourism is hurting Venice. Luettavissa: <https://veneziaautentica.com/impact-tourism-venice/>. Luettu: 15.11.2021.

Venezia Unica. 2021. Luettavissa: <https://www.veneziaunica.it/it>. Luettu: 1.10.2021.

Visiting Venice. 2021. About Venice. Luettavissa: <https://www.visitingvenice.net/>. Luettu: 1.10.2021.

WHO. 2020a. Coronavirus disease 2019 situation report -94. Luettavissa: <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200423-sitrep-94-covid-19.pdf>. Luettu: 5.10.2021.

WHO. 2020b. Achieved: WHO timeline Covid -19. Luettavissa: <https://www.who.int/news/item/27-04-2020-who-timeline---covid-19>. Luettu: 5.10.2021.

WHO. 2021. Coronavirus (Covid-19 Dashboard. Luettavissa: <https://covid19.who.int/>. Luettu: 5.10.2021.

Wood, B. 2020. A review of the concept of authenticity in heritage. Luettavissa: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1550190620904798>. Luettu: 15.11.2021.

World Population review. 2021. Venice population 2021. Luettavissa: <https://worldpopulationreview.com/world-cities/venice-population>. Luettu: 1.10.2021.

WTTC. 2021. Economic impact reports. Luettavissa: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>. Luettu: 5.10.2021.

Yle. 2021. Koronapassi saa rokotettujen elämän näyttämään liki normaalilta monessa EU-maassa. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12086902>. Luettu: 5.10.2021.

Liitteet

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Nimeni on Anni Ikävalko ja opiskelen matkailualaa Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa, Porvoon kampuksella. Paraikaa työstän opintojeni viimeistä osiota, johon kuuluu tutkimuksellinen opinnäytetyö. Toteuttamamme haastattelu edustaa tutkimuksellista osiotani opinnäytetyössäni.

Haluan kiittää jo etukäteen vapaaehtoisesta osallistumisestasi haastatteluun.

Tutkimukseni tarkoituksena on syventyä liikamatkailun vaikutuksiin, jotka ilmenevät eritoten kohteen paikallisten asukkaiden arjessa ja elämässä. Tutkimuskohteeksi valikoitui Venetsia ja sen alueen paikalliset asukkaat. Opinnäytetyössä kerätty aineisto liikamatkailun negatiivisista vaikutuksista Venetsiassa toimii teoriapohjana haastattelulle sekä sen pohjalta olen luonut haastattelun eri teemat.

Haastattelun runko koostuu ensin selvitettävistä taustakysymyksistä, joissa tulen suhdetasi Venetsiaan, asumis-/oleskelu aikaasi kaupungissa sekä mahdollista työpaikkaasi. Jälkimmäiset kysymykset on jaoteltu eri teemojen pohjalta ja ne antavat sinulle mahdollisuuden vastata vapaasti ja laajasti oman kokemuksesi perusteella.

Haastatteluista saatuja tietoja hyödynnetään opinnäytetyössä tunnistamaan liikamatkailun vaikutuksia paikallisten elämässä ja jakamaan tietoa liikamatkailun haittavaikutuksia matkailualalla ja matkakohteissa. Kaikki haastattelusta saadut tulokset käsitellään anonyymisti ja luottamuksellisesti. Haastattelun alussa kysyn lupaa haastattelun nauhoittamisille, sillä siitä olisi apua myöhemmässä analysoinnissani. Nauhoitteet tullaan poistamaan analysointiprosessin valmistuttua. Opinnäytetyöni julkaistaan myöhemmin Theseus-tietokannassa, joka on tarkoitettu korkeakoulujen opinnäytetöitten julkaisulle.

Tulet vastaanottamaan laaditut kysymykset ennen sovittua haastattelu tilannetta. Alkuun on varattu aikaa mahdollisten epäselvyyksien selvittämiseksi.

Taustakysymykset

Mikä on suhteesi Venetsiaan, päällimmäinen syy asumiseesi / oleskeluusi kaupungissa? (työskentely, opiskelu jne.)

Ala, jolla työskentelet?

Kuinka kauan olet oleskellut / asunut Venetsiassa?

Teema 1. Suurien turistimäärien vaikutus paikallisten elämään kaupungissa.

- Koetko paikallisena, että Venetsiassa vierailee suuri määrä turisteja. Ilmeneekö tämä esimerkiksi kaupungin katukuvassa tai jossain muussa seikassa?
-
- Jos olet kokenut turistimäärä suureksi, koetko väenpaljouden ja turistien käyttäytymisen negatiivisena tai elämänlaatuasi heikentävänä seikkana?
-
- Millaisia negatiivisia vaikutuksia olet kokenut ja havainnoinut?
-
- Osaatko nimetä jotain tiettyä aluetta / alueita Venetsiassa, jossa tämä ilmiö ilmeneisi?
-
- Oletko kokenut Covid -19 pandemian tuoneen joitain muutoksia tähän tilanteeseen?

Teema 2. turismin vaikutus paikallisten asukkaiden tarpeiden täyttymiseen arjessa.

- Pyri miettimään palveluita, joita käytät päivittäin tai satunnaisesti Venetsiassa asuessasi. Esimerkkejä voivat olla kauppa-asiointi, julkinen liikenne, kulttuuripalvelut, ravintolat.
-
- Koetko paikallisena, että käyttämäsi palvelut ovat suunnattu juuri sinulle paikallisena vai näkyykö näissä palveluissa mielestäsi enemmän matkailijoiden tarpeiden täytyminen?
-
- Miten konkreettisesti tämä ilmenee käyttäessäsi näitä palveluita? Esimerkki?
-
- Oletko kokenut Covid -19 pandemian tuoneen joitain muutoksia tähän tilanteeseen?

Teema 3. Työllistymismahdollisuudet

- Millaiseksi koet työllistymismahdollisuutesi alallasi kaupungissa?
- Oletko havainnut työpaikkaa etsiessäsi tai yleisesti työmarkkinoilla olosi aikana, vaikeuksia löytää töitä matkailualan työpaikkojen ulkopuolelta?
- Millaisia vaikeuksia olet kohdannut?
- Oletko kokenut Covid -19 pandemian tuoneen joitain muutoksia tähän tilanteeseen?

Teema 4. Asumis- ja elinkustannusten nousu kaupungissa.

- Koetko asumiskustannukset mukaan lukien vuokra- tai omistuskustannukset korkeiksi Venetsian alueella?
-
- Oletko kokenut Venetsian asumisen hintatasossa mahdollisia muutoksia?
-
- Jos koette, mistä luulette tämän hintatason muutoksen johtuvan?
-

- Koetko Venetsian elinkustannukset suureksi, jos pohditti esimerkiksi arjen hyödykkeitä sekä palveluita? apuna voitte käyttää vertailua esimerkiksi lähialueisiin.
-
- Oletko kokenut elinkustannusten hinnoittelussa mahdollisia muutoksia? Jos olette, mitä?
-
- Mistä arvioisitte mahdollisten elinkustannusten muutoksien johtuvan?
-
- Oletko kokenut Covid -19 pandemian tuoneen joitain muutoksia tähän tilanteeseen?

Teema 5. Paikallisten hyvinvoinnin parantuminen

- Matkailun pian palatessa ennalleen ja turistien palatessa Venetsiaan. Kysynkin, onko sinulla joitain asioita tai seikkoja arjessasi, joihin toivoisit muutosta?
-
- Koetko, että esimerkiksi turistimäärien rajoittaminen olisi toimiva keino liikaturismi ongelman ehkäisyssä ja paikallisten hyvinvoinnin parantamisessa? Mitä mieltä olet kesällä 2022 voimaanastuvasta päivittäisestä turistiverosta?

Miksi juuri sinä haluat asua Venetsiassa?